

รายงานการวิจัย

เรื่อง

แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕
ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
The Way of Development Role Participation in the Project
of the Village Training Five Precepts of Students
of Mahachulalongkornrajavidyalaya

โดย

รศ.ดร. สมชัย ศรีนอก

ผศ.ดร. ขวาล ศิริวัฒน์

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

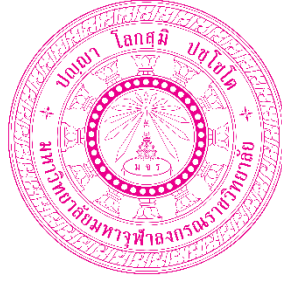
พระศักดิ์ดา อคคปณโณ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610760372

รายงานการวิจัย

เรื่อง

แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕
ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
The Way of Development Role Participation in the Project
of the Village Training Five Precepts of Students
of Mahachulalongkornrajavidyalaya

โดย

รศ.ดร. สมชัย ศรีนอก

ผศ.ดร. ขวาล ศิริวัฒน์

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

พระศกดิ์ดีดา อคคปณโณ

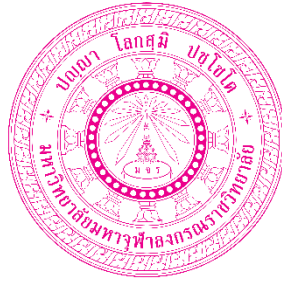
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610760372

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

The Way of Development Role Participation in the Project
of the Village Training Five Precepts of Students
of Mahachulalongkornrajavidyalaya

By

Assoc.Prof. Dr. Somchai Srinok

Asst. Prof. Dr. Chawal Siriwat

Dr. Niwes Wongsuwan

Phra Sakda Akkapanñõ

Faculty of Education Mahachulalongkornrajavidyalaya University

B.E. 2560

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCU RS 610760372

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้วิจัย:	รศ.ดร. สมชัย ศรีนอก, ผศ.ดร. ขวาล ศิริวัฒน์, ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ พระศักดิ์ดา อคฺคปณฺโณ
ส่วนงาน:	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีงบประมาณ:	๒๕๖๐
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องศีล ๕ ตามหลักคำสอนพระพุทธศาสนาเถรวาท, ๒) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำหนดรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research Method) โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลเชิงเอกสาร และแหล่งข้อมูลบุคคล คือ พระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๔๗๓ รูป กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเคร็ชชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๑๔ รูป และพระสังฆาธิการ จำนวน ๒๐ รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) และแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการวิจัย พบว่า

๑. ความคิดเห็นของพระนิสิตเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภาพรวม เห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่เห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือ ขั้นตอนของการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนและการดำเนินงานล่าช้า รองลงมา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเดียวกัน ๒ ข้อ คือ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ช่วย

ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเอาหลักศีล ๕ มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน, พระนิสิตมีความสามารถในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ให้แก่คณะกรรมการโครงการฯ และชาวบ้าน ข้อเสนอท้ายพระนิสิตมีการให้คำปรึกษาแนะนำ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการให้กับคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอตามลำดับ

๒. ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คือคณะกรรมการโครงการขาดการประชุมติดต่อกันอย่างต่อเนื่อง และไม่ทราบถึงบทบาทที่ชัดเจนในการทำหน้าที่ ส่วนใหญ่ไม่มีเวลาเข้าร่วมโครงการ ภายในชุมชนมีปัญหาความขัดแย้งในมิติต่าง ๆ ทำให้ชาวบ้านแตกแยกขาดความร่วมมือกันในการทำกิจกรรม ขาดผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี กิจกรรมการรักษาศีล ๕ เป็นเพียงพิธีกรรมทางศาสนา ประชาชนขาดความตระหนักเห็นความสำคัญของศีล และวัดที่อยู่ในชุมชนขนาดเล็กขาดงบประมาณในการบริหารจัดการโครงการ

๓. แนวทางส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คือ จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาศักยภาพพระภิกษุสามเณรให้มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่ ส่วนคณะกรรมการโครงการควรมีการจัดประชุมกันอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเดือนละ ๒ ครั้ง ทั้งควรมีการร่วมกันระดมทุน การมอบหมายภาระหน้าที่ที่ชัดเจน พระภิกษุผู้ปกครองในระดับต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานงาน ภาครัฐควรมีการจัดประกาศยกย่องบุคคลผู้เป็นต้นแบบทางด้านศีลธรรมอย่างเป็นทางการ พระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่แนะนำประชาชนให้ตระหนักเห็นความสำคัญของศีล โดยการแนะนำให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องศีลชี้ให้เห็นคุณประโยชน์ที่สังคมพึงได้รับ และชี้ให้เห็นถึงโทษของการล่วงละเมิดศีล ซึ่งควรมีการนัดประชุมร่วมกันทำกิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อย่างน้อยเดือนละ ๒ ครั้ง โดยร่วมกันระดมความคิดหากิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายมีความเหมาะสมสอดคล้องกับชุมชน

Research Title: The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya

Researchers: Assoc.Prof. Dr. Somchai Srinok
Asst. Prof. Dr. Chawal Siriwat
Dr. Niwes Wongsuwan, Phra Sakda Akkapanñō

Department: Faculty of Education
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Fiscal Year: 2560 / 2017

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

This research have three objectives, namely; 1) To study The concept of sīla based on Theravāda Buddhism, 2) To study the opinions students of Mahachulalongkornrajavidyalaya for driving the project of village with five precepts, and 3) To study the problems/barriers and feedback about guidelines of Thai Sangha for driving the project of village with five precepts in Mahachulalongkornrajavidyalaya University. This is a mixed methods research by collecting the data from the documents and party sources; consisting of the 473 students in Mahachulalongkornrajavidyalaya. The examples are set by using a sizing samples of Krejcie and Morgan. A sample of 214 persons, and a number of 20 for Buddhist administrative Monks in Mahachulalongkornrajavidyalaya. The instruments used in the study was semi-structured interview and questionnaires about the opinions of students for driving the project of village with five precepts in Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

The results of study were as follows:

1. The opinions of students for driving the project of village with five precepts in Mahachulalongkornrajavidyalaya got higher when considering the in descending order from the highest to lowest. That they agreed on the most stage of implementation the project of village with five precepts. A complicated and delayed

implementation inferior to the average level. The average means is at the same level of 2 items; 1) the village five precepts help promote public awareness about the application of the five precepts to the daily life, 2) Monks and novices have the ability to provide advice on the activities of the project of village with five precepts to the project committee and the villagers, The last item is to provide advice on the implementation of the project to the committee in the levels of village, sub-district and district respectively.

2. Problems and Barriers in driving the Project are as follows; The Conference Board is lack of coordination and continuously meetings as well as do not realize the precise roles in acting. Most do not have time to participate. Within the community, there are controversial issues in various dimensions. Villagers lack of cooperation on the divisive activities. Lack of leadership as a role model. The five precepts are merely the religious ritual. Lack of public awareness of the importance of the precept, and a lack of funding in a small community in project management.

3. Ways to promote the Project are to establish a working group to develop monk's competent in knowledge deliverance. The meeting of the project committee should be held continuously of at least twice a month. There should also be a joint funding. Assigning clear responsibilities, Buddhist administrative monks at various levels should act as an intermediary to coordinate. The government sector should glorify the one who act as a moral model. Monks should serve introducing the public to realize the importance of the precepts by introducing them to a deeper understanding of the precepts and pointed out the social benefits they may receive, and pointed out the danger of abuse of the precepts. This should be some meeting of at least two times a month, by brainstorming about the appropriate activities for the community.

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยเล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะได้รับความเมตตาและการช่วยเหลือแนะนำอย่างดียิ่งจากคณาจารย์ที่ปรึกษาและผู้บริหาร คือ พระราชปริยัติกวี ศ.ดร. อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งท่านได้อนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำทั้งในส่วนการสืบค้นเนื้อหาและวิธีการเขียนเป็นอย่างดี พร้อมทั้งช่วยแนะนำปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในสิ่งที่ปัญญาคณะผู้วิจัยไม่อาจหยั่งรู้ถึงได้ กระทั่งทำให้วิจัยนี้มีความสมบูรณ์มากที่สุด จึงขออน้อมถวายความขอบคุณอาจารย์ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในคณะครุศาสตร์ทุกรูป/คน ที่ได้เป็นกัลยาณมิตร ชี้แนะความรู้ และช่วยแนะนำและจุดประกายแนวคิดในการศึกษาโครงการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณกัลยาณมิตรร่วมรุ่นและกัลยาณมิตรต่างรุ่นทุกคน ผู้เป็นแบบอย่างด้านการทำวิจัยและมีความคิดสร้างสรรค์ และเป็นมิตรที่ดีมีน้ำใจในการเขียนงานวิจัย

ขอขอบคุณคณบดี คณะครุศาสตร์ คณะพุทธศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์ ที่ได้เมตตาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพระนิสิตในขณะนั้น ๆ ด้วยดี เพื่อการวิจัยเชิงปริมาณ และขอบคุณพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกรูป/คน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลและการสัมภาษณ์เพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

คุณประโยชน์ที่เป็นบุญกุศลอันใดที่เกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยขออน้อมถวายเป็นพุทธานุชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา พระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ศิษย์ได้เกิดสติปัญญา และเป็นแรงบันดาลใจให้กำลังใจในการศึกษาค้นคว้าตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบันด้วยความรักและเมตตาเสมอมา

รศ.ดร. สมชัย ศรีนอก และคณะ

๒๐ เมษายน ๒๕๖๐

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ณ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ.....	ญ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย.....	๕
๑.๓ คำถามการวิจัย.....	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย.....	๕
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	๗
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	๙
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๑๐
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น.....	๑๐
๒.๒ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕.....	๑๕
๒.๓ แนวคิดเรื่องศีล ๕ ตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท.....	๓๐
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๕
๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๕๘
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๕๙
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๕๙
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	๖๐
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๖๑
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๖๒

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล.....๖๓

บทที่ ๔ ผลการวิจัย.....๖๕

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....๖๕

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....๗๖

๔.๓ แนวทางการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕.....๘๗

๔.๔ องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัย.....๙๐

บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....๙๓

๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....๙๔

๕.๒ ข้อเสนอแนะ.....๙๙

บรรณานุกรม.....๑๐๑

ภาคผนวก.....๑๐๕

ภาคผนวก ก เครื่องมือวิจัย.....๑๐๖

ภาคผนวก ข หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ, ผู้ให้ข้อมูล.....๑๑๙

ภาคผนวก ค รายนามผู้ให้ข้อมูล.....๑๔๓

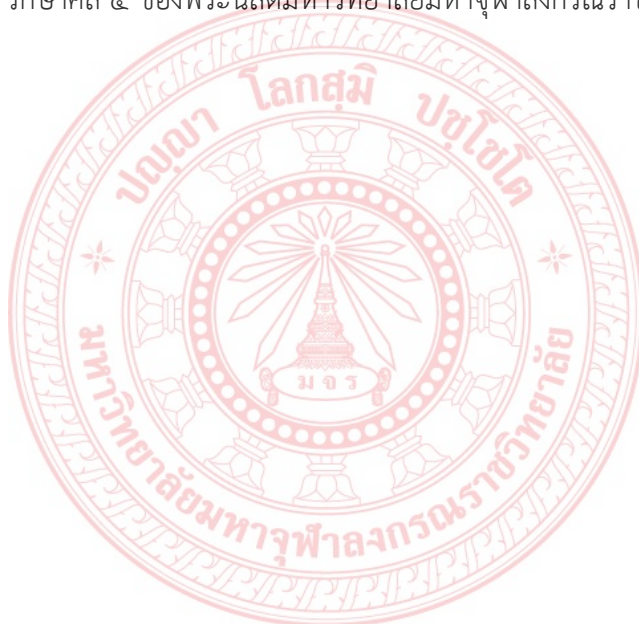
ภาคผนวก ง การรับรองการนำไปใช้ประโยชน์.....๑๔๖

ประวัติคณะผู้วิจัย.....๑๔๘

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	๖๐
ตารางที่ ๔.๑ จำนวนค่าความถี่และค่าร้อยละข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๖๖
ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของคณะสงฆ์ เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้าน รักษาศีล ๕ ของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.....	๗๒

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ ๑.๑ ขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย.....	๘
ภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๕๘
ภาพที่ ๔.๑ สรุปลองค์ความรู้การวิจัย.....	๙๒

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในการศึกษาอิสระนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยฉบับ พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยกล่าวถึงแหล่งที่มา/เล่ม/ชื่อ/หน้า ตามลำดับ เช่น ส.ส. (ไทย) ๑๕/๑๖๕/๕๑ หมายถึง สังยุตตนิกาย สคาถวรรค เล่มที่ ๑๕ ข้อที่ ๑๖๕ หน้า ๕๑

พระวินัยปิฎก

วิ.ม. (ไทย) = วินัยปิฎก มหาวรรค (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค (ภาษาไทย)

ที.ปา. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎีกวรรค (ภาษาไทย)

ม.มู. (ไทย) = สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณาสก์ (ภาษาไทย)

ม.ม. (ไทย) = สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณาสก์ (ภาษาไทย)

อง.ปญจก. (ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต (ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในท่ามกลางยุคสมัยที่เรียกกันว่า โลกาภิวัตน์ นับแต่ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้าขึ้น เป็นฐานสำคัญสู่ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ถึงแม้เป็นปรากฏการณ์ที่ริเริ่มขึ้นในโลกตะวันตก แต่ส่งผลแผ่ขยายไปทั่วทุกมุมโลก เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยี ที่มีพัฒนาการเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีถูกนำมาใช้ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ดังที่เห็นได้อย่างเด่นชัด เช่น เทคโนโลยีถูกนำมาใช้ในกระบวนการติดต่อสื่อสารที่สามารถสื่อสารถึงกันได้ได้อย่างไร้พรมแดน หรือถูกนำมาใช้ในกระบวนการผลิต ที่สามารถผลิตแทบทุกสิ่งทุกอย่างได้ตามความต้องการของผู้บริโภค ประเทศต่าง ๆ เกิดการแข่งขันกันพัฒนาเพื่อความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ส่งผลให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรโลกแทบทุกหย่อมหญ้าต้องก้าวเปลี่ยนตามไป

หากมองย้อนหลังวิถีชีวิตของคนไทยในยุคก่อนนี้ ความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย แต่เนื่องด้วยอิทธิพลจากกระแสโลกาภิวัตน์ ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว นำเอาสิ่งเหล่านั้นเข้ามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชาติเพื่อให้ก้าวทันโลก ตามค่านิยมที่ชาวโลกเขาเรียกกันว่าความเจริญ ในสถานที่บางแห่งเกิดการเปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือ จากวิถีชีวิตแบบสังคมเกษตรกรรมก้าวสู่วิถีชีวิตแบบสังคมอุตสาหกรรมอย่างเต็มตัว

หากมองตามค่านิยมของคนสมัยใหม่ความเจริญบนความเปลี่ยนแปลงอย่างที่เป็นอยู่ในยุคปัจจุบัน ก็ไม่ได้เป็นสิ่งเสียหายแต่ประการใด แต่ถ้าหากมองย้อนไปอีกแง่มุมหนึ่ง ความเจริญก้าวหน้าเหล่านี้ มาพร้อม ๆ กับปัญหาต่าง ๆ อย่างหลากหลายและสลับซับซ้อน ทั้งปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางการเมือง และรวมถึงปัญหาด้านต่าง ๆ ในสังคม ดังเห็นได้จากสื่อประเภทต่าง ๆ

บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) กล่าวถึง สำนักข่าวไทย ที่ได้เปิดเผยว่า^๑ สถิติความรุนแรงทางเพศนับวันยังมีแนวโน้มน่าเป็นห่วง เห็นได้ที่มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล เก็บตัวอย่างข่าวความรุนแรงในครอบครัว จากหนังสือพิมพ์ ปี ๒๕๕๔ จำนวน ๕ ฉบับ คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน ข่าวสด และคมชัดลึก พบว่า มีข่าวถูกละเมิดทางเพศ ทั้งหมด ๑๕๘ ข่าว แบ่งเป็นการข่มขืน ๑๑๒ ข่าว คิดเป็น ร้อยละ ๗๐.๙ รองลงมาคือข่าวรุมโทรม ๑๗ ข่าว คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘ ข่าวพยายามข่มขืน จำนวน ๑๔ ข่าว คิดเป็นร้อยละ ๘.๘ ข่าวอนาจาร ๑๒ ข่าว คิดเป็น ร้อยละ ๗.๖ และข่าวพรากรผู้เยาว์ ๓ ข่าว คิดเป็นร้อยละ ๑.๙ จากสถิติข่าวทั้งหมด มีการละเมิดทางเพศของคนในครอบครัวร้อยละ ๑๑.๔ เช่น พ่อ พ่อเลี้ยง ตา พี่ชาย ร้อยละ ๓๘.๖ มีความสัมพันธ์เป็นคนรู้จัก เช่น เพื่อนบ้าน ช่างห้องเช่าหรือห้องพัก เพื่อน ครู/อาจารย์กับลูกศิษย์ พระภิกษุ เป็นต้น ที่น่าตกใจคือ ผู้ถูกกระทำเป็นเด็กอายุน้อยสุดเพียง ๕ เดือนเท่านั้น นอกจากนี้ ยังพบปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการละเมิดทางเพศ คือร้อยละ ๓๙.๔ มาจากการดื่มสุรา คดีความรุนแรงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องแทบทุกวัน และแนวโน้มความรุนแรงขึ้น

สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ เปิดเผยว่า^๒ ตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปล่อยแถวระดมกวาดล้างอาชญากรรม หลังพบสถิติอาชญากรรมในพื้นที่ยังอยู่ในระดับสูง เข้ามีวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๘ ที่สถานีตำรวจภูธรเมืองสุราษฎร์ธานี พลตำรวจตรีอภิชาติ บุญศรีโรจน์ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นประธานปล่อยแถวกำลังตำรวจ ๒๖๐ นาย เข้าตรวจค้น จับกุมเป้าหมาย กว่า ๑๒๐ จุด ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อกวาดล้างอาชญากรรม โดยเฉพาะอาวุธปืนและยาเสพติด หลังจากพบว่าสถิติการก่ออาชญากรรมในพื้นที่ยังอยู่ในระดับสูง ซึ่งพลตำรวจโท เดชา บุตรน้ำเพชร ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๘ ได้มีนโยบายกำชับให้เร่งรัดดำเนินการเชิงรุก เพื่อลดความรุนแรง และสร้างความเชื่อมั่น ถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่ประชาชน

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม แสดงทรรศนะชี้แนวทางว่า จากภาวะวิกฤติทางสังคมในบ้านเมืองปัจจุบันที่บุคคลในสังคมบางส่วนเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตน มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น จนเกิดเป็นภาวะวิกฤติทางสังคม ถึงเวลาแล้วที่สังคมไทยจะต้องนำกระบวนการทัศน์ทางพระพุทธศาสนามาใช้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในขณะนี้ซึ่งหลักธรรมของ

^๑ บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน), จัดเก็บถาวรที่: <<http://www.mcot.net/site/content?id=4ff674810b01dab3c03a10#.VQLEOI6sVfA>>, ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๘.

^๒ สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์, จัดเก็บถาวรที่: <http://nnt.prd.go.th/website_th/news/news_detail/WNSOC5801300010003/2/570>, ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๘.

พระพุทธศาสนานั้นมีส่วนสำคัญ และศาสนายังเป็นสื่อกลางที่สามารถนำมาเป็นแกนหลักในการสร้างเสริมคุณธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี^๓

สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญญ์) กล่าวว่า ^๔ ในยุคที่สังคมมีความเจริญทางด้านวัตถุ มนุษย์ได้รับความสะดวกสบายจากวิทยาการเทคโนโลยีสมัยใหม่รวดเร็วทันใจ ขณะเดียวกัน กลับพบว่า มีปัญหามากมายได้เกิดขึ้นในสังคมเป็นเงาตามตัว ทั้งอาชญากรรม การทุจริตคอร์รัปชันการล่าสอนทางเพศ การหลอกลวง และความเสื่อมโทรมทางสุขภาพ อาจกล่าวได้ว่าเรามีความสุขน้อยลง เพราะอะไร เพราะมนุษย์ละเลยเรื่องศีล ๕ ซึ่งเป็นสิ่งใกล้ตัว ซึ่งสอดคล้องกับ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวว่า “คำสอนและหลักปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา ส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังคม และสะท้อนถึงเจตนารมณ์ของพระพุทธศาสนาในด้านความสัมพันธ์ทางสังคมได้มากที่สุดก็คือ คำสอนและหลักปฏิบัติในชั้นศีล” ^๕

ศีล ๕ เป็นธรรมะพื้นฐานของมนุษย์ ไม่เลือกชั้นวรรณะ เชื้อชาติ ศาสนา มีสาระเดียวกัน หากแต่เรียกชื่อต่างกันเท่านั้น ถ้ามนุษย์ในโลกปฏิบัติตนอยู่ในศีล ๕ ประการอย่างเคร่งครัดเป็นประจำ หรือที่เรียกว่านิจศีล สังคมย่อมสงบสุข ชาวโลกย่อมร่มเย็นกันทั่วหน้า ตามทฤษฎะหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาที่กล่าวว่า สีสณะ ทรมัยคือศีล^๖ ดังนั้น การสำรวมระวังรักษาไม่ล่วงละเมิดศีลอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุก ๆ วัน เปรียบเสมือนการสร้างสมบัติให้กับตนเอง จากพระดำริของ สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญญ์) เกี่ยวกับเรื่องศีล ๕ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ก่อให้เกิดการรณรงค์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ : ชาวประชาเป็นสุข ในเรื่องนี้

ศาสตราจารย์อภิรักษ์ โปษยานนท์^๗ กล่าวว่า โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ : ชาวประชาเป็นสุข เป็นโครงการในดำริของสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เพื่อสร้างความตระหนักให้พุทธศาสนิกชนนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติตาม

^๓ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, แนวทางการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ : ชาวประชาเป็นสุข ในดำริของสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ฉบับที่ ๒ (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๗), หน้า ๓.

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑.

^๕ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมมิก จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๔๓๑-๔๓๒.

^๖ ดูรายละเอียดใน, ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๒๒/๑๘๑.

^๗ วสิน อินทสระ, พุทธจริยา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรม, ๒๕๔๙), หน้า ๓๗-๓๘.

หลักศีล ๕ เพื่อให้สังคมไทยอยู่เย็นเป็นสุข^๘ ถ้าสังคมขาดการควบคุมด้วยศีล ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น ด้วยกายบ้าง ทางทรัพย์สินบ้าง มนุษย์จะรู้สึกหวาดหวั่น สะพรึงกลัวไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ถ้าสังคมควบคุมด้วยศีลไม่ประทุษร้ายกัน ด้วยกาย วาจาสังคมของเราจะน่าอยู่มากทีเดียว

ในการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการนี้ไปสู่เป้าหมาย จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัด หน่วยงานทางทหารในพื้นที่ ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด นายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชน มีส่วนร่วมกันในการปวารณาตั้งใจรักษาศีล โดยพร้อมเพรียงกันเพื่อร่วมสร้าง “ครอบครัวรักษาศีล ๕” “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” และ “จังหวัดรักษาศีล ๕”

คณะสงฆ์คือกลไกสำคัญในการเป็นผู้นำขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่ระดับ องค์กรปกครองคณะสงฆ์ คีอมหาเถรสมาคม เจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกระดับ ตลอดถึงพระภิกษุสามเณรทุกรูป^๙ ในปีพุทธศักราช ๒๕๖๐ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่วนกลาง มีพระนิสิตซึ่งเป็นพระภิกษุสามเณร และประชาชนส่วนใหญ่แทบทั้งสิ้นนับถือพระพุทธศาสนา นับตั้งแต่ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ทั้งภาครัฐ และเอกชน มีการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ : ชาวประชาเป็นสุข ชุมชน หมู่บ้าน ต่าง ๆ ได้เข้าร่วมโครงการนี้อย่างเป็นทางการ แต่เนื่องจากยังได้ยินข่าวและพบเห็นบ่อยครั้งเกี่ยวกับพฤติกรรมการล่วงละเมิด ศีล ๕ ของชาวบ้าน ซึ่งก่อให้เกิดเป็นปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนอยู่อย่างต่อเนื่อง อย่างเช่น ปัญหาโจรลักขโมยทรัพย์สิน/พืชผลทางการเกษตร ของชาวบ้าน การขโมยตู้บริจาคของทางวัด ปัญหาครอบครัวที่เนื่องมาจากการประพฤติผิดประเวณี ปัญหาทะเลาะเบาะแว้งด่าทอกันด้วยเหตุต่าง ๆ รวมถึงปัญหาการติดสุราและยาเสพติด ปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้น ล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาที่เกี่ยวเนื่องมาจากการละเมิดศีล ๕ ทั้งสิ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความคิดเห็นของแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต

^๘ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, แนวทางการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ : ชาวประชาเป็นสุข ในตำริของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าคุณคณาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ฉบับที่ ๒ (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๗), หน้า ๓-๔.

^๙ คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”, คู่มือแนวทางการดำเนินงาน ตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”, ๒๕๕๘), หน้า ๒๐.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำข้อค้นพบจากการวิจัย เสนอคณะสงฆ์ปรับใช้เป็น ข้อมูลประกอบการพิจารณาเป็นแนวทางส่งเสริม การเป็นหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ชาวบ้านมีวิถีการดำเนิน ชีวิตประจำวันอยู่ภายใต้กรอบของศีล ๕ นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขยิ่งขึ้นไป

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

- ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องศีล ๕ ตามหลักคำสอนพระพุทธศาสนาเถรวาท
- ๒) เพื่อศึกษาความคิดเห็นแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๓) เพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๓ คำถามวิจัย

- ๑) แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องศีล ๕ ตามหลักคำสอนพระพุทธศาสนา เถรวาท มีอะไรบ้าง
- ๒) ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรจะมีวิธีการอย่างไร
- ๓) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีความจำเป็นอะไรบ้าง

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อให้การวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัย กำหนดขอบเขตของการวิจัย แบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ คือ

- ๑) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องศีล ๕ ตามหลักคำสอนพระพุทธศาสนาเถรวาท
- ๒) ศึกษาความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๓) ศึกษาข้อดีของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามความคิดเห็นของแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๔) ศึกษาข้อเสียของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามความคิดเห็นของแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๕) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๖) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามความความคิดเห็นของแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ

- ๑) พระไตรปิฎก ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเอกสารงานวิจัย ตำรา แหล่งข้อมูลสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องศีล ๕ ตามหลักคำสอนพระพุทธศาสนาเถรวาท
- ๒) เอกสารคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕
- ๓) พระภิกษุ สามเณร ที่เป็นนิสิตเรียนที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง ปีพุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยสุ่มคัดเลือก จำนวน ๔๗๓ รูป

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ **ความคิดเห็น** หมายถึง การแสดงทัศนะของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ แบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑) ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อด้อยของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๕.๒ **คณะสงฆ์** หมายถึง คณะพระสังฆาธิการ และพระภิกษุสามเณรทั่วไป ที่เป็นพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีพุทธศักราช ๒๕๖๐

๑.๕.๓ **การขับเคลื่อน** หมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๑.๕.๔ **ศีล ๕** หมายถึง ข้อปฏิบัติเพื่อควบคุมรักษากาย วาจา ให้ถูกต้องเป็นระเบียบเรียบร้อยดีงาม เป็นปกติ ประกอบด้วยสภขาบข้อบัญญัติ ๕ ประการ คือ

๑) การไม่ฆ่าสัตว์ คือ เว้นจากการฆ่า การทำลาย การเบียดเบียนให้ผู้อื่นสิ้นชีวิตหรือเดือดร้อนอย่างเด็ดขาด เพื่อเคารพให้เกียรติในสิทธิแห่งการมีชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกัน ทั้งป้องกันเหตุร้ายอันอาจเกิดจากความเคียดแค้นของผู้อื่น เพราะความที่ตนถูกรังแกทำร้ายก่อน

๒) การไม่ลักขโมย คือ เว้นจากมิฉกมิขโมยของผู้อื่น เช่น ลัก น้อ โกง ฉกชิง วิ่งราว เป็นต้น เพื่อเคารพในสิทธิแห่งการครอบครองทรัพย์สินของบุคคลอื่นที่เขาหามาได้ด้วยความชอบธรรม

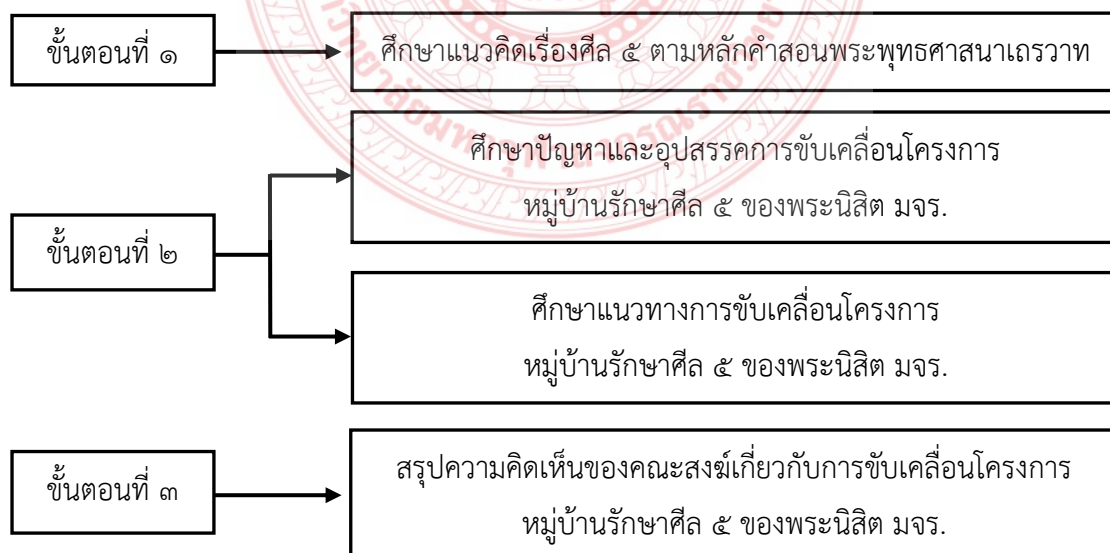
๓) การไม่ประพฤติผิดในกาม คือ เว้นจากการประพฤติผิดในทางกาม คือการล่วงละเมิดในสตรีหรือบุรุษผู้เป็นภรรยาหรือสามีของผู้อื่น หรือเป็นบุคคลต้องห้ามด้วยเหตุผลใด ๆ เพื่อเคารพในสิทธิแห่งการมีคู่ครองเป็นหลักฐานตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคมมนุษย์ผู้เจริญด้วยวัฒนธรรม

๔) การไม่กล่าวคำเท็จ คือ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดุญแหยมให้แตกความสามัคคี พูดคำหยาบคาย เช่น คำด่า คำลบหลู่ดูหมิ่นเหยียดหยาม และคำพูดเพื่อจ้อเหลวไหลไร้สาระ เพื่อเคารพในสิทธิแห่งการได้รับข่าวสารที่ถูกต้องดีงามของสมาชิกในสังคม ทั้งเป็นการสร้างความซื่อตรงให้เกิดขึ้นและสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในระหว่างกัน

๕) การไม่เสพเครื่องดองของเมา หรือเสพสารเสพติดชนิดต่าง ๆ คือ เว้นขาดจากการเสพสิ่งมีเมาให้โทษทุกชนิด อันเป็นสาเหตุของการขาดสติในการทำกิจกรรมหรือภารกิจต่าง ๆ และกลายเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงทางสังคมด้วย

๑.๕.๕ หมู่บ้านศีล ๕ หมายถึง หมู่บ้านที่สมาชิกแต่ละคนมีการปฏิบัติเสมอกันด้วยศีล ๕ ประชาชนในหมู่บ้านมีวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันตามหลักศีล ๕ ประการ

ขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัย สามารถสรุปได้ดังแผนภาพ ต่อไปนี้

ภาพที่ ๑.๑ ขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- ๑) ทำให้ทราบถึงแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องศีล ๕ ตามหลักคำสอนพระพุทธศาสนาเถรวาท
- ๒) ทำให้ทราบถึงข้อดีและข้อเสียของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามความคิดเห็นของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๓) ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามความคิดเห็นของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๔) ทำให้ได้แนวทางส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๕) ทำให้คณะพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะสงฆ์ ได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตน โดยการดำเนินชีวิตประจำวันภายใต้หลักศีล ๕
- ๖) ทำให้ประชาชน พุทธศาสนิกชน ได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตน โดยการดำเนินชีวิตประจำวันภายใต้หลักศีล ๕
- ๗) ทำให้ประชาชน พุทธศาสนิกชน มีวิถีชุมชนดำเนินไปตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

๒.๑.๑ ความหมายของความคิดเห็น

ราชบัณฑิตยสถาน^๑ ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง เป็นข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาและความคิดประกอบ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้อาศัยหลักฐาน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์^๒ กล่าวถึงความหมายของความคิดเห็นว่า หมายถึง การแสดงออกซึ่งวิจารณ์ญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความคิดเห็นมีลักษณะที่แคบกว่าทัศนคติในขณะที่ทัศนคติเป็นสิ่งที่แสดงภาพความรู้สึกทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ แต่ความคิดเห็นจะอธิบายเหตุผลเฉพาะ

บุญเรียง ขจรศิลป์^๓ กล่าวถึงความหมายของความคิดเห็นว่า หมายถึง การแสดงออกทางวาจาของเจตคติ การที่บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อหรือความรู้สึกอย่างไรนั้นเป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคคลนั้น ดังนั้น การวัดความคิดเห็นของบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

Merriam-Webster^๔ กล่าวว่า ความคิดเห็น มีหลายความหมาย ได้แก่

๑. ความเชื่อ ทัศนคติ การพิจารณา หรือการวินิจฉัย หรือการประเมินผลอย่างมีรูปแบบในใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมสังคัมภีร์ไทย – ไทย, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓๖.

^๒ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๓๒), หน้า ๒๕.

^๓ บุญเรียง ขจรศิลป์, วิธีวิจัยการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : พิชญา พรินติ้ง, ๒๕๓๔), หน้า ๗๘.

^๔ Merriam-Webster, Merriam-webster's collegiate dictionary, Springfield, (MA: Merriam Webster, ๑๙๙๖), pp ๑๒-๑๕.

๒. ความเชื่อที่มีน้ำหนักมากกว่าความรู้สึกในใจและมีน้ำหนักน้อยกว่าความรู้สึกที่แท้จริง หรือมุมมองที่เกิดขึ้นทั่ว ๆ ไป

๓. การแสดงออกถึงการพิจารณาหรือคำแนะนำอย่างมีรูปแบบโดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญหรือการแสดงออก เช่น การตัดสินใจ การพิจารณาคดี หรือการวินิจฉัยอย่างมีรูปแบบด้วยเหตุผลกฎหมาย หรือหลักเกณฑ์ที่ขึ้นอยู่กับมติที่ตัดสินใจที่มีกฎหมายรองรับ

Good^๕ กล่าวถึง ความหมายของความคิดเห็น (Opinion) ดังนี้

๑. ความหมายทั่วไป หมายถึง ความเชื่อ ความคิดเห็น ข้อพิจารณา ความรู้สึก หรือทัศนคติที่ยังไม่ได้รับการพิสูจน์อย่างแน่นอน และยังขาดน้ำหนักทางเหตุผลหรือการวิเคราะห์ หรือกล่าวกว้างๆ ได้ว่ามีความเป็นไปได้มากกว่าความรู้

๒. ความหมายเฉพาะ หมายถึง การพิจารณาหรือการวินิจฉัยอย่างมีแบบแผนจากแหล่งข้อมูล หรือบุคคลที่เชื่อถือได้

๓. ความคิดเห็นสาธารณะ (Public opinion) หมายถึง การพิจารณาหรือข้อวินิจฉัยรวมๆ ของกลุ่มคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อหรือข้อเท็จจริง

สรุป ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึก หรือความเชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ด้วยการพูดหรือการเขียน โดยมีอารมณ์ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้น เป็นพื้นฐานของการแสดงออก ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ละบุคคลจะแสดงความคิดเห็นออกมา รวมทั้งอาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ความคิดเห็นนี้อาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา

๒.๑.๒ ความสำคัญของความคิดเห็น

สุชา จันท์ธอม และสุรางค์ จันท์ธอม^๖ แสดงทัศนะว่า ความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ เราไม่สามารถแยกความคิดเห็นและทัศนคติออกจากกันได้ เพราะความคิดเห็นมีลักษณะคล้ายทัศนคติ แต่ความคิดเห็นแตกต่างจากทัศนคติตรงที่ทัศนคตินั้น เป็นความพร้อมทางจิตใจที่มีต่อ

^๕ Good, M. L., *Integrating the individual and the organization*, (New York: Wiley, 2006), p 17.

^๖ สุชา จันท์ธอม และสุรางค์ จันท์ธอม, *จิตวิทยาสังคม*, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐), หน้า ๑๐๔.

สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อาจแสดงออกมาได้ทั้งคำพูดและการกระทำ ทักษะคิดไม่เหมือนกับความคิดเห็นตรงที่ ไม่ใช่สิ่งเร้าที่จะแสดงออกอย่างเปิดเผยหรือตอบสนองอย่างตรง ๆ และลักษณะของความคิดเห็นไม่ลึกซึ้งเหมือนทักษะคิด

อุทัย หิรัญโต^๗ กล่าวว่า ความคิดเห็นของคนมีหลายระดับ คือ อย่างผิวเผินก็มี อย่างลึกซึ้งก็มี สำหรับความคิดเห็นที่เป็นทักษะคิดนั้นเป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งและติดตัวไปเป็นเวลานาน เป็นความคิดเห็นทั่ว ๆ ไป ไม่เฉพาะอย่าง และมีอยู่เป็นเวลาอันสั้น เรียกว่า ความคิดเห็น เป็นความคิดเห็นประเภทหนึ่งที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานของพยานหลักฐานที่เพียงพอแก่การพิสูจน์ มีความรู้แห่งอารมณ์น้อยและเกิดขึ้นได้ง่ายแต่ก็สลายตัวเร็ว

นพมาศ อีระเวคิน^๘ กล่าวว่า ความคิดเห็นนั้นถูกจัดว่าเป็นส่วนที่มนุษย์ได้แสดงออกมาโดยการพูดหรือการเขียน มนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริง พูดตามสังคมหรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก็ตาม แต่เมื่อพูดหรือเขียนออกไปแล้วก็ทำให้เกิดผลได้ คนส่วนใหญ่มักจะถือว่าสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความในใจ

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์^๙ แสดงทัศนะว่า ความคิดเห็นเป็นเพียงการแสดงออกที่เกิดจากความรูสึกภายในต่าง ๆ ซึ่งความรูสึกภายในนั้นอาจเป็นเพียงเจตคติ หรือความเชื่อ หรือค่านิยม หรือถ้าจะกล่าวในลักษณะของพฤติกรรมในแง่ของจิตวิทยาก็กล่าวได้ว่าเจตคติ ความเชื่อ ความนิยมเป็นพฤติกรรมภายในที่ไม่มีผู้ใดสังเกตหรือทราบได้ นอกจากตัวของเขาผู้นั้น แต่ความคิดเห็นพฤติกรรมภายนอกที่ผู้อื่นสามารถสังเกตหรือทราบได้อย่างชัดเจน ดังนั้นคนที่มีเจตคติหรือความเชื่อหรือค่านิยมอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเขาไม่แสดงความคิดเห็นออกมาก็จะไม่มีผู้ใดทราบได้เลยว่าเขามีเจตคติหรือความเชื่อหรือค่านิยมเช่นใด

Feldman^{๑๐} แสดงทัศนะว่า การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรูสึกของบุคคลกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรูสึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การ

^๗ อุทัย หิรัญโต, **สังคมวิทยาประยุกต์**, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙), หน้า ๘๐-๘๑.

^๘ นพมาศ อีระเวคิน, **จิตวิทยาสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๙๙.

^๙ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๙), หน้า ๑๗๔-๑๗๕.

^{๑๐} Fledman M.P., **Psychology in the industrial environment**, (London: Butterworths, 1971), p 3.

เขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งในการฝึกหัดทำงานด้วย เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน

Nunnally^{๑๑} กล่าวว่า ความคิดเห็นนั้นมีความสำคัญเนื่องจาก จะใช้เกี่ยวกับเรื่องการลงความเห็นและความรู้

สรุปว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกมาซึ่งการตัดสินใจจากการประเมินค่าหรือทัศนะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งในการแสดงออกมานี้จะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และพฤติกรรมระหว่างบุคคล เป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาและประเมินค่าก่อนที่มีการตัดสินใจแสดงออก ซึ่งการแสดงออกความคิดเห็นนี้อาจจะเป็นในทางเห็นด้วยหรือไม่ก็ได้ ในบางสภาพการณ์ความคิดเห็นอาจอยู่ในลักษณะเห็นด้วยมากหรือเห็นด้วยน้อย ความคิดเห็นเป็นสภาวะที่ไม่ถาวร และมีการเปลี่ยนแปลงได้โดยง่ายและความคิดเห็นย่อมได้รับอิทธิพลจากทัศนคติ

๒.๑.๓ ประเภทของความคิดเห็น

Rammer^{๑๒} กล่าวว่า ความคิดเห็นมี ๒ ประเภท คือ

๑. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด-เชิงลบสุด (Extreme opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลง ทิศทางลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

๒. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive contents) การมีความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับเห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย

สรุปว่า การแสดงความคิดเห็นของบุคคล แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ความคิดเห็นเชิงบวกสุด-เชิงลบสุด เกิดมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ และความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งที่ตนแสดงความคิดเห็น

^{๑๑} Nunnally, Jum C., Jr., **Test and Measurements Assessment and Predication**, (New York: McGraw-Hill Book Company, Inc, 1995), p 285.

^{๑๒} Rammer, H.H., **Introduction to opinion and attitude**, (New York: Harper and Brothers, 1954), pp 6-7.

๒.๑.๔ การวัดความคิดเห็น

Shaw และ Wright^{๑๓} กล่าวว่า การวัดความคิดเห็นทำได้ ดังนี้

๑. การฉายภาพ (Projective technique)
๒. การสัมภาษณ์ (Interview)
๓. การส่งแบบสอบถาม (Questionnaire)

Morgan และ King^{๑๔} อธิบายว่า การวัดความคิดเห็นต้องระบุให้ผู้ตอบตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ โดยนิยมสร้างตามแนวลิเคิต (Likert) ซึ่งแบ่งน้ำหนักความคิดเห็นเป็น ๕ ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉยๆ หรือไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับว่าเป็นปฏิฐาน (Positive) หรือนิเสธ (Negative) ซึ่งให้แสดงออกเป็นร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความการให้เล่าความรู้สึก (Self-report) สรุปการวัดความคิดเห็นจะต้องมีส่วนประกอบ ๓ อย่าง คือ

๑. บุคคลที่จะถูกวัด
๒. สิ่งเร้า
๓. การตอบสนอง

โดยอาศัยวิธีการวัดเหล่านี้ คือ

๑. การฉายภาพ
๒. การสัมภาษณ์
๓. การให้เล่าความรู้สึก
๔. การส่งแบบสอบถาม

^{๑๓} Shaw, M.E., & J.M. Wright, **Scale for the Measurement of Attitude**, (New York: Alfred A. Knope, 1967), p 280.

^{๑๔} Morgan, C.F. & R, A. King, **Introduction to Psychology**, (Tokyo: International Student McGraw – Hill Kogakussha, Ltd, 1971), p 516.

Zadrozny^{๑๕} อธิบายว่า การวัดความคิดเห็นโดยทั่วไปจะต้องมีส่วนประกอบ ๓ อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง ซึ่งแสดงออกมาเป็นระดับสูงต่ำ มากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นโดยมากจะใช้การตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์

สรุปว่า การวัดความคิดเห็น มีส่วนประกอบสำคัญ ได้แก่ บุคคลที่ถูกวัด เครื่องมือที่ใช้วัด เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการตอบสนองของบุคคลผู้ถูกวัด คือ การตอบแบบสอบถาม หรือการตอบแบบสัมภาษณ์ การวัดความคิดเห็นในเชิงปริมาณ เป็นการแปลค่าระดับความคิดเห็นตามแนวคิดการสร้างแบบสอบถามของลิเคิต ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

๒.๒ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๒.๒.๑ ความเป็นมาและความหมายโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

คณะสงฆ์ไทย โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญโญ) ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช มีดำริที่จะเสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคี กลมเกลียวกัน โดยให้พุทธศาสนิกชนได้นำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนาชีวิต ครอบครัว ชุมชนและสังคม ด้วยการเน้นการรณรงค์และส่งเสริมสนับสนุนให้มี “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ขึ้น ในทุกภาคส่วนของประเทศ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๖^{๑๖} ดังที่ได้ตรัสโอวาท ความว่า

“ศีล ๕ เป็นหลักประกันสังคมได้เป็นอย่างดี หากหมู่บ้านใดนำไปปฏิบัติได้ จะเกิดความสงบสุข และจะส่งผลให้ประเทศเกิดความสงบสุข ไม่ต้องทุกข์ เดือดร้อน” คือ

เมื่อเรารักษาศีลข้อที่ ๑ คือ ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ย่อมได้ชื่อว่าให้ชีวิต ให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต ของสรรพสัตว์ทั้งหลาย เป็นการให้สิ่งที่สูงค่ายิ่งกว่าทรัพย์สินใด ๆ

^{๑๕} Zadrozny, J.T., *Dictionary of Social Science*, (Washington D.C.: Public Affairs, 1954), p 234.

^{๑๖} คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”, คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระยะที่ ๓ (ระยะยาว), จัดเก็บถาวรที่ : <www.sila5.com>, ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๙, หน้า ๗.

เมื่อเรารักษาศีลข้อที่ ๒ คือ ไม่ลักทรัพย์ ย่อมได้ชื่อว่า ให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สินของผู้อื่น เป็นการให้ฐานะความเป็นอยู่อันมั่นคง

เมื่อเรารักษาศีลข้อที่ ๓ คือ ไม่ประพฤตินอกใจ ย่อมได้ชื่อว่า ให้ความสุข ให้ความปลอดภัย แก่บุตร ธิดา ภรรยา สามีของผู้อื่น เป็นการให้ความคุ้มครองแก่สถาบันครอบครัวอย่างดีที่สุด

เมื่อเรารักษาศีลข้อที่ ๔ คือ ไม่กล่าวคำเท็จ ย่อมได้ชื่อว่า ให้ความจริงแก่ผู้อื่น ทำให้เกิดความสบายใจในการดำเนินชีวิต โดยไม่ต้องหวาดระแวงซึ่งกันและกัน

เมื่อเรารักษาศีลข้อที่ ๕ คือ ไม่ดื่มสุราเมรัย ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ย่อมได้ชื่อว่า ให้ความปลอดภัยแก่ทุกสิ่ง เพราะคนที่ประมาทขาดสตินั้น สามารถทำความชั่วได้ทุกอย่าง จะฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม หรือพูดคำเท็จก็ทำได้ทั้งสิ้น

“อันว่าศีล ๕ เป็นการสำคัญมนุษย์ เมื่อทุกคนมีศีล ๕ ด้วยกัน สังคมนั้น ๆ คือ ประชาชน ย่อมจะอยู่เย็นเป็นสุข เมื่อเป็นไปได้ ขอให้ชื่อหมู่บ้านนั้นว่า หมู่บ้านรักษาศีล ๕”^{๑๗}

ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้กล่าวถึงความหมายของหมู่บ้านรักษาศีล โดยให้ความหมาย คำว่า “หมู่บ้าน” และคำว่า “รักษาศีล” ดังมีรายละเอียด ต่อไปนี้

หมู่บ้าน หมายถึง หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ และหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลที่ยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบล ปี ๒๕๕๒ และเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

รักษาศีล หมายถึง การควบคุมรักษากาย วาจา ของตนไว้ให้บริสุทธิ์หรือสงบ ควบคุมโทษ ความโหดร้าย หยาดคายทางกาย วาจา รักษาตนไว้ไม่ให้เสียหาย โดยมีศีล ๕ เป็นหลักในการปฏิบัติ^{๑๘}

ดังนั้น โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ หมายถึง โครงการที่รณรงค์ให้ประชาชนในหมู่บ้าน ร่วมกัน เอาหลักศีล ๕ มาใช้ยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ควบคุมกาย วาจา ดังนี้

^{๑๗} สมุดบันทึกความดี โรงเรียนรักษาศีล ๕ ครอบครัวยุ่น, จัดเก็บถาวรที่ : <www. sila5.com>, ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๙.

^{๑๘} ส่วนการศึกษาสงเคราะห์ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พ.ศ. ๒๕๕๗, จัดเก็บถาวรที่ : <www.onab.go.th>, ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๙.

๑. หลักควบคุมกาย ประกอบด้วย

- ๑.๑) ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต (หลักประกันชีวิต)
- ๑.๒) ไม่ลักทรัพย์ (หลักประกันทรัพย์สิน)
- ๑.๓) ไม่ประพฤติผิดในกาม (หลักประกันครอบครัว)
- ๑.๔) ไม่ดื่มสุราเมรัย ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (หลักประกันสุขภาพและสังคม)

๒. หลักควบคุมวาจา คือ

- ๒.๑) ไม่กล่าวคำเท็จ (หลักประกันความจริงต่อกัน)
- ๒.๒) ไม่กล่าวคำหยาบ
- ๒.๓) ไม่กล่าวส่อเสียด
- ๑.๔) ไม่กล่าวเพื่อเจ้อ

๒.๒.๒ ยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนโครงการฯ

จากพระบัญชาของเจ้าประคุณ สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญฺโญ) ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ที่มีความประสงค์ต้องการให้ประชาชนในชาติ มีความปรองดองสมานฉันท์ ไม่ทะเลาะวิวาท ไม่ติดยาเสพติดและไม่ลุ่มหลงในอบายมุข โดยมีการรณรงค์ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รักษาศีล ๕ ประกอบกับมติในการประชุมของมหาเถรสมาคม ที่ได้กำหนด “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” เป็นนโยบายของมหาเถรสมาคม เพื่อให้ประชาชนคนไทยได้รักษาศีล ๕ และเพื่อเปแนการผลักดันให้การดำเนินงานตามโครงสร้าง ความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระยะที่ ๑ และระยะที่ ๒ ดำเนินการต่อไปในระยะยาว เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนถาวรและเป็นวิถีชาวพุทธของประชาชนคนไทย โดยมีเป้าหมายให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน^{๑๔}

คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการฯ

^{๑๔} คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”, คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระยะที่ ๓ (ระยะยาว), จัดเก็บถาวรที่ : <www.onab.go.th>, ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๙, หน้า ๑๒.

ปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานในระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน เพื่อให้ทุกภาคส่วนใช้เป็นแนวทางในการมีส่วนร่วม ดังนี้

(๑) ระดับอำเภอ

การขับเคลื่อนโครงการในระดับอำเภอ มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

๑.๑) นายอำเภอประกาศนโยบายตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ของจังหวัด ในที่ประชุม ประจำเดือน ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าส่วนราชการของอำเภอ และกำหนดเป็นนโยบายของอำเภอ

๑.๒) นายอำเภอมอบหมายผู้รับผิดชอบ ดำเนินการจัดทำโครงการ/กิจกรรมรองรับ และประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” โดยมีนายอำเภอ เป็นประธาน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และกำนัน เป็นรองประธาน หัวหน้าส่วนราชการของอำเภอ และผู้เกี่ยวข้องเป็นคณะกรรมการ ผู้ใหญ่บ้าน เป็นกรรมการและเลขานุการ

๑.๓) อำเภอดำเนินการแจ้งรายชื่อหมู่บ้านศีลรักษาศีล ๕ ต้นแบบ ระยะที่ ๑, ๒ และระยะที่ ๓ (ระยะยาว) รวมทั้งหมู่บ้านที่เหลือที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มเติม ส่งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด

๑.๔) ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ของอำเภอ ร่วมกับตำบล และหมู่บ้าน เพื่อวางแผนการดำเนินงาน กำหนดกิจกรรมรักษาศีล ๕ ในหมู่บ้าน และจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานของอำเภอ ให้มีความสอดคล้องกับโครงการและกิจกรรมฯ ของจังหวัด

๑.๕) ประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องฯ หรือผู้มีจิตศรัทธาด้านงบประมาณ และดำเนินการจัดกิจกรรมรักษาศีล ๕ ในหมู่บ้าน ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน

๑.๖) คณะกรรมการดำเนินการโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ของอำเภอ ดำเนินการประเมินผลและคัดเลือก “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ต้นแบบระดับตำบล ที่คณะกรรมการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดอง

สมานฉันท์ฯ ระดับตำบล ดำเนินการประเมินผลและคัดเลือกฯ ส่งให้แล้วนั้น ให้เลือกหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ต้นแบบ ระดับอำเภอ ๆ ละ ๑ หมู่บ้าน ส่งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด

๑.๗) ดำเนินการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งสรุปและรายงานผลการดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นภาพรวมของอำเภอ รายงานให้จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

(๒) ระดับตำบล

การขับเคลื่อนโครงการในระดับตำบล มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

๒.๑) นายกองค้การบริหารส่วนตำบล กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ร่วมกันประกาศนโยบายตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ของจังหวัด ในที่ประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าส่วนราชการของตำบล และร่วมกำหนดเป็นนโยบายของตำบล

๒.๒) นายกองค้การบริหารส่วนตำบล มอบหมายผู้รับผิดชอบ ดำเนินการจัดทำโครงการ/กิจกรรม ร้องรับ และประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ของตำบล โดยมีนายกองค้การบริหารส่วนตำบลหรือกำนัน ตามที่นายอำเภอมอบหมาย เป็นประธาน รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบล เป็นรองประธาน และผู้เกี่ยวข้องฯ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นคณะกรรมการและเลขานุการ

๒.๓) นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหรือกำนัน รวบรวมรายชื่อหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ต้นแบบ ระยะที่ ๑, ๒ และระยะที่ ๓ (ระยะยาว) รวมทั้งหมู่บ้านที่เหลือที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มเติมไว้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือกำนัน และส่งให้อำเภอทราบ

๒.๔) ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ของตำบล ร่วมกับหมู่บ้าน เพื่อวางแผนการดำเนินงาน กำหนดกิจกรรมรักษาศีล ๕ ในหมู่บ้าน และจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานของตำบล ให้มีความสอดคล้องกับโครงการและกิจกรรมฯ ของอำเภอ และจังหวัด

๒.๕) ประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องฯ หรือผู้มีจิตศรัทธา ด้านงบประมาณ และดำเนินการจัดกิจกรรมรักษาศีล ๕ ในหมู่บ้าน ร่วมกับผู้ใหญ่บ้าน องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ

๒.๖) คณะกรรมการดำเนินการโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ของตำบล ดำเนินการประเมินผล และคัดเลือก “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ต้นแบบ ระดับตำบล จำนวน ๑ หมู่บ้านส่งอำเภอ เพื่อให้อำเภอดำเนินการประเมินผลและพิจารณาคัดเลือก “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระดับอำเภอ อำเภอละ ๑ หมู่บ้าน ส่งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดต่อไป

๒.๗) ดำเนินการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งสรุปและรายงานผลการดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นภาพรวมของตำบล รายงานให้อำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ^{๒๐}

๒.๒.๓ แนวทางการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

การดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระยะยาว (ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐) เป็นกระบวนการการเชื่อมโยง ระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับองค์กรภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ในสังคม ให้มีโอกาสดำเนินการมีส่วนร่วมรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอแนะ ร่วมคิดแนวทาง ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ร่วมกระบวนการพัฒนาสังคมในฐานะหุ้นส่วนของการพัฒนา และดำเนินการที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในฐานะเป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน และร่วมรับประโยชน์อันเกิดจากผลของโครงการนี้โดยจะเน้นการดำเนินการประชาสัมพันธ์ รมณรงค์ เชิญชวนให้พุทธศาสนิกชนหมู่บ้าน สถานศึกษา และหน่วยงานสมัครเข้าร่วมโครงการ และรักษาศีล ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของหมู่บ้าน/ชุมชน และมีองค์กรเครือข่ายปกป้อง พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นทุกหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งทุกภาคส่วนในประเทศควรมีบทบาทหน้าที่ต่อการขับเคลื่อนโครงการ ดังนี้^{๒๑}

(๑) คณะสงฆ์

๑.๑ ดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงาน

^{๒๐} คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”, คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระยะที่ ๓ (ระยะยาว), หน้า ๑๙-๒๐.

^{๒๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐-๒๕.

พระพุทธศาสนาจังหวัด ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานภาคีเครือข่าย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์

๑.๒) ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรและทรัพยากรที่จำเป็นในการขับเคลื่อนงานตามมติมหาเถรสมาคมและระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๑.๓) ประสานอำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่ของวัด หรือสถานที่ที่ได้รับการจัดตั้ง เป็นหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) เพื่อประสานงานการดำเนินโครงการ รวมถึงการอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ ตามสมควร

๑.๔) รับผิดชอบอาสาสมัครปกป้องพระพุทธศาสนาและมืองค์กรเครือข่ายปกป้องพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นทุกหมู่บ้าน/ชุมชน

๑.๕) ประชาสัมพันธ์ รณรงค์ และเชิญชวนพุทธศาสนิกชน ให้เห็นความสำคัญของการรักษาศีล ๕ ตามรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมโดยเน้นการจัดกิจกรรมการพัฒนาตนตามหลัก ศีล ๕ การจัดกิจกรรมตามวิถีชาวพุทธ และอื่น ๆ

๑.๖) ให้คำปรึกษาแนะนำแก่คณะกรรมการโครงการ หรือพิจารณาดำเนินการอื่น ๆ ตามสมควร^{๒๒}

(๒) หน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

๒.๑) ส่งเสริม สนับสนุนโครงการ โดยร่วมเป็นคณะกรรมการโครงการ ตามที่ได้รับ การประสานจากจังหวัด อำเภอ ตำบล หรือหมู่บ้าน และร่วมเป็นเจ้าภาพในการจัดโครงการกิจกรรมเพื่อรณรงค์ สร้างกระแส และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

๒.๒) ส่งเสริม สนับสนุนกำลังคน เจ้าหน้าที่ บุคลากร หรืออนุญาตให้เจ้าหน้าที่จัดกลุ่ม รวมเป็นหมู่คณะไปร่วมเป็นจิตอาสาช่วยวัด ชุมชน หรือหมู่บ้านจัดกิจกรรมรณรงค์

๒.๓) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานของภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานศาสนา เพื่อสร้างสรรค์กิจกรรมที่หลากหลายให้เข้าถึงประชาชน ทุกกลุ่ม

^{๒๒} อ่างแล้ว, คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระยะที่ ๓ (ระยะยาว), หน้า ๒๐-๒๑.

๒.๔) รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนข้าราชการในสังกัดทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เข้าร่วมเป็นสมาชิกครอบครัวศีล ๕ และสมัครเป็นอาสาสมัครปกป้องพระพุทธศาสนาประจำหน่วยงาน

๒.๕) ในฐานะกระทรวงทบวงกรมขอความร่วมมือให้กำชับส่วนราชการในสังกัดที่อยู่ในส่วนภูมิภาค ให้การสนับสนุนส่งเสริมในทุกกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ โดยในส่วนภูมิภาคประสานงานติดต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด หรือวัดทุกแห่ง เพื่อสอบถามข้อมูลรายละเอียดโครงการ

๒.๖) สอดแทรกสาระความรู้เกี่ยวกับหลักการของศีล ๕ ในกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน ผ่านช่องทางของหน่วยงาน เช่น การประชุมผู้บริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การประชุม สัมมนาบุคลากรในหน่วยงาน เป็นต้น

๒.๗) ร่วมสนับสนุนในการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์โครงการฯ โดยดำเนินการหรือร่วมกับหน่วยงานเครือข่าย พร้อมทั้งนำไปติดตั้งไว้ในสถานที่ที่เหมาะสม

๒.๘) ร่วมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์โครงการดังกล่าวผ่านสื่อต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจของกระทรวง กรม และหน่วยงาน เช่น วารสาร รายการวิทยุ รายการทีวี^{๒๓}

(๓) สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ขับเคลื่อนดำเนินการในภาพรวมของจังหวัด ดังนี้

๓.๑) แต่งตั้งคณะกรรมการในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ตามโครงสร้างที่กำหนด

๓.๒) เป็นเลขานุการจัดประชุมคณะกรรมการฯ ระดับจังหวัด เพื่อวางแผนในการสร้าง ความเข้าใจในการขับเคลื่อนโครงการ รณรงค์เชิญชวนประชาชนให้เข้าร่วมโครงการ และติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงานในภาพรวมของจังหวัด

๓.๓) ประสานงานกับคณะกรรมการทุกระดับ เพื่อร่วมมือในการดำเนินงานตามโครงการทุกขั้นตอน

^{๒๓} อ้างแล้ว, คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระยะที่ ๓ (ระยะยาว), หน้า ๒๑-๒๒.

๓.๔) จัดประชุมชี้แจงหรือประสานงานให้มีการชี้แจงคณะสงฆ์ หน่วยงาน กลุ่มบุคคล และบุคคลที่เกี่ยวข้องในจังหวัด เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการกิจกรรม

๓.๕) ขอความอนุเคราะห์ให้หน่วยงาน กลุ่มบุคคล และบุคคลที่ร่วมดำเนินงาน ให้จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน ส่งให้จังหวัดตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลา

๓.๖) สนับสนุนส่งเสริม และรณรงค์ให้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาตนตามหลักศีล ๕ การจัดกิจกรรมตามวิถีชาวพุทธ ในเรื่องอันเกี่ยวข้องกับการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ในชีวิตและสังคม เพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้กับประชาชนในชาติ อย่างต่อเนื่อง

๓.๗) รับผิดชอบประสานปกป้องพระพุทธศาสนาและมืองค์กรเครือข่ายปกป้องพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นทุกหมู่บ้าน/ชุมชน

๓.๘) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการประกาศยกย่อง โดยการมอบใบประกาศเกียรติคุณบุคคล ครอบครัว หมู่บ้าน ผู้นำชุมชน สถานศึกษา ส่วนราชการ และหน่วยงานเอกชน ที่มีผลการดำเนินงานผ่านเกณฑ์

๓.๙) สนับสนุนหน่วยงานอื่นที่มีส่วนร่วมดำเนินการ และให้คอยดูแลช่วยเหลือแก่หมู่บ้าน ตำบล และอำเภอที่เข้าร่วมโครงการฯ เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างยั่งยืน

๓.๑๐) ติดตามประเมินผลและรวบรวมผลการดำเนินงานในทุกระดับภายในจังหวัด รายงาน เป็นรายเดือนและรายปี ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทราบ ตามแบบรายงานที่กำหนดหรือตามความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงาน

๓.๑๑) ประชาสัมพันธ์รณรงค์เชิญชวนให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ

๓.๑๒) ประสานงานกับสื่อต่าง ๆ ภายในจังหวัด เช่น ประชาสัมพันธ์จังหวัด สถานีวิทยุ กระจายเสียงของจังหวัด วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว เสียงตามสาย หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เพื่อทำการประชาสัมพันธ์ให้คนในจังหวัดได้รับทราบอย่างกว้างขวาง

๓.๑๓) เผยแพร่ข่าวสารโครงการกิจกรรมสู่สาธารณชน เช่น จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลโครงการทางเว็บไซต์ของจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และเครือข่ายต่าง ๆ^{๒๔}

(๔) สถานศึกษา

๔.๑) สถาบันการศึกษาร่วมสนับสนุนการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และฐานข้อมูลให้กับหมู่บ้าน ชุมชนหรือหน่วยงานที่ร่วมดำเนินงานโครงการที่ประสานขอความร่วมมือ ให้เป็นระเบียบถูกต้อง เป็นหมวดหมู่

๔.๒) ร่วมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์โครงการดังกล่าว ผ่านการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่แล้ว เช่น กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์หน้าเสาธงหลังเคารพธงชาติทุกวัน เพื่อเชิญชวนนักเรียนให้สมัครเป็นสมาชิกผู้รักษาศีล ๕ กิจกรรมอบรมธรรมะ โดยพระ วิทยากรในสถานศึกษา กิจกรรมการแสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

๔.๓) ร่วมสนับสนุนการดำเนินโครงการ ด้วยการเผยแพร่ข้อมูลโครงการผ่านเว็บไซต์ของสถานศึกษา จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานกิจกรรม สถานศึกษา/โรงเรียนรักษาศีล ๕ ในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

๔.๔) เชิญชวนผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาให้เข้าร่วมโครงการ โดยใช้ นักเรียน นักศึกษา เป็นสื่อในการรณรงค์เชิญชวน และขยายผลไปยังภาคส่วนต่าง ๆ และเชิญชวนสมัครเป็นอาสาสมัครปกป้องพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นประจำหน่วยงาน/สถานศึกษา

๔.๕) อำนวยความสะดวกให้กับหมู่บ้าน ชุมชน ที่อยู่ในเขตบริการสถานศึกษาที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการ เช่น ออกแบบแผ่นพับ ออกแบบป้ายประชาสัมพันธ์โครงการฯ ตามความประสงค์ของวัดชุมชน หรือหมู่บ้าน

๔.๖) จัดกิจกรรมเดินรณรงค์ ประชาสัมพันธ์รอบชุมชน หมู่บ้าน เพื่อเผยแพร่โครงการฯ และเชิญชวนประชาชนเข้าร่วมโครงการ^{๒๕}

^{๒๔} อ่างแล้ว, คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระยะที่ ๓ (ระยะยาว), หน้า ๒๒-๒๓.

^{๒๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓.

(๕) ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

๕.๑) ส่งเสริม สนับสนุนโครงการ โดยร่วมเป็นคณะกรรมการโครงการ ตามที่ได้รับ การประสานจากจังหวัด อำเภอ ตำบล หรือหมู่บ้าน และร่วมเป็นเจ้าของในการจัดโครงการกิจกรรม เพื่อรณรงค์สร้างกระแส และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

๕.๒) อนุญาตและเปิดโอกาสให้พนักงาน คนงาน ลูกจ้างในหน่วยงานของตน ได้ จัดตั้งกลุ่มหรือรวมเป็นหมู่คณะ ไปร่วมเป็นจิตอาสาช่วยวัด ชุมชน หรือหมู่บ้านจัดกิจกรรมรณรงค์

๕.๓) รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนให้พนักงานในหน่วยงานได้รับทราบ และเข้า ร่วมโครงการ โดยผ่านช่องทางสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ กิจกรรมฝึกอบรมพนักงาน หรือ ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

๕.๔) จัดกิจกรรมด้านการพัฒนาจิต โดยการนิมนต์พระวิทยากรมาให้ข้อธรรมะ ใน โอกาสสำคัญ

๕.๕) รับสมัครอาสาสมัครปกป้องพระพุทธศาสนาและมีการจัดตั้งองค์กรเครือข่าย อาสาปกป้องพระพุทธศาสนาในหน่วยงาน/สถานประกอบการ^{๒๖}

(๖) หมู่บ้าน/ชุมชน

๖.๑) ประสานงานกับวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด หรือหน่วยงาน องค์กรที่ เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการฯ ประจำหมู่บ้าน เพื่อขับเคลื่อนการ ดำเนินงาน และรายงานผลการแต่งตั้งให้อำเภอและสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทราบ

๖.๒) จัดประชุมคณะกรรมการประจำหมู่บ้าน เพื่อกำหนดกิจกรรม และการรณรงค์ เผยแผ่ ให้ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเห็นคุณค่าของการรักษาศีล ๕ และการนำหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาไปปรับใช้ในชีวิตและสังคม เพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้กับประชาชน ใน ชุมชนหมู่บ้าน อย่างต่อเนื่อง โดยประสานการดำเนินงานกับวัดหรือสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัด

๖.๓) เชิญชวนคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนา ตน ตามหลักศีล ๕ การจัดกิจกรรมตามวิถีชาวพุทธ และกิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

^{๒๖} อ้างแล้ว, คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระยะที่ ๓ (ระยะยาว), หน้า ๒๔.

๖.๔) ตรวจสอบติดตามการดำเนินการโครงการฯ ของหมู่บ้านที่รับผิดชอบ โดยใช้รูปแบบที่หมู่บ้านหรือชุมชนร่วมกันกำหนด เช่น ประชาคมหมู่บ้าน เป็นต้น

๖.๕) ให้วัด ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หรือศาลาประชาคมหมู่บ้าน ชุมชน เป็นศูนย์กลางในการประสานงานหรือรับใบสมัครของชาวบ้านที่สมัครเข้าร่วมโครงการ และแจ้งรายงานผลการดำเนินงานรอบ ๑๕ วัน และรอบ ๑ เดือนให้นายอำเภอ หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ทราบ

๖.๖) ประสานงานกับสื่อต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน เช่น สถานีวิทยุชุมชน หอกระจายข่าว เสียงตามสายหรือหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เพื่อทำการประชาสัมพันธ์โครงการให้คนในหมู่บ้านหรือชุมชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

๖.๗) จัดทำแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ณรงค์เชิญชวนประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน เข้าร่วมโครงการ ณ บริเวณหน้าวัด หรือหน้าที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน หรือศาลาประชาคมหมู่บ้าน

๖.๘) เผยแพร่โครงการฯ ให้เครือข่าย สถานศึกษา หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน หรือผ่านเครือข่ายสื่อมวลชนในหมู่บ้านหรือชุมชนได้รับทราบ และเชิญชวนให้ไปเข้าโครงการ

๖.๙) รับสมัครอาสาสมัครปกป้องพระพุทธศาสนาและมีการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายอาสาปกป้องพระพุทธศาสนาในหมู่บ้าน/ชุมชน^{๒๗}

๒.๒.๔ กิจกรรมส่งเสริมการรักษาศีล ^{๒๘}

(๑) กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาชีวิตตามหลักศีล ๕

๑.๑ กิจกรรมการพัฒนาชีวิตตามหลักศีลข้อที่ ๑

- กิจกรรมคุ้มครองสิทธิเด็กและสตรี
- กิจกรรมการปล่อยนก ปลา ไถชีวิตโค กระบือ ตัดตั้งเขตอภัยทาน
- กิจกรรมการรณรงค์ คุณธรรม ๔ ประการ
- กิจกรรมการรณรงค์ ค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ

^{๒๗} อ่างแล้ว, คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระยะที่ ๓ (ระยะยาว), หน้า ๒๔-๒๕.

^{๒๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๗-๓๐.

- กิจกรรมการกำหนดพื้นที่เป็นเขตอภัยทาน

๑.๒ กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาชีวิตตามหลักศีลข้อที่ ๒

- กิจกรรมการจัดตั้งตำรวจบ้านดูแลทรัพย์สินและป้องกันโจรภัย
- กิจกรรมการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน
- กิจกรรมการอบรม การเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายบัญชีครัวเรือน
- กิจกรรมสวัสดิการชุมชน ฅมาปนกิจสงเคราะห์
- กิจกรรมสหกรณ์กองทุนสัจจะออมทรัพย์
- กิจกรรมยกย่องสรรเสริญคนดี

๑.๓ จัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาชีวิตตามหลักศีลข้อที่ ๓

- กิจกรรมการคุ้มครองสถาบันครอบครัว
- กิจกรรมการอบรม เยาวชนวัยเจริญพันธุ์
- กิจกรรมสุขอนามัยของชุมชน
- กิจกรรมให้ความรู้เรื่องเอดส์
- กิจกรรมปฏิบัติธรรมตามห้วงเวลา

๑.๔ จัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาชีวิตตามหลักศีลข้อที่ ๔

- กิจกรรมการอบรมเรื่อง เคารพต่อระเบียบของชุมชน เช่น กฎจราจร ฯลฯ
- กิจกรรมปฏิญาณตนเป็นคนดีของสังคม
- กิจกรรมการรักษาamarayath ในที่ชุมชน เช่น การพูด การบรรยาย เป็นต้น
- กิจกรรมการปฏิบัติธรรม ตามห้วงเวลา
- กิจกรรมอบรมสนับสนุนส่งเสริม ประกวด และแข่งขันทางทักษะการพูด

เช่น การกล่าวสุนทรพจน์ การอภิปราย การโต้วาที การบรรยาย การปาฐกถา การสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ การร้องเพลง-ธรรมะ การร้องเพลงปลุกใจรักชาติศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นต้น

๑.๕ จัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาชีวิตตามหลักศีลข้อที่ ๕

- กิจกรรมการเดิน - วิ่ง ปั่นจักรยานเฉลิมพระเกียรติ
- กิจกรรมลด ละ เลิก อบายมุข และยาเสพติด
- กิจกรรมการอบรม การณรงค์ต่อต้านสิ่งเสพติดให้โทษ
- กิจกรรมจัดตั้งกลุ่มออกกำลังกายและการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ

- กิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา กิจกรรมเลิกบุหรี่เพื่อภรรยา เลิกสุราเพื่อลูก

(๒) กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

- วันมาฆบูชา
- วันวิสาขบูชา
- วันอาสาฬหบูชา
- วันเข้าพรรษา/ออกพรรษา
- วันเทโวโรหนะ

(๓) กิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย

- วันขึ้นปีใหม่
- วันตรุษ
- วันสงกรานต์
- วันครอบครัว
- วันผู้สูงอายุ
- วันสารท
- วันลอยกระทง
- การสวดมนต์ข้ามปี

(๔) กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติสถาบันพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์

- วันพ่อแห่งชาติ
- วันแม่แห่งชาติ
- วันพระราชสมภพสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
- วันพระราชสมภพสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- วันมหาเจษฎาบดินทร์
- วันจักรี
- วันฉัตรมงคล
- วันปิยมหาราช

(๕) การจัดกิจกรรมส่งเสริมและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

- การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน

- การบวชนกขัมมะ
- การบรรพชาอุปสมบทเฉลิมพระเกียรติ
- การอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน
- การจัดกิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตร

(๖) กิจกรรมรณรงค์การลด ละ เลิก อบายมุขและสิ่งเสพติดให้โทษ

- การจัดนิทรรศการ
- การเผยแพร่
- การอบรม
- การเดินรณรงค์
- มาตรการการป้องกันและปราบปราม

(๗) กิจกรรมทำบุญตักบาตรประจำวัน/จันทร์ธรรมสวนะ/ทำบุญกลางบ้าน

- การเชิญชวน/ประชาสัมพันธ์/รณรงค์
- การบันทึกสถิติการเข้าร่วมกิจกรรม

(๘) กิจกรรมส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์

- การจัดนิทรรศการ
- การเผยแพร่
- การอบรม
- การรณรงค์

(๙) การจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ

- รักษาดี ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน
- กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
- ใฝ่หาความรู้หมั่นศึกษาเล่าเรียน
- รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย
- มีศีลธรรม มีน้ำใจ และแบ่งปัน
- เข้าใจ เรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย เคารพผู้ใหญ่

- มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ
- รู้จักใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- เข้มแข็งทั้งกายและใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ
- คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

(๑๐) กิจกรรม วันเสาร์-อาทิตย์ ไกล่ชิดพระพุทธศาสนา

- การไหว้พระ รับศีล
- การฟังธรรมะ
- การปฏิบัติธรรม
- การสวดมนต์
- การพัฒนาคาสนสถาน

(๑๑) กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปปะชนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

- การอบรม แนะนำ และชี้แจงทำความเข้าใจให้เห็นความสำคัญ ในการอนุรักษ์ศิลปปะ ชนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- การรณรงค์และเชิญชวนให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม
- การประกวดแข่งขันและมอบรางวัลให้กับสมาชิกที่มีผลการอนุรักษ์ศิลปปะชนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ทำการยกย่องและประกาศเกียรติคุณให้ปรากฏชัด และกว้างขวาง
- จัดการแสดงและเผยแพร่ศิลปปะ ชนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

๒.๓ แนวคิดเรื่องศีล ๕ ตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท

๒.๓.๑ ความหมายของศีล

พุทธทาสภิกขุ^{๒๙} กล่าวว่า ศีล หรือสิ่งที่เรียกว่า ศีล นั้นคืออะไร ถ้าจะถือเอาตามตัวหนังสือ คำว่า “ศีล” มีทางที่ทำความเข้าใจเป็น ๒ อย่าง คือ

๑. โดยตัวพยัญชนะแท้ๆ คำว่า ศีล หมายถึง ความปกติ หรือปกติภาวะตามธรรมดา

^{๒๙} พุทธทาสภิกขุ, ทาน ศีล ภาวนา, (กรุงเทพมหานคร : รุ่งแสงการพิมพ์, ๒๕๓๓), หน้า ๕๖-๕๘.

๒. โดยอรรถะ หรือเนื้อความ ศิลเล็งถึงข้อปฏิบัติที่ปฏิบัติแล้วจะทำให้เกิดความปกติ ความหมายโดยพยัญชนะและโดยอรรถะมีความเกี่ยวเนื่องกัน คือ อยู่ที่คำว่า “ปกติ” เป็นส่วนสำคัญ คำว่า ศิล แปลว่าปกติ ความหมายของความปกติ นั้น ก็ได้หมายความว่า อยู่หนึ่งๆ นิ่ง แข็ง เป็นตอไม้ แต่หมายความว่า ยังคงทำอะไรอยู่ทุกอย่างตามที่ควรจะต้องทำ แต่อยู่ในภาวะปกติ คือไม่เดือดร้อน ไม่กระวนกระวาย ไม่ต้องระส่ำระสาย ไม่มีความสกปรกเกิดขึ้น นี่คือภาวะปกติของคน ถ้ามีภาวะปกติอย่างนี้ก็เรียกว่า มีศีลโดยแท้จริงโดยสมบูรณ์ ผู้ใดภาวะปกติทางกายทางวาจา แสดงออกมา เห็นอยู่ชัดๆ ไม่มีเรื่องกระวนกระวาย ไม่มีความเดือดร้อน ระส่ำระสาย ไม่สกปรก ไม่มีเด็มว ก็เรียกว่า คนนั้นมีศีล ส่วนเรื่องทางใจนั้น ไม่ค่อยเอามาพูดถึงกันนัก เพราะเรื่องศีลนี้เอาแต่เพียง ความสำคัญที่กายวาจาเป็นหลักก่อน ส่วนใจนั้นจะเป็นไปโดยอ้อม ถ้ากายวาจาปกติ ก็ย่อมแสดงอยู่ในตัวว่า ใจก็ปกติเหมือนกัน เพราะกายวาจาเป็นไปตามใจ ถ้าใจปกติ กายวาจาก็ปกติ แต่พอพูดไปถึงเรื่องศีลแล้ว ก็ให้วัดกันที่กาย วาจา คือ แสดงออกทางภายนอกนี้ มันยังปกติ ไม่ไปกระทบกระทั่งใครเข้า แล้วก็ไม่ได้ทำความเดือดร้อนให้แก่ตัวเองด้วย จึงเรียกว่าภาวะปกติ

ส่วนโดยอรรถะ คือ โดยเนื้อความนั้น คำว่า ศิล หมายถึง ระเบียบที่ได้บัญญัติขึ้นไว้สำหรับประพฤติปฏิบัติกัน เพื่อให้เกิดภาวะปกติขึ้นมาที่กาย ที่วาจา ที่เนื้อ ที่ตัว พวกเราถือศีลกันอย่างที่เรียกกันว่า “ถือศีล” นี่ก็คือ ถือระเบียบปฏิบัติที่จะทำให้เกิดภาวะปกติอยู่ที่เนื้อที่ตัว นี้เราเรียกว่า เราถืออยู่โดยพลตินัย คือ ไม่ใช่เพียงเป็นตัวหนังสือ หรือเป็นคำบัญญัติอะไรเฉยๆ แต่เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติลงไปจริง ๆ มีการเคลื่อนไหว มีการกระทำลงไปจริง ๆ ถ้าพูดโดยนิตินัย ศิล คือภาวะปกติซึ่งอยู่ที่ไหนก็ยังไม่รู้ แต่ถ้าพูดโดยพลตินัย หมายถึง อยู่ที่บุคคลผู้นั้น ที่อ้างตัวเองว่ามีศีล หรือว่า พยายามเพื่อจะมีศีล นี้โดยภาษาหรือโดยคำพูด ศิลมีความหมายอย่างนี้ หมายถึง ภาวะปกติและการปฏิบัติเพื่อให้เกิดภาวะปกติขึ้นมา

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต)^{๓๐} กล่าวว่า ศิล คือ ระเบียบความประพฤติ หรือระเบียบความเป็นอยู่ทั้งส่วนตัว และที่เกี่ยวข้องกับ สภาพแวดล้อมทางกายวาจา ตลอดจนถึงทำมาหาเลี้ยงชีพ ซึ่งได้กำหนดวางไว้ เพื่อทำให้ความเป็นอยู่ นั้นกลายเป็นสภาพอันเอื้ออำนวยแก่การปฏิบัติกิจต่าง ๆ ที่เป็นไปเพื่อเข้าถึงจุดหมายอันดีงาม ซึ่งเป็น อุดมคติของคนในสังคมหรือชุมชนนั้น

^{๓๐} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **พุทธธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓) หน้า ๔๑๙.

ศีลมิใช่หมายถึงเพียงความประพฤติดีงามสุจริตทางกายและวาจาเท่านั้น แต่หมายถึงอาชีวะสุจริตด้วย สารของศีลอยู่ที่เจตนา ได้แก่การไม่คิดล่วงละเมิด คำว่า ละเมิดแห่งหนึ่งคือ ละเมิดระเบียบ ละเมิดกฎเกณฑ์ บทบัญญัติ ละเมิดวินัยที่วางกันไว้ อีกแห่งหนึ่งคือละเมิดต่อผู้อื่น หมายถึง เจตนาที่จะเบียดเบียนผู้อื่นนั่นเอง ศีล จึงหมายถึง การไม่เจตนาละเมิดระเบียบวินัย หรือการไม่เจตนาล่วงเกินเบียดเบียนผู้อื่น ถ้ามองแต่อาการหรือการกระทำ ศีลก็คือ ความไม่ละเมิดและไม่เบียดเบียน มองอีกด้านหนึ่ง ศีลอยู่ที่ความสำรวมระวัง กล่าวคือ ความสำรวมระวังคอยปิดกั้นหลีกเลี่ยงไม่ให้ความชั่วเกิดขึ้นนั่นเองเป็นศีล และถ้ามองให้ลึกที่สุด สภาพจิตของผู้ไม่คิดจะละเมิด ไม่คิดจะเบียดเบียนใคร นั่นแหละคือ ตัวศีล^{๓๑}

สรุปว่า ศีล หมายถึง ข้อปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปกติเรียบร้อยดีงาม มุ่งเน้นไปที่ข้อปฏิบัติเพื่อให้เกิดความดีงามของพฤติกรรมทางกาย ทางวาจา โดยที่ ตัวศีล เกิดขึ้นแก่บุคคลเมื่อมีเจตนางดเว้นไม่ล่วงละเมิดระเบียบข้อปฏิบัติ กฎเกณฑ์ ที่กำหนดและยึดถือปฏิบัติร่วมกัน หรือบุคคลมีศีลได้ก็ต่อเมื่อลงมือปฏิบัติ มีเจตนายึดถือตามระเบียบข้อปฏิบัตินั้น ๆ

๒.๓.๒ ลักษณะของศีล

ศีลตามความหมายของพระพุทธศาสนามีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. ทำให้เกิดสภาพความเป็นอยู่ที่เกื้อกูลแก่การปฏิบัติกิจต่าง ๆ เพื่อเข้าถึงจุดหมายที่ดีงาม โดยลำดับจนถึงจุดสูงสุดของชีวิต

๒. ทำให้สมาชิกของสังคมหรือชุมชนนั้นอยู่ร่วมกันด้วยดี สังคมสงบเรียบร้อย สมาชิกต่าง ดำรงอยู่ด้วยดี และมุ่งหน้าปฏิบัติกิจของตนๆ โดยสะดวก

๓. ฝึกหัดขัดเกลาตนเอง ทำให้กิเลสเบาบางลง ด้วยการควบคุมยับยั้งสังวร ปรักการ แสดงออกทางกายวาจาให้เอื้อแก่สภาพความเป็นอยู่ที่เกื้อกูลและการอยู่ร่วมกันด้วยดีนั้น อันเป็นขั้นต้นของการพัฒนาชีวิตของตนให้พร้อมที่จะเป็นที่รองรับของกุศลธรรมทั้งหลาย เฉพาะอย่างยิ่งคือเป็นพื้นฐานของสมาธิ หรือการฝึกปรือคุณธรรมทางจิตใจที่สูงขึ้นไป

แม้ว่าจะมีศีลที่สูงกว่าศีล ๕ อีกหลายระดับหลายประเภท แต่ศีลหรือระเบียบความประพฤติทุกอย่าง ซึ่งเป็นที่ต้องการในการปฏิบัติธรรม ดังที่เรียกว่า ศีลซึ่งอริยะชนชั้นขม้นั้นก็มี

^{๓๑} อ่างแล้ว, พุทธธรรม, หน้า ๗๖๗.

สาระสำคัญอย่างเดียวกันทั้งหมด คือ เป็นศิลปะที่ประพฤติปฏิบัติถูกต้องตามหลักการ ไม่เหลวไปเพราะ
 ตัณหาที่มุ่งแสวงหาอิฏฐารมณ์เป็นผลตอบแทน หรือเพราะทิวติที่นำเอาความยึดถือเกี่ยวกับตัวตนมา
 ปิดบังวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของศิลปะ^{๓๒}

พุทธทาสภิกขุ^{๓๓} กล่าวถึง ลักษณะที่มาหรือต้นเหตุแห่งศิลปะ มี ๒ อย่าง คือ

๑. ศิลปะที่ธรรมชาติแต่งตั้งบัญญัติ เป็นศิลปะที่แท้จริงที่สุด ที่ว่าธรรมชาติบัญญัตินี้
 หมายถึง ธรรมชาตินั้น มีกฎเกณฑ์โดยธรรมชาติว่า อย่างนั้นต้องเป็นอย่างนั้น ไม่มีอารมณ์เปลี่ยนไป
 เปลี่ยนมาอย่างมนุษย์ ไม่ต้องการอย่างมนุษย์ ธรรมชาติก็คือธรรมชาติ ธรรมชาติคือของจริง ซึ่งมีตัว
 ของมันเอง มีกฎเกณฑ์ของมันเอง เพราะฉะนั้น จึงมีกฎเกณฑ์ที่ตายตัวลงไปว่า ถ้าทำให้ผิดปกติมันก็
 ต้องยุ่ง ธรรมชาตินั้นบัญญัติว่า อยู่ไปตามปกติก็แล้วกัน ถ้าทำให้ผิดปกติมันก็ต้องยุ่ง ต้องเดือดร้อน
 ต้องระส่ำระสาย นี่คือธรรมชาติพูดตรง ๆ ซื่อ ๆ แบบนี้ เป็นกฎของธรรมชาติที่เฉียบขาด เป็นแนว
 เดียว สายเดียว และสม่ำเสมอที่สุด แล้วก็ยังเป็นว่า มนุษย์จะรู้หรือไม่รู้ก็ตามใจมนุษย์ ฉันทจะเอาของ
 ฉันทอย่างนี้ ฉันทนั้น มนุษย์จะรู้หรือไม่ก็ตามใจมนุษย์ ธรรมชาติไม่รับผิดชอบ ถ้ามนุษย์รู้ผิด รู้ถูก รู้น้อย
 รู้มากอะไร มันก็มีผลเกิดขึ้นตามสมควรแก่การเรียนรู้และการปฏิบัติของมนุษย์คนนั้น ๆ ฉันทนั้น ดูให้ดี
 ว่า ศิลปินนี้ ธรรมชาติเป็นผู้บัญญัติ หรือจะเรียกอีกทีหนึ่งว่า พระเจ้า คือ พระเจ้าธรรมชาติเป็นทั้งผู้
 บัญญัติและเป็นผู้ควบคุมด้วย ธรรมชาติเป็นผู้ควบคุมเอง ฉันทนั้น จึงไม่ไว้หน้าใคร จึงยุติธรรมที่สุด ใคร
 ทำอะไรผิดกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ก็ต้องได้รับผลที่แน่นอนที่สุดและเฉียบขาดที่สุด

๒. ศิลปะที่มนุษย์แต่งตั้งหรือบัญญัติ เป็นศิลปะที่มีหลายอย่าง หลายชนิด หลายพวก
 หลายยุค หลายสมัย อย่างนี้แล้วจะเอาความแน่นอนอะไรไม่ได้ แต่ถึงอย่างนั้นก็ตาม ถ้ายังมีศิลปะหรือ
 หลักของศิลปะ ที่ใช้เป็นแบบแผนแบบฉบับมาตั้งแต่เดิมยืนโรงตายตัวอยู่ ถ้าศิลปินนี้ผู้นี้ก็หมายความว่า
 ศิลปินได้อิงอาศัยกฎของธรรมชาติ คือ อนุโลมไปตามศิลปะของธรรมชาติ ที่ธรรมชาติบัญญัติไว้ อย่างนี้ก็
 แน่นนอนว่า จะต้องมีการประโชชน์ แล้วก็ก็เป็นของจริงที่จะต้องรับรู้ หรือรักษากันไว้ด้วยดี ฉันทนั้น ศิล
 ประเภทนี้ แม้มนุษย์บัญญัติ ก็บัญญัติไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ตามเหตุที่มันเกิดขึ้นมาตาม
 ธรรมชาติ ส่วนใหญ่ก็ได้แก่หลักใหญ่ๆ ที่ตรงกันหมดแทบทุกศาสนา ทุกยุค ทุกสมัย โดยเฉพาะอย่าง
 ยิงเวลานี้ก็คือ ศิลปะ ๕ ซึ่งเป็นแม่บทของศิลปะทั้งหลายทั้งปวง ศิลปะอะไรจะมีอย่างไรก็ต้องออกไปจากแม่บท

^{๓๒} อ่างแล้ว, **พุทธธรรม**, หน้า ๔๒๐.

^{๓๓} พุทธทาสภิกขุ, **ทาน ศิล ภาวนา**, (กรุงเทพมหานคร : รุ่งแสงการพิมพ์, ๒๕๓๓), หน้า ๕๘-๖๔.

ทั้ง ๕ นี้ เต็มนี้มีข้อปลีกย่อยไกลออกไป ซึ่งมีการแตกต่างกัน ตัวแม่บทนี้จะต้องตรงกัน ส่วนฝอยนั้นก็ค่อยๆ ต่างกันไป ฝอยมากขึ้นหลายชั้น ๆ ความแตกต่างกันก็ย่อมต้องมี ฉะนั้นอย่าไปเอาส่วนฝอยมาเป็นหลักมาเป็นที่ยึดถืออะไร ขอให้เอาส่วนที่เป็นเนื้อแท้ตัวจริง หรือหัวใจของมันเป็นหลัก

แม้มนุษย์จะบัญญัติศีลไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมีหลักใหญ่ๆ ที่เป็นหัวใจตรงกันหมด แต่ข้อปลีกย่อย หรือฝอยตรงนั้นตรงกันไม่ได้ แต่เราก็มีทางที่จะทำให้มีความเข้าใจตรงกันได้มากอยู่เหมือนกัน โดยอาศัยปัญญาความรู้นี้แหละจะช่วยให้ ฉะนั้น อย่าหลบลี้หลัดหางมลาย รักษาศีลแบบที่เรียกว่ามลายเกินไปจนไม่รู้จะทำอย่างไรจนตัวเองก็ไม่รู้ว่ามศีลหรือไม่มีศีลลั้งเลงสยไปหมด

ศีลที่บัญญัติโดยมนุษย์ก็มีหลายชั้นหลายอย่าง อนุโลมตามความต้องการของมนุษย์ไม่มากนัก ไม่น้อย เพราะว่ามันมนุษย์นี้มีใจลำเอียงและอยู่ใต้อำนาจกิเลส ถ้าธรรมชาติเป็นผู้บัญญัติศีลจะบัญญัติตรงตามกฎธรรมชาติ ถ้ามนุษย์บัญญัติศีลจะบัญญัติไปตามความต้องการของตัวเอง เช่น อยากจะไปสวรรค์ ก็บัญญัติศีลว่า ทำอย่างไรจะได้ไปสวรรค์ ส่วนธรรมชาติบัญญัติศีลแต่เพียงว่า อย่าให้ผิดภาวะปกติ ไม่รู้ไม่ชี้เรื่องสวรรค์ ต้องการแต่ความเป็นปกติ นี่คือข้อที่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่ามนุษย์จะบัญญัติศีลตามความต้องการของมนุษย์นี้ก็ได้ทั้งหลักของธรรมชาติไปเสียทั้งหมด เพียงแต่ว่า เห็นแก่ความต้องการของมนุษย์ก่อน ก่อนที่จะเห็นกฎของธรรมชาติ คือ เห็นแก่ตัวก่อน ก่อนที่จะเห็นแก่ความจริง ที่นี้เมื่อมนุษย์บัญญัติ มนุษย์ก็ต้องรักษาควบคุมดูแลให้มีการรักษาศีล ฉะนั้น มันจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับมนุษย์เต็มไปหมด บัญญัติในรูปของวินัยสำหรับภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ก็มี บัญญัติในรูปกฎหมายของประชาชนคนทั่วไปก็มี ล้วนแต่ว่า มนุษย์บัญญัติแล้วมนุษย์ก็รักษาควบคุมดูแล นี้เรียกว่าศีลโดยการแต่งตั้งของมนุษย์ไม่เหมือนกับศีลโดยการแต่งตั้งของธรรมชาติ เมื่อเรารู้ ตรงนี้ว่า ธรรมชาติมันมีก่อน มีอะไรก่อน มีหลักเกณฑ์ก่อนเสมอ มนุษย์นี้มาทีหลัง เป็นธรรมชาติเหมือนกัน แต่ว่ามาทีหลัง เมื่อรู้หลักของธรรมชาติอย่างนี้แล้วอาศัยหลักธรรมชาตินี้เป็นเครื่องวินิจฉัย ตัดสิน ถ้าทำได้ อย่างนี้ การบัญญัติศีลนั้นก็บริสุทธิ์เหมือนกับการบัญญัติศีลของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นผู้ไม่มีกิเลสที่เป็นเหตุให้เข้าข้างตัว ถ้าลองเอาคนที่ไม่มีกิเลสอยู่ในตัวเข้าข้างตัวมาบัญญัติศีล เขาก็จะบัญญัติค้อยตามความประสงค์ของเขา มีช่องโหว่นั่นนี้สำหรับให้หลีกเลี่ยง หรือว่าให้แก่ตัวหรือเอาประโยชน์เข้าข้างตัวเอง

๒.๓.๓ องค์ประกอบของศีล ๕

พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต นิรยสูตร ว่าด้วยธรรมที่เป็นเหตุให้ตกนรก พระพุทธองค์ตรัสว่า^{๓๔}

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลประกอบด้วยธรรม ๕ ประการ ย่อมดำรงอยู่ในนรก เหมือนถูกนำไปฝังไว้ ธรรม ๕ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. เป็นผู้ฆ่าสัตว์
๒. เป็นผู้ลักทรัพย์
๓. เป็นผู้ประพฤตินอกใจ
๔. เป็นผู้พูดเท็จ
๕. เป็นผู้เสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลประกอบด้วยธรรม ๕ ประการนี้แล ย่อมดำรงอยู่ในนรกเหมือนถูกนำไปฝังไว้

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลประกอบด้วยธรรม ๕ ประการ ย่อมดำรงอยู่ในสวรรค์ ธรรม ๕ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. เป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์
๒. เป็นผู้เว้นขาดจากการลักทรัพย์
๓. เป็นผู้เว้นขาดจากการประพฤตินอกใจ
๔. เป็นผู้เว้นขาดจากการพูดเท็จ
๕. เป็นผู้เว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท

ประมาท

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลประกอบด้วยธรรม ๕ ประการนี้แล ย่อมดำรงอยู่ในสวรรค์ เหมือนได้รับอัญเชิญไปประดิษฐานไว้

สรุป จากพุทธดำรัสที่ยกมากล่าวข้างต้น แสดงถึงข้อปฏิบัติตามหลัก ศีล ๕ ประกอบด้วย

๑. เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์
๒. เว้นขาดจากการลักทรัพย์

^{๓๔} อ.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๔๕/๒๔๑-๒๔๒.

๓. เว้นขาดจากการประพฤตินิติในกาม
๔. เว้นขาดจากการพูดเท็จ
๕. เว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัย

๒.๓.๔ จุดมุ่งหมายของการรักษาศีล ๕

พุทธทาสภิกขุ^{๓๕} กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการรักษาศีล ๕ มีดังต่อไปนี้

ศีลข้อที่ ๑ คือ ปาณาติบาต ไม่ประทุษร้ายชีวิตและร่างกายของผู้อื่น ถ้าเราประทุษร้ายชีวิตและร่างกายของผู้อื่นมันเกิดยุ่งยากขึ้นมาทันที มีคนเดือดร้อน แล้วก็พาลจะหาเรื่องให้เดือดร้อนได้มากคน ดูในส่วนของคนเดือดร้อนคล้ายๆ เป็นเรื่องของมนุษย์ แต่ดูในเรื่องของธรรมชาติ ธรรมชาติบอกว่า นี่มันไม่ปกติ การที่ฆ่ากันเบียดเบียนกันนี้ไม่ใช่ภาวะปกติ มนุษย์ก็อาศัยกฎเกณฑ์ของธรรมชาติเพียงเท่านี้ แล้วก็บัญญัติเพื่อความไม่ยุ่งยากลำบากของตัวเองและผู้อื่น

ที่จริงธรรมชาติไม่มารับรู้ชีวิตและร่างกายของบุคคลใด ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเลยมันต้องการความปกติอย่างเดียว แต่พอมาถึงมนุษย์มนุษย์มีการยึดถือว่า นั่นของฉัน นี่ของฉัน นั่นของแก นี่มันเป็นอย่างนี้ก็เลยเริ่มผิดปกติขึ้นมาทีละเล็กทีละน้อย นับตั้งแต่เริ่มยึดถือว่า นั่นของฉัน นั่นของแก แล้วฉันอยากได้มากกว่านี้ บางทีฉันก็ไปเอาของแกหรือว่าฆ่าแกเสียเพื่อจะเอาอะไรของแกมา อย่างนี้หรือว่าโกรธขึ้นมาว่า แกมალ่งเกินฉัน ฉันก็ฆ่าแกเสีย อย่างนี้เป็นต้น นี่มันเป็นความถูกชนิดที่ยึดมั่นถือมั่นด้วยกิเลส แต่แล้วก็เป็นที่ไปตามกฎของธรรมชาติอย่างเดียวกันที่ว่า พอผิดปกติแล้ว เป็นเรื่องยุ่งทันที พอมีความผิดปกติแล้วเป็นมีเรื่องยุ่งทันที ธรรมชาติต้องการให้ปกติมนุษย์ก็อนุโลมตาม แต่ก็ไม่วายที่จะเห็นแก่ตัว

ศีลข้อที่ ๒ คือ อทินนาทาน ทิว่าไม่ให้ประทุษร้ายทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่น นี่เราอย่ามองแต่ว่า ไปลักไปขโมยอะไรอย่างเดียว คือต้องไม่ประทุษร้ายทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นโดยทุกวิถีทาง เพราะว่าการไปประทุษร้ายทรัพย์สินสมบัติของเขานั้นมันผิดปกติ มันสูญเสียธรรมชาติปกติ และยิ่งเอามาเป็นของเราด้วยแล้วก็ยิ่งยุ่งกันใหญ่ ผิดปกติมากไป เป็นกิเลสมากไป แล้วก็เห็นแก่ตัวมากขึ้น ฉะนั้น มนุษย์ก็ทนไม่ได้เหมือนกัน จึงต้องบัญญัติศีลข้อนี้

^{๓๕} พุทธทาสภิกขุ, ทาน ศีล ภาวนา, (กรุงเทพมหานคร : รุ่งแสงการพิมพ์, ๒๕๓๓), หน้า ๖๔-๖๘.

ศีลข้อที่ ๓ คือ กาเมสุมิจฉาจาร อย่าประทุษร้ายของรักของผู้อื่น การที่เรามีจิตคิด ประทุษร้าย หรือไปกระทำลงไปด้วยการประทุษร้ายของรักของผู้อื่น มันผิดปกติ มันผิดสภาพปกติของ ธรรมชาติ ฉะนั้น มนุษย์ก็ต้องยุ่งต้องวุ่นวายต้องเดือดร้อน

ศีลข้อที่ ๔ ที่ว่า มุสาวาท นี้คือละเมิดสิทธิอันชอบธรรม หรือทำผู้อื่นให้เสียสิทธิอันชอบธรรมโดยใช้วาจา แยกออกไปเป็นการกระทำโดยใช้วาจา แยกออกไปจากที่ใช้กาย หลักอยู่ตรงที่ว่า มนุษย์มีปาก มีปากก็ต้องพูด แล้วจะพูดอย่างไร จึงจะไม่สูญเสียภาวะปกติของธรรมชาติ ก็ต้องพูดใน ลักษณะที่ไม่ประทุษร้ายอะไรของใครเข้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิอันชอบธรรม เขาควรจะได้อะไร มีอะไร นี่เราอย่าไปใช้ปากนี้ให้เขาสูญเสียสิทธิอันนั้น ทำให้เขาหลงปากของเรา แล้วเขาสูญเสียสิ่งที่เขา ควรจะมีนั้น การใช้ปากเป็นเครื่องทำให้เกิดปกติของธรรมชาตินี้ ต้องควบคุม ฉะนั้น ธรรมชาติต้องการ ที่จะควบคุมปากของมนุษย์ จึงมีกฎเกณฑ์อันนี้ขึ้นแล้วมนุษย์ก็ยอมรับ เพราะมันจริง

ศีลข้อที่ ๕ ที่ว่า สุราเมรัยมัชฌมาทะ ไม่ประทุษร้ายสติสมประดีของตนเอง ศีลข้อที่ ๕ นี้ อย่าไปพูดอย่างลูกเด็ก ๆ ว่าห้ามดื่มสุราและเมรัยต้องถือหลักว่าศีลข้อที่ ๕ นี้ห้ามการประทุษร้าย สติสมประดีของตนเอง ในตัวบทที่ว่า ห้ามดื่มสุราและเมรัยนั้น ก็ยังมีขยายความไว้ว่า อันเป็นที่ตั้งของ ความประมาท เราอย่าเอาแต่สุราและเมรัย อะไรเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ต้องเอาทุกอย่าง อะไร กินเข้าไป ทาเข้าไป สูบเข้าไป ดมเข้าหรืออะไรเข้าไป ทำให้สูญเสียสติสมประดีทำให้สูญเสีย สติสัมปชัญญะละก็ ให้ถือว่า มันผิดศีลข้อนี้หมด สุราเมรัยนี้ มันดื่มทางปาก เดี่ยวนี้มีของที่สุดทางจมูก หรือว่าทางผิวหนังหรืออะไรมากมายที่เป็นพวกทำให้สูญเสียสติสมประดี ไปดูหนังดูละคร มันก็สูญเสีย สติสมประดี เช่นเดียวกับกินเหล้ากินของเมาๆเหมือนกัน คือว่า เรื่องละครนั้น มันทำให้เคลิบเคลิ้มไป อย่างใดอย่างหนึ่งละก็สูญเสียสติสมประดีไปแล้ว ฉะนั้น จึงมีการทิ้งผ้าตามพระเอกละครไปได้ นี่ก็เป็น ความสูญเสียสติสมประดีที่เห็นอยู่เป็นตัวอย่างแล้วก็ยังมีมากกว่านั้น ฉะนั้น ฤทธิ์เดชของหนัง ละคร อะไรก็ตาม มันก็อยู่ในพวกที่ทำให้สูญเสียสติสมประดี จึงมีข้อบัญญัติห้ามไว้โดยศีลข้อนี้โดยธรรมชาติ

ศีลข้อ ๕ สำคัญที่สุด เพราะว่า คนเราถ้าสูญเสียสติสมประดีแล้วย่อมทำอะไรที่ไม่ควรทำ ได้ทั้งนั้นเลย เราไปคบอะไรไปเสพอะไรที่ทำให้สูญเสียสติสมประดีแล้วก็เรียกว่า ผิดศีลข้อนี้ สำหรับเหล่า ฝืนอะไรเหล่านี้ไปกินเข้าแล้วมันเห็นชัดว่า สูญเสียสติสมประดี ไปดูหนังดูละครนั้น มันก็ทำให้สูญเสีย สติสมประดี การลุ่ม การไล่ การทำให้หอมมัน มันก็ทำให้เสียสติสมประดี แล้วก็ยังมีอีกมากที่ทำให้ สูญเสีย สติสมประดีความรู้สึกลึกซึ้งผิดชอบชั่วดีที่ถูกต้อง

๒.๓.๕ หลักเกณฑ์กำหนดการละเมิดศีล ๕

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)^{๓๖} ได้ประมวลหลักเกณฑ์บางอย่างไว้สำหรับกำหนดว่าการกระทำแค่ไหนเพียงใดจึงจะชื่อว่า เป็นการละเมิดศีลแต่ละข้อๆ เป็นการให้ความสะดวกแก่ผู้รักษาศีล โดยจัดวางเป็นองค์ประกอบของการละเมิด เรียกว่าสัมภาระ หรือเรียกง่ายๆ ว่า “องค์” บุคคลจะชื่อว่า ละเมิดศีล (เรียกกันง่ายๆ ว่า ศีลข้อนั้นจะขาด) ต่อเมื่อกระทำการครบองค์ทั้งหมดของการละเมิด มีรายละเอียดแสดงตามลำดับ ดังนี้

ศีลข้อที่ ๑ ปาณาติบาต มีองค์ ๕ คือ

- ๑) สัตว์มีชีวิต
- ๒) รู้ยู่่าสัตว์มีชีวิต
- ๓) จิตคิดจะฆ่า
- ๔) มีความพยายาม
- ๕) สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น

ศีลข้อที่ ๒ อทินนาทาน มีองค์ ๕ คือ

- ๑) ของผู้อื่นหวงแหน
- ๒) รู้ยู่่าเขาหวงแหน
- ๓) จิตคิดจะลัก
- ๔) มีความพยายาม
- ๕) ลักของได้ด้วยความพยายามนั้น

ศีลข้อที่ ๓ กาเมสุมิฉฉาจาร มีองค์ ๔ คือ

- ๑) อคมนียวัตถุ ได้แก่ สตรีหรือบุรุษที่ไม่ควรละเมิด
- ๒) จิตคิดจะเสพ
- ๓) มีความพยายามในการเสพ
- ๔) ยังมรรค คือ อวัยวะสืบพันธุ์ให้ถึงกัน

ศีลข้อที่ ๔ มุสาวาท มีองค์ ๔ คือ

^{๓๖} พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๗๗๒-๗๗๓.

- ๑) เรื่องไม่จริง
- ๒) จิตคิดจะกล่าวให้คลาดเคลื่อน
- ๓) มีความพยายามเกิดจากจิตที่คิดจะกล่าวให้คลาดเคลื่อนนั้น
- ๔) ผู้อื่นเข้าใจความที่พูดนั้น

ศีลข้อที่ ๕ สุราเมรัย มีองค์ ๔ คือ

- ๑) สิ่งนั้นเป็นของเมา
- ๒) จิตใครจะดื่ม
- ๓) มีความพยายามเกิดจากจิตที่ใครจะดื่ม
- ๔) กลืนให้ล่องลำคองไป

สำหรับศีลข้อที่ ๑ แม้ว่าการฆ่าสัตว์ท่านจะมุ่งเอาสัตว์ที่เรียกว่า มนุษย์เป็นหลัก แต่สัตว์จำพวกที่เรียกว่า ตีรังฉานก็รักชีวิต รักสุข เกลียดทุกข์ เป็นเพื่อนร่วมโลก เกิดแก่เจ็บตายเหมือนกัน ไม่ควรเบียดเบียนเช่นเดียวกัน ศีลข้อนี้ ท่านจึงให้แผ่คลุมไปถึงสัตว์จำพวกตีรังฉานด้วย แต่ยอมรับว่าการฆ่าสัตว์จำพวกตีรังฉานมีโทษน้อยกว่าการฆ่าสัตว์จำพวกมนุษย์ และพระอรุณกถาจารย์ก็ได้แสดงหลักสำหรับวินิจฉัยว่า การฆ่าสัตว์ใดมีโทษน้อยหรือโทษมาก คือ

๑. คุณ สัตว์มีคุณมาก ฆ่าก็มีโทษมาก สัตว์มีคุณน้อยหรือไม่มีคุณก็มีโทษน้อย เช่น ฆ่าพระอรหันต์มีโทษมากกว่าฆ่าปุถุชน ฆ่าสัตว์ช่วยงานมีโทษมากกว่าฆ่าสัตว์ร้าย
๒. ขนาดกาย สำหรับสัตว์จำพวกตีรังฉานที่ไม่มีคุณเหมือนกัน ฆ่าสัตว์ใหญ่มีโทษมาก ฆ่าสัตว์น้อยมีโทษน้อย
๓. ความพยายาม มีความพยายามมากในการฆ่ามีโทษมาก มีความพยายามน้อยมีโทษน้อย
๔. กิเลสหรือเจตนา กิเลสหรือเจตนาแรงมีโทษมาก กิเลสหรือเจตนาอ่อนมีโทษน้อย เช่น ฆ่าด้วยโทสะ หรือจงใจเกลียดชัง มีโทษมากกว่าฆ่าด้วยป้องกันตัว เป็นต้น

แม้ในศีลข้ออื่น ๆ ท่านก็กล่าวถึงการละเมิดที่มีโทษมากหรือโทษน้อยไว้แนวเดียวกัน เช่น อทินนาทาน มีโทษมากหรือน้อยตามคุณความดีของคนที่ถูกละเมิด ความแรงของกิเลสและความเพียรพยายามมุสาวาทมีโทษมากหรือน้อยแล้วแต่ประโยชน์ที่จะถูกตัดรอนเป็นเรื่องใหญ่ หรือเรื่องเล็กน้อย และแล้วแต่จะพูด เช่น คลุ่หัสถ์จะไม่ให้ของของตน พูดไปว่าไม่มี ก็ยังมีโทษน้อย ถ้าเป็นพยานเท็จมีโทษมาก สำหรับบรรพชิตพูดเล่น มีโทษน้อย จงใจบอกของที่ไม่เคยเห็นว่าเห็นมีโทษมาก สำหรับการดื่ม

ของเมา มีโทษมาน้อยตาม อกุลลจิตหรือกิเลสในการที่จะดื่ม ตามปริมาณที่ดื่ม และตามผลที่จะก่อให้เกิดการกระทำผิดพลาดชั่วร้าย

๒.๓.๖ อานิสงส์ของการรักษาศีล ๕

พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระวินัยปิฎก มหาวรรค และในพระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค กล่าวถึง โทษแห่งศีลวิบัติ ๕ ประการ และอานิสงส์แห่งศีลสมบัติ ๕ ประการ มีเนื้อความแสดงว่า ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคตรัสกับอุบาสกอุบาสิกาชาวปาฏลีคามว่า “คหบดีทั้งหลาย ศีลวิบัติของบุคคลผู้ทุศีล มีโทษ ๕ ประการนี้ โทษ ๕ ประการ คือ^{๓๗}

๑. คหบดีทั้งหลาย บุคคลผู้ทุศีล มีศีลวิบัติในโลกนี้ ย่อมถึงความเสื่อมโภคทรัพย์ใหญ่หลวง ซึ่งมีความประมาทเป็นเหตุ นี้เป็นโทษประการที่ ๑ แห่งศีลวิบัติของบุคคลผู้ทุศีล

๒. คหบดีทั้งหลาย กิตติศัพท์อันชั่วของบุคคลผู้ทุศีล มีศีลวิบัติ ย่อมกระฉ่อนไป นี้เป็นโทษประการที่ ๒ แห่งศีลวิบัติของบุคคลผู้ทุศีล

๓. คหบดีทั้งหลาย บุคคลผู้ทุศีล มีศีลวิบัติ จะเข้าไปยังบริษัทใด ๆ จะเป็นชัตติยบริษัทก็ตาม พราหมณบริษัทก็ตาม คหบดีบริษัทก็ตามสมณบริษัทก็ตาม ย่อมไม่แก่ล้าแก่เกินเข้าไป นี้เป็นโทษประการที่ ๓ แห่งศีลวิบัติของบุคคลผู้ทุศีล

๔. คหบดีทั้งหลาย บุคคลผู้ทุศีล มีศีลวิบัติ ย่อมหลงลืมสติตาย นี้เป็นโทษประการที่ ๔ แห่งศีลวิบัติของคนทุศีล

๕. คหบดีทั้งหลาย บุคคลผู้ทุศีล มีศีลวิบัติ หลังจากตายแล้ว ย่อมไปเกิดในอบายทุกติ วินิบาต นรก นี้เป็นโทษข้อที่ ๕ แห่งศีลวิบัติของบุคคลผู้ทุศีล

คหบดีทั้งหลาย ศีลวิบัติของบุคคลผู้ทุศีล มีโทษ ๕ ประการนี้แล

คหบดีทั้งหลาย ศีลสมบัติของบุคคลผู้มีศีล มีอานิสงส์ ๕ ประการ คือ

๑. คหบดีทั้งหลาย บุคคลผู้มีศีล มีศีลสมบัติในโลกนี้ ย่อมได้โภคทรัพย์ใหญ่หลวง ซึ่งมีความไม่ประมาทเป็นเหตุ นี้เป็นอานิสงส์ประการที่ ๑ แห่งศีลสมบัติของบุคคลผู้มีศีล

๒. คหบดีทั้งหลาย กิตติศัพท์อันดีงามของบุคคลผู้มีศีล มีศีลสมบัตีย่อมกระฉ่อนไป นี้เป็นอานิสงส์ประการที่ ๒ แห่งศีลสมบัติของบุคคลผู้มีศีล

^{๓๗} วิ.ม. (ไทย) ๕/๒๘๕/๔๘-๔๙., ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๔๙/๙๓-๙๕.

๓. คหบดีทั้งหลาย บุคคลผู้มีศีล มีศีลสมบัติ จะเข้าไปยังบริษัทใด ๆ จะเป็นชัตติยบริษัทก็ตาม พราหมณบริษัทก็ตาม คหบดีบริษัทก็ตาม สมณบริษัทก็ตาม ย่อมแก่ล้ากว่า ไม่ก่อเงินเข้าไป นี่เป็นอานิสงส์ประการที่ ๓ แห่งศีลสมบัติของบุคคลผู้มีศีล

๔. คหบดีทั้งหลาย บุคคลผู้มีศีล มีศีลสมบัติ ย่อมไม่หลงลืมสติตาย นี่เป็นอานิสงส์ประการที่ ๔ แห่งศีลสมบัติของบุคคลผู้มีศีล

๕. คหบดีทั้งหลาย บุคคลผู้มีศีล มีศีลสมบัติ หลังจากตายแล้ว ย่อมไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ นี่เป็นอานิสงส์ประการที่ ๕ แห่งศีลสมบัติของบุคคลผู้มีศีล

คหบดีทั้งหลาย ศีลสมบัติของบุคคลผู้มีศีล มีอานิสงส์ ๕ ประการนี้แล

พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค สัมปสาทนียสูตร ว่าด้วยความเลื่อมใสในพระผู้มีพระภาค การบ้นลือสีหนาทของพระสารีบุตร มีเนื้อความแสดงว่า^{๓๘}

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ ปาวาริกัมพวัน เขตเมืองนาพันทา ครั้นนั้น ท่านพระสารีบุตรเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายอภิวาทแล้วนั่ง ณ ที่สมควร ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์เลื่อมใสในพระผู้มีพระภาคอย่างนี้ว่า “ไม่เคยมีจักไม่มี และย่อมไม่มีสมณะ หรือพราหมณ์ผู้อื่น ซึ่งจะมีปัญญาในทางพระสัมโพธิญาณ^{๓๙} ยิ่งกว่าพระผู้มีพระภาค” มีเนื้อความตอนหนึ่งที่พระสารีบุตร กล่าวสรรเสริญคำสอนของพระพุทธเจ้าว่าเป็นเทศนาหรือคำสอนอันยอดเยี่ยม ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับเรื่องศีล ๕ มีเนื้อความดังนี้^{๔๐}

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อีกประการหนึ่ง เทศนาที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงธรรมในเรื่องมารยาทการพูดก็นับว่ายอดเยี่ยม คือ บุคคลบางคนในโลกนี้ ไม่พูดวาจาเกี่ยวข้องกับมุสาวาท ไม่พูดวาจาอันทำความแตกร้างกัน ไม่พูดวาจาอันส่อเสียด ไม่มุ่งเอาชนะกันกล่าววาจาอันเกิดจากความแข่งดีกัน กล่าวแต่วาจาอันมีหลักฐานด้วยปัญญาชื่อว่ามัตตา ตามกาลอันควร

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ นี่คือเทศนาอันยอดเยี่ยมในเรื่องมารยาทการพูด

^{๓๘} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๔๑/๑๐๓.

^{๓๙} สัมโพธิญาณ ในที่นี้ หมายถึง สัพพัญญุตญาณ หรืออรหัตตมรรคญาณ.

^{๔๐} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๕๓/๑๑๓-๑๑๔.

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อีกประการหนึ่ง เทศนาที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงธรรม คือ บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นคนมีสัจจะ มีศรัทธา ไม่พูดหลอกลวง^{๔๑} ไม่พูดป้อย^{๔๒} ไม่ทำนิมิต^{๔๓} ไม่พูดบิบบังคับ^{๔๔} ไม่แสวงหาลาภด้วยลาภ คຸ້ມครองทวารในอินทรีทั้งหลาย รู้จักประมาณในการบริโภค ทำพอเหมาะพอดี ประกอบความเพียรเครื่องตั้งอยู่เนื่อง ๆ ไม่เกียจคร้าน ประารภความเพียร เพ่งฌาน มีสติ พูดมีปฏิภาณดี มีคติ มีปัญญาทรงจำ มีความรู้ ไม่ติดอยู่ในกาม มีสติ มีปัญญาเครื่องรักษาตน

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ นี้คือเทศนาอันยอดเยี่ยมในเรื่องมารยาทคือศีลของบุรุษ

พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระสุตตันตปิฎก มัชฌิม นิกาย มูลปณณาสก์ โกสัมพียสูตร พระพุทธเจ้าตรัสกับหมู่ภิกษุว่า ^{๔๕} สาราณียธรรม (ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน) ๖ ประการนี้ ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันเดียวกัน ข้อปฏิบัติตามหลักสาราณียธรรมทั้ง ๖ ประการนั้น ในข้อที่ ๕ พระพุทธเจ้าตรัสเกี่ยวกับเรื่องการรักษาศีล ว่าการอยู่ร่วมกันพึงรักษาศีลให้เสมอกัน ดังมีเนื้อความว่า^{๔๖} เป็นผู้มีศีลไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท ท่านผู้รู้สรรเสริญ ไม่ถูกค้นหาและทักท้วงครอบงำ เป็นไปเพื่อสมาธิ เสมอกันกับเพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง สาราณียธรรมแม้นี้ ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันเดียวกัน

พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระสุตตันตปิฎก มัชฌิม นิกาย มัชฌิมปณณาสก์ อปถมนกสูตร โทษแห่งการปฏิบัติผิด มีเนื้อความแสดงว่า^{๔๗} อนึ่ง โลกหน้ามี แต่เขากลับเห็นว่า “โลกหน้าไม่มี” ความเห็นนั้นของเขาจึงเป็นมิจฉาทิฎฐิ โลกหน้ามี แต่เขาดำริว่า

^{๔๑} หลอกลวง หมายถึง ลวงด้วยอาการ ๓ คือ (๑) พูดเลียบเคียง (๒) แสร้งแสดงอิริยาบถ คือ ยืน เดิน นั่ง นอน ให้น่าเลื่อมใส (๓) แสร้งปฏิเสธปัจจัย.

^{๔๒} พูดป้อย หมายถึง พูดยกย่องมุ่งหวังลาภสักการะและชื่อเสียง.

^{๔๓} ทำนิมิต หมายถึง แสดงอาการทางกาย ทางวาจา เพื่อให้คนอื่นให้ทาน เช่น การพูดเป็นเลศนัย พูดเลียบเคียง.

^{๔๔} พูดบิบบังคับ หมายถึง ด่า พูดข่ม พูดนินทา ต่ำหนิโทษ พูดเหยียดหยาม และการนำเรื่องไปประจานตลอดถึงการพูดสรรเสริญต่อหน้า นินทาลับหลัง.

^{๔๕} ม.ม. (ไทย) ๑๒/๔๙๒/๕๓๑.

^{๔๖} ม.ม. (ไทย) ๑๒/๔๙๒/๕๓๒.

^{๔๗} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๙๕/๙๘.

“โลกหน้าไม่มี” ความดำรินั้นของเขาจึงเป็นมิจฉาสังกับปะ โลกหน้ามี แต่เขากล่าวว่า “โลกหน้าไม่มี” วาจา นั้นของเขาจึงเป็นมิจฉาวาจา โลกหน้ามี เขากล่าวว่า “โลกหน้าไม่มี” ผู้นี้ยอมทำตนเป็นข้าศึกต่อ พระอรหันต์ผู้รู้แจ้งโลกหน้า โลกหน้ามี เขาทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่า “โลกหน้าไม่มี” การที่เขาทำให้ผู้อื่น เข้าใจเช่นนั้น เป็นการทำให้เข้าใจผิดจากความเป็นจริง และเขายังจะยกตนข่มผู้อื่น ด้วยการทำให้ เข้าใจผิดจากความเป็นจริงนั้น

โดยนัยนี้ เริ่มต้นเขาก็ละทิ้งความเป็นผู้มีศีลติงามแล้วตั้งตนเป็นคนทุศีล เพราะมิจฉาภิภูมิจ เป็นปัจจัย บาปอกุศลธรรมเป็นอเนกเหล่านี้ คือ มิจฉาภิภูมิจ มิจฉาสังกับปะ มิจฉาวาจา ความเป็น ข้าศึกกับพระอรหันต์ การทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิดจากความเป็นจริง การยกตน การข่มผู้อื่น ย่อมเกิดขึ้น ด้วยประการอย่างนี้

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน)^{๔๘} ได้กล่าวเรื่องอานิสงส์ของศีล ๕ ไว้ว่า

ผู้ที่รักษาศีลข้อ ๑ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ก็จะทำให้มีพลานามัยแข็งแรงปราศจากโรคภัยอายุ ยืนยาว ไม่มีศัตรูเบียดเบียนให้ต้องบาดเจ็บไม่มีอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่จะทำให้บาดเจ็บหรือสิ้นอายุเสียก่อน วยอันสมควร

ผู้ที่รักษาศีลข้อ ๒ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ ย่อมทำให้เกิดในตระกูลที่ร่ำรวย การทำมาหาเลี้ยง ชีพมักจะประสบช่องทางที่ดี มั่งมีทรัพย์ทรัพย์สมบัติไม่วิบัติหายนะไปด้วยภัยต่าง ๆ เช่น อัคคีภัย วัต ภัย โจรภัย ฯลฯ

ผู้ที่รักษาศีลข้อ ๓ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ก็จะประสบโชคดีในความรัก มักได้พบรักแท้ที่จริงจัง จริงใจ ไม่อกหัก มีบุตรธิดา ก็ว่านอนสอนง่าย ไม่ต้องด่า ไม่ถูกผู้อื่นหลอกหลวงฉุดคร่าอนาจารไปทำให้ เสียหาย บุตรธิดาย่อมเป็นอภิชาติบุตร ซึ่งจะนำเกียรติยศชื่อเสียงมาสู่วงศ์ตระกูล

ผู้ที่รักษาศีลข้อ ๔ เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์จะทำให้เป็นผู้ที่มีสุขุมเสียงไพเราะ พูดจา มีน้ำมีนวล ขวนพอง มีเหตุมีผล ชนิดที่เป็น "พุทธวาจา" มีโวหารปฏิภาณไหวพริบในการเจรจา จะเจรจาคความสิ่งใด ก็มีผู้เชื่อฟังและเชื่อถือ สามารถว่ากล่าวสั่งสอนบุตรธิดาและศิษย์ให้อยู่ในโอวาทได้ดี

^{๔๘} สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน), **วิธีสร้างบุญ บารมี**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์นพรัตน์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๙.

ผู้ที่รักษาศีลข้อ ๕ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ เป็นผู้ที่มีสมองประสาธ ปัญญา ความคิดแจ่มใสจะศึกษาเล่าเรียนสิ่งใดก็แตกฉาน และทรงจำได้ง่าย ไม่หลงลืมเพื่อนและเลอะเลือน ไม่เสียดสีวิกลจริต ไม่เป็นโรคสมอง โรคประสาท ไม่ปัญญาทรมาน ปัญญาอ่อนหรือปัญญาเน้ม

๒.๓.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕

พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต)^{๔๙} กล่าวว่า ศีล ๕ เป็นหลักการปฏิบัติทางจริยธรรมเบื้องต้นสำหรับคฤหัสถ์ เพื่อให้งดเว้นจากการทำชั่ว และไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นเชิงสังคม “จึงควรรักษาเจตนารมณ์ทางสังคมของศีลให้คงอยู่ ไม่ให้มีเพียงรูปแบบพฤติกรรมต่างๆ และการขยายเจตนารมณ์ทางสังคมของศีลให้กว้างไปสู่การปฏิบัติของคฤหัสถ์ โดยเป็นระบบชีวิตและระเบียบสังคมแบบพุทธของชาวบ้านให้เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของกาลสมัย”

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต)^{๕๐} แสดงทฤษฎีเกี่ยวกับศีลว่าพระพุทธานามองมนุษย์เป็นสัตว์ที่ต้องศึกษา มนุษย์จะมีชีวิตที่ดำรงได้จะต้องมีการฝึกฝน และต้องศึกษาสิกขาบททั้ง ๕ หรือเรียกว่าศีล ๕ ซึ่งไม่ใช่ข้อบังคับ แต่เป็นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกฝนพัฒนาตนเพื่อให้มีชีวิตดำรงยิ่งขึ้น

พ. สติธรรม (พิจิตร ฐิตวณโณ)^{๕๑} กล่าวว่า ศีล ๕ หรือเบญจศีลในพระพุทธานามถ้ารักษาประจำเรียกว่า นิจศีล คือ ศีลที่รักษาเป็นนิตย์ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มนุษยธรรม คือ ธรรมะสำหรับมนุษย์ เพราะทำจิตใจของคนผู้มีศีลให้สูงขึ้น และทำให้ต่างจากสัตว์ดิรัจฉาน ถ้าผู้ใดไม่มีศีล ๕ ชื่อว่าไม่มีมนุษยธรรม ย่อมทำความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและสังคมได้มาก ถ้าหากว่าคนในโลก มีศีล ๕ หรือมนุษยธรรมโดยทั่วไปแล้วโลกหรือประเทศชาติบ้านเมืองก็จะสงบสุขอย่างยิ่ง

^{๔๙} พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต), **พุทธธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒), หน้า ๔๓๒.

^{๕๐} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **สลายความขัดแย้ง นิติศาสตร์-รัฐศาสตร์-เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ**, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐๘-๑๐๙.

^{๕๑} พ. สติธรรม (พิจิตร ฐิตวณโณ), **อนุพุทธิกภาพที่ปณี ภาค ๒ การพรรณนาศีล**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๕๗.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช)^{๕๒} กล่าวว่า เบญจศีล แปลว่า ศีล ๕ ข้อ หมายถึง การงดเว้นจากการกระทำความบาป ๕ ประการ ได้แก่ งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ งดเว้นจากการลักทรัพย์ งดเว้นจากการประพฤติล่วงละเมิดทางเพศ งดเว้นจากการพูดเท็จ งดเว้นจากการดื่มสุราและยาเสพติด

วสิน อินทสระ^{๕๓} ได้กล่าวถึงเรื่อง “ศีล” ในหนังสือสาระสำคัญแห่งวิสุทธิมรรคไว้ว่า ศีล คือ เจตนาที่จะงดเว้นจากความชั่ว หรือทุจริต ท่านพุทธโฆสะ นำเอาคำของพระสารีบุตรปฏิสัมภิทามรรคมาอธิบาย คือ เจตนา เจตสิก ความระวัง และการไม่ล่วงละเมิดข้อห้าม แล้วอธิบายว่า การงดเว้นจากกายทุจริต ๓ วจีทุจริต ๔ ชื่อว่า เจตนาศีล การงดเว้นจากมโนทุจริต ๓ ชื่อว่า เจตสิกศีล ความระวังหรือสังวรนั้น แบ่งเป็น ๔ คือ

๑. ปาฏิโมกข์สังวร หมายถึง การสำรวมระวังในสิกขาบทตามภูมิชั้นของตน เช่น ศีล ๕ เป็นศีลปาฏิโมกข์ของอุบาสกอุบาสิกา เป็นต้น
๒. สติสังวร ระวังกีดกันด้วยสติ
๓. ชันติสังวร คือ ระวังกีดกันบาปด้วย ญาณ คือ ความรู้เท่าทัน
๔. วิริยะสังวร ระวังกีดกันบาปด้วยความเพียรพยายามเพื่อความเข้าใจเราพอกำหนดได้ว่า ศีล คือ เจตนาจะงดเว้นจากความชั่ว และการงดเว้นจากความชั่วอย่างคำว่า ศีลธรรม ศีล หมายถึง การเว้นชั่ว และธรรมหมายถึง การทำดี

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิไลพร อุ้นเจ้าบ้าน^{๕๔} ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาพฤติกรรมการนำศีล ๕ ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางอาชญากรรม การ

^{๕๒} พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), **พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสนาคำวัด**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม, ๒๕๕๑), หน้า ๔๘๐.

^{๕๓} วสิน อินทสระ, **สาระสำคัญแห่งวิสุทธิมรรค**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, ๒๕๔๔), หน้า ๕-๖.

^{๕๔} วิไลพร อุ้นเจ้าบ้าน, “ศึกษาพฤติกรรมการนำศีล ๕ ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของผู้บริหารและสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๓.

ทำลายล้างผลาญซึ่งกันและกัน การปล้นชิงทรัพย์สิน การทำความผิดทางเพศ การโกหกหลอกลวง และการเสพสิ่งเสพยศติดให้โทษ ดังเช่นที่ปรากฏเป็นข่าวทางสื่อสารมวลชนอยู่บ่อย ๆ ตลอดถึงปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจการเมืองการปกครอง เมื่อว่าโดยสรุป ล้วนแต่เป็นการประพฤติดิต ในเรื่องการละเมิดศีล ๕ ทั้งสิ้น เพราะคนยึดเอาประโยชน์ตนและพวกพ้องเป็นใหญ่ ไม่ใส่ใจผลกระทบต่อส่วนรวม ขาดความรับผิดชอบ เห็นผิดเป็นชอบ ในขณะที่สังคมเปลี่ยนไป ประกอบกับขาดความเข้าใจหลักศีลธรรม และไม่เห็นความสำคัญของศีลธรรม เพราะความโลภ โกรธ หลง เข้าครอบงำจิตใจ ความคิดอ่าน และความประพฤติหลายๆ อย่าง ซึ่งแต่ก่อนถือว่าเป็นความชั่ว ความผิด ได้กลายเป็นสิ่งที่คนในสังคมยอมรับ แล้วพากันประพฤติดิตปฏิบัติโดยไม่รู้สึกละอาย สะเทือน จนทำให้เกิดปัญหาและทำให้วิถีชีวิตมีดมนลงไป

ศิริวรรณ คำบัว^{๔๕} ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาความสัมพันธ์ของขันติกับการรักษาศีล ๕ ในพระพุทธศาสนา ผลการวิจัย พบว่า ศีล หมายถึง ความปกติ เจตนาเพื่อรักษาความปกติของบุคคล ทั้งทางกาย ทางวาจา กระทั่งสังคมย่อมปกติสุข การรักษาศีลเบื้องต้นศีลจะเป็นวินัย เพราะศีลเป็นข้อปฏิบัติในเชิงปฏิเสธเพื่อควบคุมความประพฤติทางกาย ทางวาจา ให้สงบเรียบร้อย จนกระทั่งศัลยยกระดับไปสู่ระดับธรรมที่เป็นคุณธรรมพื้นฐานของผู้รักษาศีล ซึ่งจะเป็นรากฐานในการพัฒนาคุณธรรม ในระดับที่สูงขึ้น โดยเริ่มจากการรักษาศีล ๕ หลักความประพฤติเบื้องต้นที่แสดงให้เห็นถึงการไม่เบียดเบียน ไม่ล่วงละเมิด อันก่อให้เกิดอานิสงส์อย่างมากแก่ผู้ประพฤติ ทั้งประโยชน์ชีวิตในปัจจุบัน ประโยชน์ชีวิตในเบื้องหน้า และประโยชน์สูงสุดแห่งชีวิต รวมถึงสังคมย่อมสงบเรียบร้อย บุคคลจึงควรพยายามรักษาศีล ๕ ที่เกิดขึ้น ทั้งจากวิธีหรืออุบายใดก็ตามให้สมบูรณ์ตามที่ได้ตั้งเจตนาไว้ จนพัฒนากลายเป็นศีลที่สมบูรณ์พร้อมทั้งวินัยและธรรม

ในการรักษาศีล ๕ สามารถนำหลักธรรมอื่นมาสนับสนุนตามเหตุปัจจัยหรือสถานการณ์ที่ผู้รักษาศีลต้องเผชิญ ทั้งเป็นหลักธรรมที่สกัดกั้นการล่วงละเมิดศีล ๕ ที่ทำหน้าที่สนับสนุนการรักษาศีล ๕ และสกัดกั้นมิให้บุคคลประพฤดิล่วงละเมิดข้อศีลเมื่อประสบเหตุอันอาจละเมิดศีล ๕ เช่น หิริโอตตปปะ สติสัมปชัญญะ ขันติโสรัจจะ ปัญญา และหลักธรรมที่ส่งเสริมการรักษาศีล ๕ ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมให้บุคคลสามารถรักษาศีล ๕ ได้สมบูรณ์ทั้งในแง่ของธรรมและวินัย เช่น หลักธรรมพื้นฐาน

^{๔๕} ศิริวรรณ คำบัว, “ศึกษาความสัมพันธ์ของขันติกับการรักษาศีล ๕ ในพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕) หน้า ๑๔๑-๑๔๓.

สำหรับประเพณีปฏิบัติของผู้ครองเรือน คือ เบญจธรรม และฆราวาสธรรม และหลักธรรมเพื่อพัฒนาตนเองในระดับที่สูงยิ่งขึ้น คือ ทศบารมี และไตรสิกขา โดยชั้นต้นนับเป็นคุณธรรมสำคัญ ในการขัดเกลาตนเอง เริ่มตั้งแต่การนำขันติมาสนับสนุนการรักษาศีล ๕ ให้สัมฤทธิ์ผล จนกระทั่งเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดแห่งชีวิต

ในปัจจุบันมีการกระทำล่วงละเมิดศีล ๕ ด้วยมูลเหตุจากโลภะ โทสะ โมหะ อันส่งผลให้ผู้กระทำได้รับโทษ ทั้งทางกฎหมาย และทางจิตใจ ส่วนผู้ถูกระทำย่อมเกิดความสูญเสีย กลายเป็นความวุ่นวายสับสนในสังคม จากกระแสแห่งโลภะ โทสะ โมหะที่เกิดขึ้น ถ้าบุคคลปล่อยใจไปตามกระแสดังกล่าวย่อมสามารถกระทำล่วงละเมิดศีล ๕ ได้ง่าย ซึ่งแนวทางการฝืนกระแสแห่งโลภะ โทสะ โมหะ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตเพื่อเว้นการกระทำล่วงละเมิด ด้วยการนำขันติที่เป็นคุณธรรมพื้นฐานมาสนับสนุนการรักษาศีล ๕ ด้วยการอดทน อดกลั้น เพียรระวังไม่ให้โลภะ โทสะ โมหะ เกิดขึ้นภายในจิตใจ รวมถึงสกัดกั้นมิให้ประพฤติก่อล่วงละเมิดข้อศีล ด้วยการอดทนอดกลั้นระงับความคิด ความพยายามที่จะก้าวล่วงสิกขาบทของศีล ๕ แต่ละข้อ จากนั้นจึงนำหลักธรรมอื่นมาสนับสนุนให้เว้นจากการล่วงละเมิดข้อศีลได้อย่างเด็ดขาด ย่อมสามารถรักษาศีล ๕ ในแง่ที่ศีลเป็นวินัยไว้ได้

ส่วนการรักษาศีล ๕ ในแง่ที่ศีลเป็นธรรมเพื่อผลบุญ ดังกรณีตัวอย่างของบุคคลที่พยายามทำความดีจนได้รับการยกย่องในสังคม ด้วยเว้นจากการประพฤติชั่ว ทางกาย ทางวาจา ทั้ง ๆ ที่อาจประสบเหตุอันก่อให้เกิดโลภะ โทสะ โมหะ แต่สามารถอดทนอดกลั้นไว้ได้ รวมถึงสามารถอดทนอดกลั้นต่อความลำบากตรากตรำทางกาย ความหนาว ความร้อน พร้อมกับความดีงามภายในจิตใจ เช่น ความเมตตากรุณา ความเสียสละที่เจริญงอกงามขึ้น จึงสามารถกระทำสิ่งดีงามต่าง ๆ อันจะส่งเสริมให้ศีล ๕ สมบูรณ์ทั้งในแง่ที่เป็นวินัยและธรรม จนกระทั่งยกระดับไปสู่การรักษาศีล ๕ ในแง่ที่ศีลเป็นธรรมเพื่อธรรม ดังกรณีตัวอย่างการทำ ความดีเพื่อความดีที่ยิ่งขึ้นไปจนเป็นที่ปรากฏ ซึ่งส่งผลให้การรักษาศีล ๕ สมบูรณ์ทั้งในแง่ ที่เป็นวินัยและธรรม และพัฒนาไปสู่ความดีที่ยิ่งขึ้นไป อันจะช่วยจรรโลงให้สังคมเกิดความเจริญงอกงาม

พระอำนาจ ปริมุตโต (เสมามนต์)^{๕๖} ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อการรักษาเบญจศีลของพุทธศาสนิกชนในชุมชนวัดนาริราษฎร์ประดิษฐ์ กรุงเทพมหานคร” พบว่า

^{๕๖} พระอำนาจ ปริมุตโต (เสมามนต์), “ศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อการรักษาเบญจศีลของพุทธศาสนิกชนในชุมชนวัดนาริราษฎร์ประดิษฐ์ กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๙๒-๙๔.

๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการรักษาเบญจศีลของพุทธศาสนิกชนในชุมชนวัดนาริราษฎร์ประดิษฐ์กรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ๔ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๑ ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ศีลข้อที่ ๓ เว้นจากการประพฤติดีกในกาม รองลงมาได้แก่ ศีลข้อที่ ๒ เว้นจากการลักทรัพย์ศีลข้อที่ ๑ เว้นจากการฆ่าสัตว์ และศีลข้อที่ ๕ เว้นจากการดื่มสุราเมรัย ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ศีลข้อที่ ๔ เว้นจากการพูดเท็จ

๒. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลที่ต้องการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อการรักษาเบญจศีลของพุทธศาสนิกชนในชุมชนวัดนาริราษฎร์ประดิษฐ์กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าที (t-test) โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า การรักษาศีลข้อที่ ๓ เว้นจากการประพฤติดีกในกามระหว่างชายและหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ สรุป ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อการรักษาเบญจศีลของพุทธศาสนิกชนในชุมชนวัดนาริราษฎร์ประดิษฐ์ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance: ANOVA) พบว่า มีเพียงระดับการศึกษาเท่านั้น ที่ส่งผลต่อการรักษาเบญจศีล ส่วนอายุ อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนไม่ส่งผลต่อการรักษาเบญจศีล หรือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อการรักษาเบญจศีลของพุทธศาสนิกชนในชุมชนวัดนาริราษฎร์ประดิษฐ์ กรุงเทพมหานคร โดยการทดสอบไคสแควร์ (Chi – square test) สรุปได้ดังนี้

๑) ด้านการรับรู้จากสื่อบุคคล พบว่า ไม่มีผลต่อการรักษาเบญจศีลของพุทธศาสนิกชนในชุมชนวัดนาริราษฎร์ประดิษฐ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๒) ด้านการรับจากสื่อชุมชน พบว่า มีผลต่อการรักษาเบญจศีลของพุทธศาสนิกชนในชุมชนวัดนาริราษฎร์ประดิษฐ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓) ด้านการรับจากสื่อมวลชน พบว่า ไม่มีผลต่อการรักษาเบญจศีลของพุทธศาสนิกชนในชุมชนวัดนาริราษฎร์ประดิษฐ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

พระสมุห์วารินทร์ ญาณวิโช (แซ่จิว)^{๔๗} ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการรักษาเบญจศีลของประชาชนในชุมชนวัดบ้านหลวง อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการรักษาเบญจศีลของประชาชนในชุมชนวัดบ้านหลวง อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม พบว่า ระดับพฤติกรรมการรักษาเบญจศีลของประชาชนในชุมชนวัดบ้านหลวง อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

๑) ด้านเว้นจากการฆ่าสัตว์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการรักษาเบญจศีลของประชาชนในชุมชนวัดบ้านหลวง อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม อยู่ในอันดับที่สูงที่สุด ในข้อ “ด้วยเจตนาอันเป็นกุศลท่านพยายามไม่รังแกสัตว์ให้ได้รับความทุกข์” รองลงมาคือ “ด้วยความเมตตาปรารถนาให้คนอื่นพ้นจากความทุกข์” และที่มีความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “ด้วยเจตนาอันเป็นกุศลท่านพยายามเว้นจากการฆ่าสัตว์”

๒) ด้านเว้นจากการลักทรัพย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการรักษาเบญจศีลของประชาชนในชุมชนวัดบ้านหลวง อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม อยู่ในอันดับที่สูงที่สุด ในข้อ “ท่านไม่ได้พยายามพูดจาหว่านล้อมคนอื่นให้หลงเชื่อเพื่อน้อมนำมาซึ่งทรัพย์สินสมบัติ” รองลงมาคือ “ท่านไม่ถือวิสาสะถือสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้อนุญาต” และที่มีความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “ท่านไม่หลงมัวเมาอยากได้ในทรัพย์สินของคนอื่น”

๓) ด้านเว้นจากการประพฤตินอกใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการรักษาเบญจศีลของประชาชนในชุมชนวัดบ้านหลวง อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม อยู่ในอันดับที่สูงที่สุด ในข้อ “ท่านไม่แสวงหาเรื่องชู้สาวหลังจากมีคู่ครอง” รองลงมาคือ “ท่านไม่มีใจฝักใฝ่ในหญิง/ชายอื่นนอกจากภรรยา/สามีของตนเอง” และที่มีความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “ท่านไม่มีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางชู้สาวเช่นไม่ลวนลาม”

๔) ด้านเว้นจากการพูดเท็จ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการรักษาเบญจศีลของประชาชนในชุมชนวัดบ้านหลวง อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม อยู่ในอันดับที่สูงที่สุด ในข้อ “ท่านพูดปดเพราะความจำเป็น เพื่อให้เกิดความสุขกับคนอื่น” รองลงมาคือ “ท่านพูดปดโดยไม่ทราบว่าเป็นการพูดส่อเสียด เพราะความหวังดี

^{๔๗} พระสมุห์วารินทร์ ญาณวิโช (แซ่จิว), “พฤติกรรมการรักษาเบญจศีลของประชาชนในชุมชนวัดบ้านหลวง อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๙๕-๙๗.

ต่อคนอื่น” และที่มึความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “ท่านไม่พยายามโกหกแม้เพราะมีความจำ เป็นในชีวิตประจำวัน”

๕) ด้านเว้นจากการดื่มสุราเมรัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการรักษาเบญจศีลของประชาชนในชุมชนวัดบ้านหลวง อำเภอดอนตุม จังหวัดนครปฐม อยู่ในอันดับที่สูงที่สุด ในข้อ “ท่านพยายามหลีกเลี่ยงการดื่มสุราในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา” และ “ท่านพยายามเลิกจากการดื่มสุราเพราะเห็นว่าไม่มีประโยชน์” รองลงมาคือ “ท่านพยายามเลิกจากการดื่มสุราเพื่อสุขภาพ” และที่มึความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “ท่านรู้จักที่จะปฏิเสธการดื่มสุราในงานเลี้ยง”

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขพฤติกรรมรักษาเบญจศีลของประชาชนในชุมชนวัดบ้านหลวง อำเภอดอนตุม จังหวัดนครปฐม พบว่า

๑) ปัญหา อุปสรรค ได้แก่ สถานบันเทิงเกิดขึ้นมากมายทำให้ประชาชนกลุ่มเด็กรุ่นต้องโกหกผู้ปกครองเพื่อออกไปเที่ยว มีการดื่มสุราอยู่ในสังคมไทยเป็นอย่างมากเนื่องจากไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้ถึงอันตรายอย่างชัดเจน ข่าวสารที่เกี่ยวกับการกินสัตว์บางชนิดเพื่อรักษาโรค ทำให้เกิดการฆ่าสัตว์มากขึ้น ละครที่วีทำให้เกิดการประทุพตผิดในกามเพราะประชาชนกระทำตามแบบอย่างอันเป็นการผิดศีลธรรมอันดี และข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีทำให้เกิดค่านิยมที่รุนแรงทำให้ประชาชนเกิดความอยากได้ จึงลักทรัพย์ผู้อื่น

๒) ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข ได้แก่ ผู้ปกครองควรดูแลบุตรของตนให้ดี และควรอบรมสั่งสอน และใส่ใจในการดำเนินชีวิตให้มาก ควรมีเวลาในการขายสุรา เพื่อลดปัญหาการดื่มสุราไม่เป็นเวลาทำให้เกิดปัญหาของสังคมได้ควรให้ความรู้ในการรักษาโรคด้วยยารักษา ไม่ใช่การกินสัตว์เพื่อรักษาโรคอันเป็นวิธีที่ผิด และควรให้ความรู้เรื่องเทคโนโลยีอย่างชัดเจนว่าใช้เพื่อประโยชน์อะไร ไม่ใช่ปล่อยให้เทคโนโลยีเป็นค่านิยมในสังคมโดยคนใช้ไม่ได้ซื้อเพื่อประโยชน์แต่ซื้อไว้เพื่อโชว์

พระชัยณรงค์ วิทิโต (รองมจรด)^{๕๘} ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักศีล ๕ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลในสังคม ผลการวิจัย พบว่า

^{๕๘} พระชัยณรงค์ วิทิโต (รองมจรด), “การประยุกต์หลักศีล ๕ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลในสังคม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑๐๒-๑๐๔.

๑. หลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาในส่วนที่เกี่ยวกับความประพฤติที่ติงาม และการหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต ได้แก่ ศีล ๕ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่สังคมในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ศีล ๕ ประการนี้ เรียกว่า หลักมนุษยธรรม แปลว่า ธรรมสำหรับมนุษย์ ธรรมทำให้คนเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ คือ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิดในกาม การไม่พูดเท็จ การไม่ดื่มสุราเมรัย เพื่อความประพฤติให้ถึงความเป็นปกติ ทางกาย วาจา คือ มีความสำรวมระวัง อาศัยเจตนาเป็นเครื่องดเว้นจากความชั่ว หรือทุจริตทางกายกรรม วจีกรรม ศีล ๕ ทั้งหมดนี้เป็นลักษณะที่ตั้งแห่งกุศลธรรมทั้งหลาย ให้พ้นจากทุจริต เพื่อให้มีสติปัญญารอบคอบสามารถควบคุมจิตใจของตนเองไม่ตกในทางที่ชั่วร้าย ทำให้เกิดคุณงามความดี มีเมตตา กรุณา ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตธรรม มีความจริงใจต่อกันและกัน มีความสามัคคี และมีความมั่นคงในการดำเนินชีวิต รักในเพื่อนมนุษย์ และสรรพสัตว์ที่เกิดมาร่วมโลก ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

๒. พฤติกรรม อากาการกระทำต่าง ๆ หรือกิจการที่แสดงออกมาทางร่างกาย วาจาและใจ โดยอาศัยระบบ ระบบประสาท กล้ามเนื้อ ระบบต่อม และความรู้สึกรู้สึกนึกคิด สิ่งเร้าต่าง ๆ มากระตุ้นทำให้จิตเกิดสภาวะทางอารมณ์ โดยอาศัยจิตใจเป็นตัวรับรู้อารมณ์ และแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาทางพฤติกรรมภายใต้พื้นฐานทางจิตทั้ง ๖ ประการ ของแต่ละบุคคลว่ามีพื้นเพ นิสัยอย่างไร และแสดงออกมาทางกาย วาจา และใจ เป็นพฤติกรรมต่าง ๆ และมีความแตกต่างกันออกไปในทุก ๆ ด้าน ที่มีทั้งด้านที่ดี และไม่ดี คือ การแสดงออกทางกาย วาจา และใจ ที่เป็นสุจริต และเป็นทุจริต เป็นกุศล และอกุศลในที่สุด ดังนั้นลักษณะพฤติกรรมของมนุษย์จึงมี ๓ ประการ คือ พฤติกรรมทางกาย คือ พฤติกรรมที่แสดงออกทางการกระทำทางกาย เรียกว่า กายกรรม พฤติกรรมทางวาจา คือ พฤติกรรมที่แสดงออกทางการพูด เรียกว่า วจีกรรม และพฤติกรรมทางความคิด คือ พฤติกรรมทางใจ เรียกว่า มโนกรรม และแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา คือ

๑) พฤติกรรมที่ดี จึงหมายถึง การกระทำออกมาทางกายวาจา และใจ คือ การปฏิบัติดำเนินชีวิตตามหลักของเบญจศีล ๕ ประการ คือ การไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิดในกาม การไม่พูดเท็จ และการไม่ดื่มสุราเมรัย และเป็นผู้มีควมสังวรระวัง สำรวมจิตใจของตนเองเป็นสำคัญ เป็นผู้ที่ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีหิริโอตตปปะ และแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างเหมาะสม รู้จักยับยั้งชั่งใจ ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง และสังคมสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีสันติสุข

๒) พฤติกรรมที่ไม่ดี จึงหมายถึง การแสดงออกมาทางด้านที่ไม่ดี ทางกาย วาจา และใจที่เป็นอกุศล ไม่ดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล คือ มีการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุดเท็จ ดื่มสุราเมรัย และไม่ดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ไม่เป็นผู้ความสังวร ระวังสำรวมจิตใจของตนเอง คือ เป็นผู้ที่ขาดความเมตตา กรุณา ขาดความซื่อสัตย์ สุจริตธรรม และหิริ โอตตปปะปะ ขาดความยับยั้งชั่งใจ ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ จนเป็นเหตุให้ตนเอง และสังคมได้รับความสับสนวุ่นวาย และเดือดร้อนในที่สุด

๓. การประยุกต์หลักศีลเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่ดี คือ การนำหลักศีล ๕ ประการ คือ การฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ การประพฤติผิดในกาม การพุดเท็จ การดื่มสุราเมรัย โดยอาศัยการนำหลักศีล ๕ ไปประยุกต์ใช้ในการประพฤติปฏิบัติกับตนเอง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่ดี เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตให้ถูกต้อง โดยอาศัย “เจตนา” (องค์ธรรมปัญญาเจตสิก) เป็นเครื่องงดเว้น หรือใช้ปัญญาเป็นตัวตัดพฤติกรรมที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นมาทางกาย วาจา และใจ ให้เป็นผู้สำรวมระวัง มีความสังวร เป็นที่ตั้ง เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่ดี ให้เป็นพฤติกรรมที่ดีงามโดย ลด ละ เลิก เว้นพฤติกรรมที่ไม่ดี และดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง ตามแนวทางของพระพุทธศาสนาให้รู้จักใช้ศีลพัฒนาชีวิตให้มีแก่นสาร เป็นพื้นฐานให้ความโลภความโกรธ ความหลง เบาบางลงได้ส่งผลให้เกิดคุณธรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นในจิตใจ เป็นผู้มีเมตตา กรุณา มีหิริโอตตปปะปะ มีความซื่อสัตย์สุจริตธรรม จึงส่งผลให้พฤติกรรมของตนเองแสดงออกมาในทางที่ดี และสามารถจะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

การประยุกต์ศีล ๕ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้น คือการพัฒนาทางด้านศีลให้เกิดขึ้นในจิตใจเป็นสิ่งสำคัญ ในการดำเนินชีวิตประจำวันอยู่โดยนำหลักศีลที่ประกอบด้วยธรรมหลายๆ อย่างมาประกอบการประพฤติปฏิบัติ คือ

- ๑) มีเจตนาตั้งใจเว้น
- ๒) มีเจตสิก คือ ความงดเว้น
- ๓) มีความสังวรด้วยสติ
- ๔) มีความไม่ก้าวล่วงกิเลสอย่างหยาบ ทางกายวาจา

การไม่ก้าวล่วงศีลได้นั้น จะต้องอาศัยการงดเว้น ๓ อย่าง คือ มีเจตนาวิริติ สมาทานวิริติ และสัมปตติวิริติ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่เป็นนิจ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมให้พัฒนาห่างไกลจากอกุศลธรรมต่าง ๆ เป็นศีลที่เกิดขึ้นมาจากจิตใจ สามารถพัฒนาให้สุจริตทางกายวาจา และสัมมาอาชีวะ เรียกว่า อธิศีลสิกขา (ศีลในมรรคมีองค์ ๘ คือ สัมมาวาจา สัมมาอาชีวะ และสัมมาภังคะ) จึงทำให้

รักษาศิลปะได้อย่างบริสุทธิ์ และการแสดงออกมาทางกายวาจา และใจย่อมสำรวมระวัง สงบระงับ เพราะเป็นศิลปะที่ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ จึงทำให้การแสดงออกมาในทางสังคมมีแต่เกื้อกูลและสร้างสรรค์ คือ ประกอบด้วย เมตตาธรรม มีหิริโอตตปปะ ชื่อสัตย์สุจริตธรรม พฤติกรรมที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสันติ คือ ความสงบสันติภายใน และความสงบสันติภายนอก มีกิตติกา กฎระเบียบในการดำเนินชีวิต ปราศจากทุกข์ และอุปสรรคทั้งปวงและยังสามารถพัฒนาก้าวถึงความพ้นจากทุกข์ได้ในที่สุด

พระครูปลัดสุครักดิ์ วิริยโร (คงรักษา)^{๕๔} ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรม ผลการวิจัย พบว่า

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการบริหารขององค์กร การที่องค์กรจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวอยู่ที่ทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการขององค์กรมากที่สุด ควรที่จะได้รับการเอาใจใส่ พิจารณาเป็นอันดับแรกมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ

ดังนั้น มนุษย์จึงมีความสำคัญทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และต่อสิ่งรอบ ๆ ตัวที่มนุษย์ดำรงอยู่ในสถานะนั้น ๆ เช่น การเป็นพนักงาน ในฐานะเป็นปัจจัยของการผลิตในองค์กร เป็นต้น ซึ่งความสำคัญนี้ย่อมมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาเพื่อความสมบูรณ์ บริบูรณ์แห่งสถานะนั้น ๆ ได้

ทรัพยากรมนุษย์ตามแนวคิดตะวันตกให้ความหมายว่า มนุษย์เป็นทรัพยากรสำคัญที่มีศักยภาพในการเรียนรู้ ดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกันเป็นกลุ่มช่วยเหลืออาศัยพึ่งพากัน มีความสัมพันธ์ต่อกันในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุดในการพัฒนาองค์กรในการที่องค์กรจะประสบความสำเร็จ มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานขององค์กร

ในทางพระพุทธศาสนามีทัศนะเกี่ยวกับมนุษย์ว่า มนุษย์เป็นสัตว์โลกชนิดหนึ่งที่มีชีวิต เกิด แก่ เจ็บ ตายอยู่ในโลกเช่นเดียวกับสัตว์โลกชนิดอื่น ๆ

พระพุทธเจ้าทรงแสดงให้เห็นว่า คนทำกรรมชั่วเข้าใจว่าได้รับผลชั่วก็มีได้รับผลดีก็มี และคนทำกรรมดีมีผู้เข้าใจว่าได้รับผลดีก็มีได้รับผลชั่วก็มี เพราะไม่ได้พิจารณาให้เห็นผลกรรมตลอดสาย เช่น เห็นคนฆ่าสัตว์ แล้วไปเกิดในสวรรค์ เข้าใจผิดคิดว่ากรรมชั่วไม่มีความจริงกรรมชั่วมีแต่ยังไม่ให้ผล

^{๕๔} พระครูปลัดสุครักดิ์ วิริยโร (คงรักษา), “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรม”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๑๓๖-๑๓๘.

แต่กรรมดีที่เคยทำก่อนกรรมชั่วนั้นมาให้ผลก่อน จึงไปเกิดในสวรรค์ ในทางตรงกันข้ามกรรมดีก็เช่นกัน ฉะนั้น จึงทรงสอนให้พิจารณากรรมและผลของกรรมรวมทั้งทิวะของผู้ทำกรรมอย่างรอบคอบ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการเพิ่มพูน ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ของบุคลากร เป็นการสร้างและจัดการทรัพยากรมนุษย์ และเป็นการบูรณาการระหว่างการเรียนรู้และ งานเข้าด้วยกัน ทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญต่อองค์การในฐานะเป็นทุน เป็นทรัพยากรที่รวม เทคโนโลยี ความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และเป็นปัจจัยสำคัญที่เพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขันเพื่อช่วย ให้องค์การอยู่รอด เติบโตได้ในเศรษฐกิจที่เน้นองค์ความรู้ และสนองตอบความต้องการขององค์การ ประเทศไทยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการจัดการความรู้ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมอย่างต่อเนื่องโดยให้ความสำคัญ กับทรัพยากรมนุษย์ว่าเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศ

กล่าวโดยสรุป แนวคิดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการสร้างคุณค่าให้แก่ทุนมนุษย์ และการจัดการความรู้ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๖ เน้นที่กระบวนการเพิ่มทักษะเพิ่มความรู้เกี่ยวกับคุณภาพและ ปริมาณการปฏิบัติงานโดยตรง ปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ เน้นที่การ สร้างทุนมนุษย์และการจัดการความรู้ มีขอบเขตในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของแต่ละองค์การใน ระดับมหภาค และระดับจุลภาค

ความสำคัญของเบญจศีล ศีล ๕ ข้อนี้ ในบาลีชั้นเดิมส่วนมากเรียกว่า สิกขาบท ๕ เป็นข้อ ปฏิบัติในการฝึกตน เมื่อปฏิบัติตามศีล ๕ ย่อมได้ก็ชื่อว่า เป็นผู้มศีล คือเป็นเบื้องต้นที่จัดว่าเป็นผู้มีศีล ความสำคัญของเบญจธรรม มีความหมายเดียวกับคำว่า “กัลยาณธรรม” หมายถึง ธรรมที่ดี หรือธรรม ที่สะอาด เพราะกำจัดธรรมที่ไม่สะอาดมีราคะ โทสะ โมหะได้ กัลยาณธรรมนั้นไม่ได้ปรากฏเป็น หมวดหนึ่งในพระไตรปิฎก แต่จะมีแทรกอยู่ในหลักธรรมต่างๆ เป็นธรรม ๕ ธรรมอันดีงามห้าอย่าง คุณธรรมห้าประการคู่กับเบญจศีล เป็นธรรมเกื้อกูลแก่การรักษาเบญจศีล ผู้รักษาเบญจศีล ควรมี เบญจธรรมไว้ประจำใจ คือ เมตตาและกรุณา สัมมาอาชีวะ กามสังวรศีลจะ สติสัมปชัญญะ

การใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรมมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด ซึ่งทางพระพุทธศาสนาแบ่งได้ ๓ ระดับ คือ ระดับต้น ระดับกลางและระดับสูง ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพและสติปัญญาของบุคคลที่จะพึงปฏิบัติได้ตามความสามารถของตน ซึ่ง

เป็นการแสดงให้เห็นว่า พระพุทธศาสนามีได้สอนเฉพาะคำสอนที่เป็นชั้นโลกุตระ (ชั้นเหนือโลก เช่น นิพพาน) อย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังจัดคำสอนไว้ให้ชาวโลกสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติได้ทุกระดับ

คำสอนเรื่องเบญจศีลและเบญจธรรม เป็นคำสอนที่มุ่งให้บุคคลเป็นมนุษย์ที่ดี เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบตามความต้องการของสังคมมนุษย์ และต้องเว้นเบญจศีล และปฏิบัติตามเบญจธรรมซึ่งเรียกอีกอย่างว่า มนุษยธรรม โดยส่งผลสัมฤทธิ์ออกมาเป็นการพัฒนาทั้ง ๓ ด้านคือ

ผลสัมฤทธิ์ด้านความสุข (สีเลน สุขคติ ยนติ)

ผลสัมฤทธิ์ด้านโภคทรัพย์ (สีเลน โภคสมปทา)

ผลสัมฤทธิ์สูงสุดคือสงบรมเย็น (สีเลน นิพพุตติ ยนติ)

เพราะฉะนั้น ผู้หวังความสุข ความสงบ และสมบัติดังกล่าว พึงงดเว้นการละเมิดเบญจศีล รักษาศีลของตนให้บริสุทธิ์ บริบูรณ์ดี ไม่ให้ต่าง ไม่ให้พร้อย ด้วยประการทั้งปวง พึงรักษาให้ดีเท่าชีวิต และในขณะเดียวกันก็ควรสะสม อบรม บ่มเพาะหลักเบญจธรรมให้เจริญงอกงามมากยิ่งขึ้น เมื่อเป็นดังนั้น ย่อมจะได้รับประโยชน์สมปรารถนา

เสกสันต์ ศิริวรรณ^{๖๐} ศึกษาวิจัยเรื่อง ความศรัทธาในศีล ๕ ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น ผลการวิจัย พบว่า

๑. นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความศรัทธาในศีล ๕ โดยรวม เท่ากับ ๒.๓๔ ซึ่งแสดงถึงนักเรียนมีความศรัทธาในศีล ๕ อยู่ในระดับชัดเจน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับชัดเจนแต่ด้านพูดพลกอลงงไม่มีความจริงใจต่อกันมีค่าเฉลี่ยของความศรัทธาในศีล ๕ สูงกว่าข้ออื่น ๆ คือ ๒.๖๓ และด้านการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์กับด้านการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ คือ ๒.๑๖

๒. นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่น จำนวน ๕๐๐ คน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ ๓.๕๘ ซึ่งแสดงว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติตนของวัยรุ่นอยู่ในระดับปานกลาง มี ๒ ด้าน คือ ด้านการพูดพลกอลงงไม่มีความจริงใจต่อกันและด้านการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์จะน้อยสุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ และ ๓.๑๓ ตามลำดับ ด้านที่เหลืออีก ๓ ด้านพบว่าวัยรุ่นมีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับ

^{๖๐} เสกสันต์ ศิริวรรณ, “ความศรัทธาในศีล ๕ ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น”, **ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๘), หน้า ๕๐.

ค่อนข้างมาก ส่วนด้านการตีสุราและสิ่งเสพติดอื่น ๆ มีค่าสูงสุด ด้านการลักทรัพย์ฉ้อโกงและด้านการทำผิดทางเพศและการละเมิดสิทธิของผู้เป็นเจ้าของจะมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๙, ๓.๘๐, และ ๓.๗๑ ตามลำดับ

๓. ความศรัทธาในศีล ๕ กับการปฏิบัติตนของวัยรุ่นไม่มีความสัมพันธ์แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก ๒ ข้อ คือ ความศรัทธาในศีล ๕ ข้อการฆ่าสัตว์ และเบียดเบียนสัตว์กับการปฏิบัติตนของวัยรุ่นด้านการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์และความศรัทธาในศีล ๕ ในการพูดปดหลอกลวง ไม่มีความจริงใจต่อกันกับการปฏิบัติตนของวัยรุ่น ด้านการพูดปดหลอกลวง ไม่มีความจริงใจต่อกันและมีความสัมพันธ์กันทางลบ ๑ ข้อ คือ ความศรัทธาในศีล ๕ ข้อตีสุราและสิ่งเสพติดอื่น ๆ กับการปฏิบัติตนของวัยรุ่นด้านการตีสุราและสิ่งเสพติดอื่น ๆ

อมร อำไพรุ่งเรือง^{๖๑} ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า

เจตนารมณ์ของศีล ก็คือเจตนารมณ์ที่มุ่งให้มนุษย์ในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน ให้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา นอกจากนั้น เจตนารมณ์ของศีล ยังครอบคลุมถึงการจัดระบบโครงสร้างทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคมและสภาพแวดล้อม อีกทั้งยังมีเจตนารมณ์ที่จะครอบคลุมให้สามารถแก้ไขปัญหาสังคมยุคใหม่ได้ทั้งหมด แทนที่จะเป็นเพียงการละเมิดกันระหว่างบุคคลกับบุคคลแบบตรงไปตรงมาเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

ศีลข้อ ๑ ไม่ใช่แค่เพียงการห้ามฆ่าสัตว์ แต่ต้องครอบคลุมถึงปัญหาความรุนแรงต่าง ๆ เช่น ปัญหาเด็กนักเรียนตีกัน การทำแท้ง การชุมนุมที่ไปเบียดเบียนสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

ศีลข้อ ๒ ไม่ใช่แค่เพียงการห้ามลักทรัพย์ แต่ต้องครอบคลุมถึงปัญหาการลักทรัพย์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การทุจริตเชิงนโยบาย การฮั้วการประมูล การจ่ายค่าแรงอย่างไม่เป็นธรรมการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

ศีลข้อ ๓ ไม่ใช่แค่เพียงการห้ามประพฤติผิดในกาม แต่ต้องครอบคลุมถึงปัญหาโสเภณี ปัญหาการมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เป็นต้น

^{๖๑} อมร อำไพรุ่งเรือง, “การศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๑๓๒, ๑๓๖-๑๓๗.

ศีลข้อ ๔ ไม่ใช่แค่การห้ามพูดปด แต่ต้องครอบคลุมถึงปัญหาการโฆษณาสินค้าแบบเกินจริง การหาเสียงของนักการเมืองโดยไม่ทำตามคำหาเสียง การบิดเบือนข่าวของนักสื่อสารมวลชน

ศีลข้อ ๕ ไม่ใช่แค่เพียงการห้ามดื่มสุราและเมรัย แต่ต้องครอบคลุมถึงยาเสพติดทุกชนิดและสิ่งมอมเมาในรูปแบบใหม่ๆ เช่น เกมอิเล็กทรอนิกส์ที่มอมเมาเยาวชน หรือสื่อต่าง ๆ ที่มอมเมาประชาชนให้หลงผิดในสิ่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของตนเอง เป็นต้น

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขพฤติกรรมการณ์ล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร พบว่า

๑. ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้คนไทยไม่สามารถรักษาศีล ๕ ได้ เป็นเพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว พุทธศาสนิกชนไม่ใส่ใจในศาสนาและเพราะความอยากได้อะไรก็มีไม่รู้จักพอของมนุษย์

๒. แนวทางที่จะช่วยให้พุทธศาสนิกชนไม่ทำลายชีวิตสัตว์ คือ บอกให้รู้ถึงโทษของการทำร้ายสัตว์ ควรปลูกฝังให้เด็กรู้จักรักสัตว์ตั้งแต่เด็ก ควรรณรงค์ให้งดการทานเนื้อสัตว์ ควรมีบทลงโทษแก่ผู้ฆ่าสัตว์

๓. แนวทางที่จะช่วยให้พุทธศาสนิกชนไม่ประกอบมิจฉาชีพ คือ รัฐบาลควรทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีงานทำ ควรปลูกฝังตั้งแต่เด็กให้เป็นคนดีไม่ลักทรัพย์ และควรมีบทลงโทษที่จริงจังสำหรับคนที่ลักทรัพย์

๔. แนวทางที่จะช่วยให้พุทธศาสนิกชนไม่ประพฤติดินในกาม คือ ควรบอกถึงข้อดีของการรักเดียวใจเดียว ควรปลูกฝังตั้งแต่ยังเด็กให้รู้จักรักเดียวใจเดียว ควรมีบทลงโทษกับคนที่ประพฤติดินในกาม ควรปลูกฝังทางสื่อโทรทัศน์ ไม่ควรให้มีสถานบริการและ ควรจำกัดสถานบันเทิง และคิดเห็นว่าควรแต่งกายให้เรียบร้อยจะทำให้ไม่เกิดปัญหาเรื่องนี้

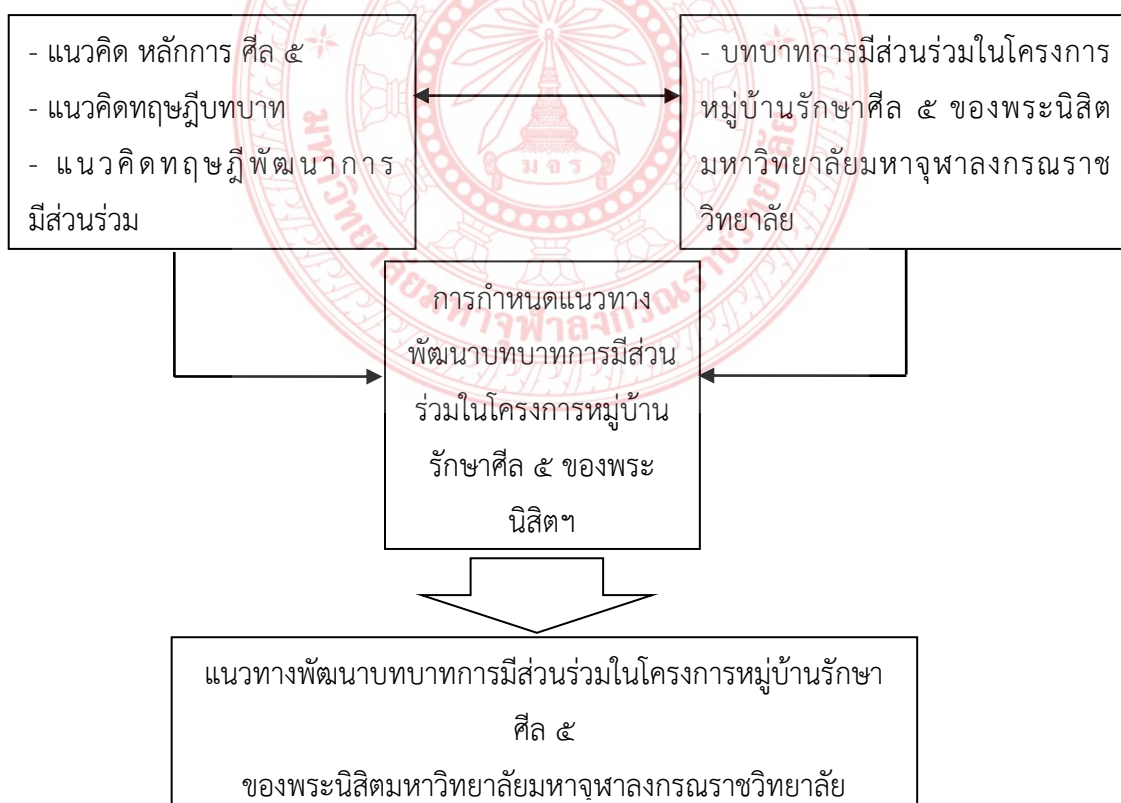
๕. แนวทางที่จะช่วยให้พุทธศาสนิกชนไม่พูดปด คือ ควรรณรงค์ให้พูดแต่ความจริง ไม่โกหก ควรปลูกฝังตั้งแต่เด็กให้พูดแต่ความจริงไม่โกหกหลอกลวง ควรมีบทลงโทษกับคนที่พูดปด

๖. แนวทางที่จะช่วยให้พุทธศาสนิกชนไม่ดื่มสุราและของมึนเมาควรบอกให้รู้ถึงโทษของการดื่มสุรามีข้อเสียอย่างไรบ้าง ควรเลิกผลิตสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควรปลูกฝังเด็กให้งดเว้นจากการดื่มสุราและของมึนเมา ควรมีบทลงโทษสำหรับบุคคล ที่ดื่มและจำหน่ายสุราและของมึนเมา และควรปรับไปดื่มน้ำผลไม้แทน

๗. แนวทางที่จะสามารถช่วยให้พุทธศาสนิกชนหันมารักษาศีล ๕ มากขึ้น คือ พ่อแม่ควรให้การอบรมสั่งสอนตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ควรมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้คนหันมาสนใจในพระพุทธศาสนามากขึ้น งดสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดสิ่งล่อใจ เช่น ฝิ่น คาราโอเกะและควรมีบทลงโทษที่จริงจัง และรุนแรงมากขึ้น

๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คณะผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีกรอบแนวคิดที่สำคัญในลักษณะของกระบวนการและวิธีการศึกษาวิจัย รวมทั้งผลลัพธ์จากการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research Method) โดยศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๑.๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary research) และการสัมภาษณ์บุคคลแบบเจาะลึก (In-dept interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓.๑.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการตามแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระนิสิตซึ่งเป็นพระภิกษุและสามเณรในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่วนกลาง ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๐ จำนวน ๔๗๓ รูป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระนิสิตซึ่งเป็นพระภิกษุและสามเณรในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่วนกลาง ปีพุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามลำดับวิธี ดังนี้

๑) วิธีการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเคร็ชชีและมอร์แกน^๑ (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๑๔ รูป

๒) วิธีการสุ่มตามระดับชั้น (Stratified random sampling)^๒ เพื่อกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกออกเป็นพระภิกษุ จำนวน ๔๓๓ รูป ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๙๕ รูป และสามเณร จำนวน ๔๐ รูป ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๙ รูป รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน ๒๑๔ รูป

๓) วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) เพื่อการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลในการวิจัย

ตารางที่ ๓.๑

แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

พระนิสิต มจร.	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
พระภิกษุ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๐	๔๓๓	๑๙๕
สามเณร ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๐	๔๐	๑๙
รวม	๔๗๓	๒๑๔

^๑ ส่องศรี ชมพูนุช, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช, ๒๕๓๗), หน้า ๑๑๓.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๗-๑๐๕.

๓.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือ พระนิสิตซึ่งเป็นพระภิกษุ ระดับพระสังฆาธิการ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน ๒๐ รูป

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๑ เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) มีข้อความสำคัญ ประกอบด้วย

ข้อที่ ๑ คำถามสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อที่ ๒ คำถามสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อดีของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

ข้อที่ ๓ คำถามสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสียของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

ข้อที่ ๔ คำถามสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อที่ ๕ คำถามสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ธานี

๓.๓.๒ เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของแนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งออกเป็น ๒ ตอน

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๒๕ ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ๕ คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- ๔ คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมาก
- ๓ คะแนน หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- ๒ คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- ๑ คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

การแปลความหมายความคิดเห็นแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำหนดเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย ดังนี้

- ๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- ๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- ๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- ๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- ๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑ ข้อมูลประเภทเอกสาร

(๑) ข้อมูลเอกสารชั้นปฐมภูมิ

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเอกสารชั้นปฐมภูมิ เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องศีล ๕ ตามหลักคำสอนพระพุทธศาสนาเถรวาท จากพระไตรปิฎก ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๒) ข้อมูลเอกสารชั้นทุติยภูมิ

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลชั้นทุติยภูมิ เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องศีล ๕ ตามหลักคำสอนพระพุทธศาสนาเถรวาท จากตำรา เอกสารงานวิจัย และแหล่งข้อมูลสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต

๓.๔.๒ ข้อมูลภาคสนาม

(๑) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย คือ พระภิกษุระดับพระสังฆาธิการ ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาสที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญในการวิจัย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบร่างสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

(๒) ข้อมูลเชิงปริมาณ

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยลงพื้นที่แจกแบบสอบถามและเก็บกลับคืนด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ ข้อมูลประเภทเอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูลประเภทเอกสารทั้งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สรุปในแต่ละประเด็น พร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

๓.๕.๒ ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นตามแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

(๑) จัดระเบียบข้อมูล (Data organizing)

(๒) การแสดงข้อมูล (Data display)

(๓) การหาข้อสรุปตีความและตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัย (Conclusion, Interpretation and Verification)

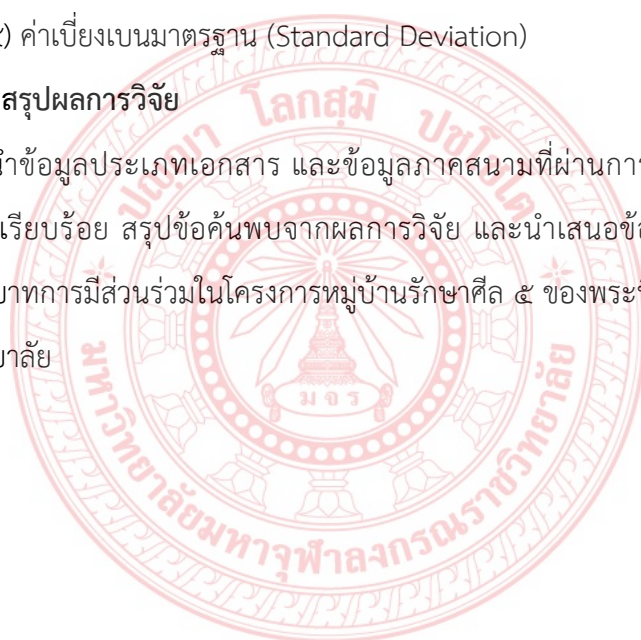
๓.๕.๓ ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อสำรวจความคิดเห็นตามแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีสถิติที่ใช้ ประกอบด้วย

- (๑) ค่าความถี่ (Frequency)
- (๒) ค่าร้อยละ (Percentage)
- (๓) ค่าเฉลี่ย (Mean)
- (๔) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๓.๕.๔ สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลประเภทเอกสาร และข้อมูลภาคสนามที่ผ่านการวิเคราะห์ ตรวจสอบความถูกต้องเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สรุปข้อค้นพบจากผลการวิจัย และนำเสนอข้อมูลความคิดเห็นตามแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methodology) ตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

๔.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

๔.๒.๑ ข้อดีของโครงการหมู่บ้านศีล ๕

๔.๒.๒ ข้อเสียของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๔.๒.๓ ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๔.๒.๔ แนวทางส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

๔.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percent) พร้อมทั้งการบรรยายเชิงพรรณนา โดยจำแนกตาม สถานภาพ ตำแหน่ง อายุ พรรษา ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ระดับการเป็นคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ การรับทราบกิจกรรมดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ แหล่งสื่อที่รับทราบ การติดแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ การเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ การประสานงานโครงการ การรับทราบนโยบาย แผนงาน เกี่ยวกับการดำเนินงาน

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ การรับทราบบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ และการรับทราบรายงานผลการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ซึ่งมีรายละเอียดแสดงตามตารางที่ ๔.๑ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑

จำนวนค่าความถี่และค่าร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n = ๒๑๔)	ร้อยละ (๑๐๐ %)
สถานภาพ		
พระภิกษุ	๒๐๑	๙๓.๙๐
สามเณร	๑๓	๖.๑๐
ตำแหน่ง		
พระสังฆาธิการ	๕๗	๒๖.๖๐
พระภิกษุทั่วไป	๑๕๗	๗๓.๔๐
อายุ		
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๑๓	๖.๒๐
๒๐-๒๙ ปี	๙๑	๔๒.๕๐
๓๐-๓๙ ปี	๒๔	๑๑.๒๐
๔๐-๔๙ ปี	๔๒	๑๙.๖๐
๕๐-๕๙ ปี	๓๐	๑๔.๐๐
มากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป	๑๔	๖.๕๐
พรรษา		
ต่ำกว่า ๕ พรรษา	๑๒๓	๕๗.๕๐
๕-๑๐ พรรษา	๓๙	๑๘.๒๐
๑๑-๒๐ พรรษา	๙	๔.๒๐
๒๑-๓๐ พรรษา	๓๑	๑๔.๕๐
๓๑-๔๐ พรรษา	๘	๓.๗๐
มากกว่า ๔๐ พรรษา	๔	๑.๙๐
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๘๗	๔๐.๗๐
มัธยมศึกษา	๗๔	๓๔.๕๐

อนุปริญญา	๒๙	๑๓.๖๐
ปริญญาตรี	๑๗	๗.๙๐
ปริญญาโท	๗	๓.๓๐
รวม	๕๓	๒๔.๘๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ) จำนวนค่าความถี่และค่าร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n = ๒๑๔)	ร้อยละ (๑๐๐ %)
ระดับตำแหน่ง		
เจ้าคณะตำบล	๘	๓.๘๐
เจ้าอาวาส	๔๕	๒๑.๐๐
ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	๒๗	๑๒.๖๐
เลขานุการฯ	๑๒	๕.๖๐
ไม่มีตำแหน่ง	๑๒๒	๕๗.๐๐
ระดับการเป็นคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕		
ระดับหมู่บ้าน	๔๕	๒๑.๐๐
ระดับตำบล	๘	๓.๗๐
ระดับอำเภอ	๑	๐.๕๐
ไม่ได้เป็นคณะกรรมการโครงการฯ	๑๖๐	๗๕.๘๐
การรับทราบกิจกรรมดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕		
ไม่ทราบ	๘๗	๔๐.๗๐
ทราบ	๑๒๗	๕๙.๓๐
แหล่งสื่อที่รับทราบ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)		
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	๑๘๗	๘๖.๖๐
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	๘๒	๓๘.๓๐
เพื่อน/ญาติ	๗๒	๓๓.๓๐
โทรทัศน์	๑๓๒	๖๑.๑๐
หนังสือพิมพ์	๕๗	๒๖.๔๐
วิทยุ	๑๒๙	๕๙.๗๐
ป้ายประกาศ	๕๓	๒๔.๕๐
อินเทอร์เน็ต	๖๗	๓๑.๐๐
รวม	๒๑๔	๑๐๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

จำนวนค่าความถี่และค่าร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n = ๒๑๔)	ร้อยละ (๑๐๐ %)
การติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕		
มี	๔๑	๑๙.๒๐
ไม่มี	๑๗๓	๘๐.๘๐
การเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕		
เข้าร่วม	๒๑๔	๑๐๐
การประสานงานโครงการฯ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)		
คณะสงฆ์	๙๑	๔๒.๑๐
นายอำเภอ	๗	๓.๓๐
ปลัดอำเภอ	๗	๓.๓๐
ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๕๗	๒๖.๖๐
สถานศึกษา	๘๓	๓๘.๘๐
ผู้นำชุมชน	๖๘	๓๑.๘๐
กำนัน	๔๙	๒๒.๙๐
องค์กรภาคเอกชน	๑๓	๖.๑๐
ผู้ใหญ่บ้าน	๕๓	๒๔.๘๐
ชาวบ้าน	๑๔๘	๖๙.๒๐
การรับทราบนโยบาย แผนงาน เกี่ยวกับโครงการฯ		
ทราบ	๗๘	๓๖.๔๐
ไม่ทราบ	๑๓๖	๖๓.๖๐
การรับทราบบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฯ		
ทราบ	๖๓	๒๙.๕๐
ไม่ทราบ	๗๙	๓๖.๙๐
ไม่แน่ใจ	๗๒	๓๓.๖๐
รวม	๒๑๔	๑๐๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

จำนวนค่าความถี่และค่าร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n = ๒๑๔)	ร้อยละ (๑๐๐ %)
การรับทราบรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ		
ทราบ	๒๗	๑๒.๖๐
ไม่ทราบ	๑๘๗	๘๗.๔๐
รวม	๒๑๔	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. สถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุ จำนวน ๒๐๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๙๐ และสามเณร จำนวน ๑๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖.๑๐

๒. ตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุทั่วไป จำนวน ๑๕๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๔๐ และพระสังฆาธิการ จำนวน ๕๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๐

๓. อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อายุ ๒๐-๒๙ ปี จำนวน ๙๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๕๐ รองลงมา อายุ ๔๐-๔๙ ปี จำนวน ๔๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖๐ อายุ ๕๐-๕๙ ปี จำนวน ๓๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๐ อายุ ๓๐-๓๙ ปี จำนวน ๒๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒๐ และอายุ มากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖.๕๐ ส่วนน้อยที่สุด คือ อายุต่ำกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๑๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๐

๔. พรรษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ต่ำกว่า ๕ พรรษา จำนวน ๑๒๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๕๐ รองลงมา ช่วง ๕-๑๐ พรรษา จำนวน ๓๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒๐ ช่วง ๒๑-๓๐ พรรษา จำนวน ๓๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕๐ ช่วง ๑๑-๒๐ พรรษา จำนวน ๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔.๒๐ และช่วง ๓๑-๔๐ พรรษา จำนวน ๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๐ ส่วนน้อยที่สุด คือ มากกว่า ๔๐ พรรษา จำนวน ๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๙๐

๕. ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๗๐ รองลงมา ระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๗๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕๐ ระดับอนุปริญา จำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๖๐ และระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๐ ส่วนน้อยที่สุด คือ ระดับปริญญาโท จำนวน ๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๐

๖. ระดับตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่มีตำแหน่ง จำนวน ๑๒๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๐๐ รองลงมาเป็นเจ้าของอวาต จำนวน ๔๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๐ เป็นผู้ช่วยเจ้าอวาต จำนวน ๒๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๖๐ และเป็นเลขานุการฯ จำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๐ ส่วนน้อยที่สุด คือ เป็นเจ้าคณะตำบล จำนวน ๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๐

๗. ระดับการเป็นคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่ได้เป็นคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๑๖๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๘๐ รองลงมาเป็นคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับหมู่บ้าน จำนวน ๔๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๐ เป็นคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับตำบล จำนวน ๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๐ และเป็นคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับอำเภอ จำนวน ๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๐

๘. การรับทราบกิจกรรมดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบกิจกรรมดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๑๒๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๓๐ และไม่ทราบกิจกรรมดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๗๐

๙. แหล่งสื่อที่รับทราบ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบจากกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๑๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๖๐ รองลงมา ทราบจากโทรทัศน์ จำนวน ๑๓๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑๐ ทราบจากวิทยุ จำนวน ๑๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๗๐ ทราบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน ๘๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๓๐ ทราบจากเพื่อน/ญาติ จำนวน ๗๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๐ ทราบจากอินเทอร์เน็ต จำนวน ๖๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๐๐ และทราบจากหนังสือพิมพ์ จำนวน ๕๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๔๐ ส่วนน้อยที่สุด คือ ทราบจากป้ายประกาศ จำนวน ๕๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๕๐

๑๐. การติดแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีการติดแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๑๗๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๘๐ และเห็นว่ามีการติดแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๔๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๒๐

๑๑. การเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๒๑๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๑๒. การประสานงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ประสานงานกับชาวบ้าน จำนวน ๑๔๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๒๐ รองลงมา ประสานงานกับคณะสงฆ์ จำนวน ๙๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๑๐ ประสานงานกับสถานศึกษา จำนวน ๘๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๘๐ ประสานงานกับผู้นำชุมชน จำนวน ๖๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๘๐ ประสานงานกับผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๕๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๐ ประสานงานกับผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๕๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๘๐ ประสานงานกับกำนัน จำนวน ๔๙ คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๙๐ และประสานงานกับองค์กรภาคเอกชน จำนวน ๑๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖.๑๐ ส่วนน้อยที่สุด คือ ประสานงานกับนายอำเภอกับปลัดอำเภอ เท่ากัน จำนวน ๗ : ๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๐ : ๓.๓๐

๑๓. การรับทราบนโยบาย แผนงาน เกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่ทราบนโยบาย แผนงาน เกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๑๓๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๖๐ และทราบนโยบาย แผนงาน เกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๗๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔๐

๑๔. การรับทราบบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่ทราบบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๗๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๙๐ รองลงมา ไม่แน่ใจต่อบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๗๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๖๐ และทราบบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๖๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕๐

๑๕. การรับทราบรายงานผลการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่ทราบรายงานผลการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๑๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๔๐ และทราบรายงานผลการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๒๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๖๐

๔.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลเป็น

ความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งการบรรยายเชิงพรรณนา มีรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒

ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับ การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	การแปลผล
๑. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตรงกับความต้องการของชาวบ้าน	๔.๒๑	๑.๑๑	เห็นด้วยมาก
๒. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง	๔.๕๐	๑.๑๔	เห็นด้วยมาก
๓. สมาชิกในชุมชนไม่ได้ให้ความสำคัญ ไม่ได้ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	๓.๘๘	๐.๖๔	เห็นด้วยมาก
๔. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับหมู่บ้าน มีการประชุมเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง	๑.๙๘	๐.๘๔	เห็นด้วยน้อย
๕. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับตำบล มีการประชุมเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง	๑.๙๙	๑.๐๕	เห็นด้วยน้อย
๖. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับอำเภอ มีการประชุมเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง	๑.๙๘	๐.๘๔	เห็นด้วยน้อย
๗. ชาวบ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ/กฎเกณฑ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	๔.๓๑	๑.๐๖	เห็นด้วยมาก

ความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับ การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	การแปลผล
๘. ชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทาง ในการดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้าน รักษาศีล ๕	๔.๓๒	๐.๙๐	เห็นด้วยมาก
๙. ชาวบ้านคิดว่าโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็น โครงการฯ ที่ทำแล้วมีประโยชน์น้อย	๒.๘๘	๐.๙๖	เห็นด้วยปานกลาง
๑๐. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ช่วยส่งเสริมให้ ชุมชนมีความปรองดอง สมานฉันท์ อยู่ร่วมกันด้วย ความรักความสามัคคีมากยิ่งขึ้น	๔.๐๗	๑.๐๙	เห็นด้วยมาก
๑๑. ขั้นตอนของการดำเนินงานโครงการหมู่บ้าน รักษาศีล ๕ มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนและการ ดำเนินงานล่าช้า	๔.๕๑	๐.๗๙	เห็นด้วยมากที่สุด
๑๒. ทุกภาคส่วนของสังคมขาดความร่วมมือกัน ในรูปของคณะกรรมการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล ๕	๔.๐๒	๐.๘๘	เห็นด้วยมาก
๑๓. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ช่วยส่งเสริมให้ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเอา หลักศีล ๕ มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	๔.๔๘	๐.๘๕	เห็นด้วยมาก
๑๔. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ช่วยลดปัญหา ความขัดแย้ง สร้างความมั่นคงความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน	๒.๑๓	๐.๙๘	เห็นด้วยปานกลาง
๑๕. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับอำเภอมีการวางแผนงาน ควบคุม ดูแล เพื่อให้ การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย	๑.๘๗	๐.๗๓	เห็นด้วยน้อย

ความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับ การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	การแปลผล
๑๖. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับตำบลมีการวางแผนงาน ควบคุม ดูแล เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย	๒.๐๐	๐.๖๓	เห็นด้วยน้อย
๑๗. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับหมู่บ้านมีการวางแผนงาน ควบคุม ดูแล เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย	๓.๘๔	๐.๗๕	เห็นด้วยมาก
๑๘. คณะสงฆ์มีการให้คำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการให้กับคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ	๔.๔๗	๐.๗๖	เห็นด้วยมาก
๑๙. คณะสงฆ์มีการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้ประชาชนตระหนักเห็นความสำคัญและสมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	๓.๑๔	๐.๘๑	เห็นด้วยปานกลาง
๒๐. คณะสงฆ์มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลากรมีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	๔.๔๒	๐.๘๖	เห็นด้วยมาก
๒๑. คณะสงฆ์มีการส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	๔.๒๙	๐.๘๐	เห็นด้วยมาก
๒๒. คณะสงฆ์มีการเชิญชวนพุทธศาสนิกชน ให้เห็นความสำคัญของการรักษาศีล ๕ ตามรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม	๒.๔๒	๐.๙๘	เห็นด้วยมาก
๒๓. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้รับการดูแลประสานงานจากคณะกรรมการโครงการ/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ	๔.๑๗	๐.๗๐	เห็นด้วยมาก

ความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับ การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	การแปลผล
๒๔. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ขัดแย้งกับการประกอบอาชีพของชาวบ้าน เช่น อาชีพประมง	๓.๔๔	๑.๐๔	เห็นด้วยมาก
๒๕. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการกำหนดกิจกรรมในการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการฯ เหมาะสมกับประชาชนในท้องถิ่น	๓.๑๖	๑.๑๘	เห็นด้วยปานกลาง
๒๖. ท่านมีความสามารถในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ให้แก่คณะกรรมการโครงการฯ และชาวบ้าน	๔.๔๘	๐.๗๒	เห็นด้วยมาก
ภาพรวม	๓.๕๖	๐.๒๑	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภาพรวม เห็นด้วยมาก ($\bar{x} = ๓.๕๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ขั้นตอนของการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนและการดำเนินงานล่าช้า ($\bar{x} = ๔.๕๑$) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเดียวกัน ๒ ข้อ คือ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเอาหลักศีล ๕ มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน, ท่านมีความสามารถในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ให้แก่คณะกรรมการโครงการฯ และชาวบ้าน ($\bar{x} = ๔.๔๘ : ๔.๔๘$) และคณะสงฆ์มีการให้คำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการให้กับคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ($\bar{x} = ๔.๔๗$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับอำเภอมีการวางแผนงาน ควบคุมดูแล เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย ($\bar{x} = ๑.๘๗$) ถัดไปมีค่าเฉลี่ยระดับเดียวกัน ๒ ข้อ คือ คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับหมู่บ้าน มีการประชุมเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง, คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับอำเภอ มีการประชุมเพื่อ

ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = ๑.๙๘ : ๑.๙๘$) และคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับตำบล มีการประชุมเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = ๑.๙๙$)

สรุปได้ว่า จากตารางผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ทำให้ทราบถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลจากการวิจัย ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percent) พร้อมทั้งการบรรยายเชิงพรรณนา โดยจำแนกตาม สถานภาพ ตำแหน่ง อายุ พรรษา ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ระดับการเป็นคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม จากการสัมภาษณ์พระภิกษุระดับพระสังฆาธิการ ได้แก่ ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๒๐ รูป โดยสอบถามความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำแนกออกเป็น ๔ ประเด็นคือ

- ๑) ข้อดีของโครงการหมู่บ้านศีล ๕
- ๒) ข้อเสียของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕
- ๓) ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ และ
- ๔) แนวทางส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

๔.๒.๑ ข้อดีของโครงการหมู่บ้านศีล ๕

ผลการสัมภาษณ์พระภิกษุระดับพระสังฆาธิการ ได้แก่ ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๒๐ รูป โดยสอบถามความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับข้อดีของการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีเป้าหมายหรือผลประโยชน์ที่จัดได้ว่าเป็นข้อดีของโครงการ คือ ทำให้ประชาชนอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสงบสุขสันติเรียบร้อยดีงาม โดยที่ช่วยกันกระตุ้นให้ทุกคนร่วมกันปฏิบัติตามศีล ๕ ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความสุขตั้งแต่ระดับ

บุคคลแต่ละคน และเนื่องด้วยศีล ๕ เป็นหลักปฏิบัติกลางๆ หรือเป็นหลักสากลที่คนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกชาติ ทุกศาสนา ถือปฏิบัติได้ โดยไม่มีข้อจำกัดทางศาสนาเป็นเครื่องปิดกั้นแต่อย่างใด เมื่อแต่ละคนภายในสังคมมีข้อปฏิบัติที่สม่าเสมอกัน ก็ย่อมนำไปสู่การสร้างสมานฉันท์สามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคม ดังที่ พระครูสุทธธรรมรัต กล่าวแสดงทัศนะว่า “โครงการหมู่บ้านศีล ๕ ช่วยเสริมสร้างทั้งประโยชน์สุขส่วนตนและประโยชน์สุขของสังคมด้วย”

การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นการร่วมกันรณรงค์เพื่อช่วยกันสร้างระเบียบแบบแผนที่ดีงามให้กับสังคม การที่ผู้นำทุกภาคส่วนมาร่วมกันขับเคลื่อนโครงการนี้ จึงเป็นการวางระเบียบสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันตามหลักศีล ๕ ที่สะท้อนให้เกิดผลประโยชน์ในระยะยาว ให้อุณชนได้ยึดถือปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีงามแก่คนรุ่นหลังต่อไป ดังที่ พระครูโสภณพุทธิศาสตร์ ผศ.ดร. กล่าวว่า “การช่วยกันขับเคลื่อนโครงการนี้ก็คือเป็นการทำดีไว้เป็นตัวอย่างลูก ทำถูกไว้เป็นตัวอย่างหลาน”^๑ ทั้งยังช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ภายในสังคม ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโจรผู้ร้าย ปัญหาเกี่ยวกับความแตกแยกในครอบครัว ปัญหาค่าประเวณี ปัญหาสมรสก่อนวัยอันควร ปัญหาการดื่มสุรากลวง และปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดจากสุราเป็นเหตุ เป็นต้น เมื่อปัญหาต่าง ๆ ภายในสังคมเบาบางลง ย่อมทำให้สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมดีขึ้น ดังที่ มหาสมบุรณ์ สุทธิโม รศ.ดร. แสดงทัศนะในมุมมองที่กลับกันว่า “เมื่อประชาชนในสังคมถือปฏิบัติตามศีล ๕ ได้แล้ว เบญจธรรม ๕ ประการ ได้แก่ ความเมตตา สัมมาอาชีวะ กามสังวร สัจจะ สติ สัมปชัญญะ ก็ย่อมเจริญงอกงามขึ้น”^๒

ประเด็นที่กล่าวมาก่อนนี้ นับได้ว่าเป็นข้อดีโดยตรงของการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ซึ่งยังมีข้อดีโดยอ้อมที่เป็นผลสะท้อนจากการขับเคลื่อนโครงการนี้ คือ ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าถึงแก่นแท้ของศาสนา ดังที่ พระเมธีธรรมาจารย์ รศ.ดร. กล่าวว่า “ศีลเป็นบาทฐานของการพัฒนาทางจิตในระดับที่สูงขึ้นไป”^๓ ดังนั้น ข้อดีของการร่วมกันรณรงค์โครงการนี้ เป็นการเตือนย้ำให้แต่ละคนได้ตระหนักหันมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติที่ช่วยขัดเกลา

^๑ สัมภาษณ์ พระครูโสภณพุทธิศาสตร์ ผศ.ดร., คณบดีคณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐.

^๒ สัมภาษณ์ พระมหาสมบุรณ์ สุทธิโม รศ.ดร., รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐.

^๓ สัมภาษณ์ พระเมธีธรรมาจารย์ รศ.ดร., รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐.

กายและวาจาของตนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อการปฏิบัติขัดเกลา ในทางจิต เข้าสู่คำสอนในระดับที่สูงยิ่งขึ้นไป ดังที่ พระสุวรรณเมธาภรณ์ ผศ. ได้กล่าวถึงหลักวิสุทธิ ๗ ใน ๒ ข้อต้นว่า “ความบริสุทธิ์แห่งศีล เป็นเหตุปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความบริสุทธิ์แห่งจิต” ^๔

๔.๒.๒ ข้อเสียของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

ผลการสัมภาษณ์พระภิกษุระดับพระสังฆาธิการ ได้แก่ ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๒๐ รูป โดยสอบถามความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับข้อเสียของการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ที่กำลังดำเนินกันอยู่ในปัจจุบันมุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นในเชิงปริมาณ เป็นข้อเสียอย่างหนึ่งของการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ที่กำลังดำเนินกันอยู่ในปัจจุบัน คือ การมุ่งทำยอดสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการด้วยการรวบรวมรายชื่อ โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของแต่ละตำบลเป็นผู้จัดทำนำเอารายชื่อมากรอกใบสมัครเข้าร่วมโครงการแทนชาวบ้าน โดยที่เจ้าตัวไม่ได้รับรู้เกี่ยวกับการทำกิจกรรมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ แต่อย่างใด ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมจัดทำรายงานผลการดำเนินงานให้กับหน่วยงานบังคับบัญชาที่สูงขึ้นไป ดังที่ พระครูปลัดमारุต วรมงคล โศ ผศ.ดร. กล่าวแสดงทัศนะว่า “การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ส่วนใหญ่ยังขับเคลื่อนกันอยู่เพียงแต่เอกสาร ยังไม่ได้นำโครงการไปดำเนินงานขับเคลื่อนให้เป็นรูปธรรม” ^๕ เมื่อมีการรายงานผลการดำเนินงานที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ทำให้ได้ข้อสรุปจากการประเมินผลโครงการคลาดเคลื่อนจากสภาพความเป็นจริง ซึ่งเป็นผลสะท้อนจากการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ข้อมูลที่ได้จึงไม่สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นไป จากเหตุดังกล่าวนี้ จึงเห็นได้ว่าเป็นข้อเสียของการดำเนินงานโครงการนี้ ดังที่ พระอาจารย์ณรงค์ ฐานวุฑโฒ ดร. กล่าวแสดงทัศนะว่า “ที่กล่าวว่าเป็นข้อเสียเพราะเสียทั้งงบประมาณ เสียทั้งทรัพยากร และเสียทั้งเวลา

^๔ สัมภาษณ์ พระสุวรรณเมธาภรณ์ ผศ., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐.

^๕ สัมภาษณ์ พระครูปลัดमारุต วรมงคล โศ ผศ.ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐.

และทั้งยังเป็นเหมือนการโกหกให้ผ่านไป”^๖ สภาพการณ์ขับเคลื่อนโครงการในปัจจุบันยังไม่เป็นไปตามคู่มือการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ที่ทางราชการได้จัดพิมพ์แจกทั่วทุกวัดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม พระมหาภททวิชัย ปณฺญาวชิโร ผศ.ดร. กล่าวแสดงทัศนะ เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวนี้ว่า “คณะกรรมการขาดการทำความเข้าใจคู่มือการดำเนินงานที่เขาแจกให้มา ไม่ได้นำไปศึกษาให้เข้าใจ ทั้งยังไม่มีการนำมาใช้ ชาวบ้านจึงยังไม่รู้ว่าจะทำกิจกรรมอย่างไร”^๗

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นโครงการของภาครัฐที่เริ่มขับเคลื่อนจากหน่วยงานราชการส่วนกลาง ดังที่ พระมหาบุญสุข สุทธิญาโณ ผศ. กล่าวแสดงทัศนะว่า “โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นโครงการที่สั่งการมาจากเบื้องบน”^๘ หน่วยงานผู้ได้บังคับบัญชาจึงจำเป็นต้องตอบสนองนโยบาย โดยที่คณะกรรมการมีความรู้สึกว่าตนเองถูกบังคับให้กระทำ ด้วยตำแหน่งหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบจึงต้องจำยอมเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการแสดงทัศนะว่า “ดูเหมือนผู้นำส่วนใหญ่ยังไม่มีความตั้งใจต่อโครงการนี้สักเท่าไร” ข้อเสียของประเด็นนี้ คือ ทำให้บรรยากาศการทำงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ดำเนินไปอย่างขัดเสียไม่ได้ คณะกรรมการส่วนใหญ่ขาดความชวนชวยในการทำงาน ขาดการร่วมกันประชุมติดต่อปรึกษาหารือกันในการขับเคลื่อนโครงการให้ดำเนินไปข้างหน้า ไม่มีการมอบหมายแบ่งภาระหน้าที่ที่ชัดเจน

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ โดยภาพรวมมองว่าสังคมทุกภาคส่วนต่างให้การยอมรับโครงการนี้ แต่ที่แท้จริงแล้วเป็นโครงการที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ต่างกับโครงการที่ประชาชนต้องการ คือ โครงการของภาครัฐที่เอื้อต่อวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อความอยู่ดีกินดี ตัวอย่างเช่น โครงการที่ภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนกู้ยืมเงิน หรือโครงการสวัสดิการอื่น ๆ ของรัฐ ย่อมเป็นที่ต้องการเข้าร่วมโครงการของคนส่วนใหญ่ ดังที่ พระสรวิชัย อภิพลญ โผศ.ดร. กล่าวแสดงทัศนะว่า “คนยุคนี้เขามุ่งแข่งขันกันทางวัตถุ เขาไม่สนใจกันหรือเรื่องการพัฒนาทางด้าน

^๖ สัมภาษณ์ พระอาจารย์ณรงค์ ฐานวุฑโฒ ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐.

^๗ สัมภาษณ์ พระมหาภททวิชัย ปณฺญาวชิโร ผศ.ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐.

^๘ สัมภาษณ์ พระมหาบุญสุข สุทธิญาโณ ผศ., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐.

จิตใจ”^๙ ถึงแม้สังคมต่างตระหนักรู้แล้วว่า ศิล ๕ เป็นหลักที่พึงปฏิบัติตาม แต่การแข่งขันกันทำมาหากินเพื่อความอยู่รอดเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลล่องละเมิดศีล ชาวบ้านจึงมองว่า โครงการนี้ไม่มีความจำเป็นสำหรับสังคมปัจจุบัน ไม่มีความจำเป็นต่อการทำมาหากินเพื่อเลี้ยงปากท้อง และเนื่องจากขัดต่อการประกอบอาชีพโดยตรง อย่างเช่น ผู้ประกอบอาชีพประมง การโฆษณาชวนเชื่อเกินความเป็นจริงเพื่อหวังผลกำไร เป็นต้น ชาวบ้านจึงยังจำเป็นต้องล่องละเมิดศีล

ในสังคมผู้นับถือพระพุทธศาสนามีการตอกย้ำกันถึงเรื่องศีล ๕ อยู่เสมอ เห็นได้จากการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เริ่มต้นด้วยการบูชาพระรัตนตรัย และอาราธนาศีล ๕ นับได้ว่าเป็นข้อเสียอย่างหนึ่งที่เป็นผลเกี่ยวเนื่องถึงการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ นั่นคือ การรณรงค์เรื่องศีล ๕ กลายเป็นเพียงเรื่องเดิม ๆ ที่ภาครัฐปลูกปั่นกระแสขึ้นมา ไม่ได้เกิดจากเสียงเรียกร้องของประชาชน ดังที่ พระราชสุตถาภรณ์ รศ.ดร. กล่าวแสดงทัศนะว่า “เรื่องศีล ๕ ก็ยังคงเป็นเรื่องที่ทำกันไปตามประเพณีนิยม มากกว่าเจตนาที่จะสมาทานถือปฏิบัติด้วยตนเอง”^{๑๐}

เนื่องจากโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นโครงการของภาครัฐตามนโยบายที่ต้องการใช้หลักศีล ๕ เป็นเครื่องมือในการสร้างสมานฉันท์สามัคคีให้เกิดขึ้นในชาติ การดำเนินงานขับเคลื่อนจึงต้องเป็นไปตามระบบราชการ ตามขั้นตอนการบริหารจัดการของภาครัฐ ซึ่งมีการดำเนินงานที่ล่าช้า การขับเคลื่อนโครงการจึงไม่ดำเนินต่อไปข้างหน้า ส่วนชาวบ้านก็มีความรู้สึกว่าการเข้าร่วมโครงการมีขั้นตอนที่ยุ่งยากสลับซับซ้อน เริ่มตั้งแต่การกรอกใบสมัคร การบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ พระครูสังฆรักษ์ กิตติพงษ์ สิริวิฑฒโน ผศ.ดร. กล่าวแสดงทัศนะว่า “ชาวบ้านส่วนใหญ่เขาไม่ค่อยสนใจพวกเอกสารต่าง ๆ ที่ต้องใช้บันทึกประกอบการทำกิจกรรมต่าง ๆ”^{๑๑} จากระบบการบริหารจัดการโครงการนี้ที่กำลังดำเนินกันอยู่ในปัจจุบัน นับว่ายังเป็นข้อเสียของการขับเคลื่อนโครงการนี้

^๙ สัมภาษณ์ พระสรวิชัย อภิปถโญ ผศ.ดร., หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๐} สัมภาษณ์ พระราชสุตถาภรณ์ รศ.ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๑} สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์กิตติพงษ์ สิริวิฑฒโน ผศ.ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐.

๔.๒.๓ ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

ผลการสัมภาษณ์พระภิกษุระดับพระสังฆาธิการ ได้แก่ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๒๐ รูป โดยสอบถามความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คือ ทุกภาคส่วนยังขาดการร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมอย่างจริงจัง คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านศีล ๕ แต่ละระดับทั้งในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับอำเภอ ขาดการติดต่อประสานงานกันเพื่อการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐขาดความเข้าใจในการดำเนินงาน และขาดการติดต่อประสานงานกับคณะสงฆ์ ดังที่ พระมหาโกวิท สิริวิณโณ กล่าวแสดงทัศนะว่า “เนื่องจากการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อยู่ในระยะแรกเริ่ม คณะกรรมการยังขาดการจัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันอย่างต่อเนื่อง”^{๑๒} คณะกรรมการดำเนินงานก็เข้ามาเป็นโดยตำแหน่งทางการปกครอง อย่างเช่น นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน และเจ้าอาวาส เป็นต้น พระราชวรมุณี รศ.ดร. กล่าวแสดงทัศนะว่า “ดูเหมือนคณะกรรมการส่วนใหญ่ยังมีความรู้สึกที่ตนเองถูกบังคับให้ทำโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕”^{๑๓} ในทำนองเดียวกันนี้ พระราชสิทธิธมฺมณี ดร. กล่าวแสดงทัศนะว่า “เจ้าหน้าที่ภาครัฐบางท่านคิดว่าตนเองไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องด้วย แล้วก็ผลกระทบให้กับคณะสงฆ์เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการทำงาน”^{๑๔} ทำให้คณะกรรมการไม่ทราบถึงบทบาทที่ชัดเจนในการทำหน้าที่ดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ หรือทราบบทบาทว่าตนควรดำเนินการอย่างไร แต่เนื่องด้วยคณะกรรมการส่วนใหญ่มีหน้าที่ทางการปกครองอยู่แล้ว เวลาส่วนใหญ่จึงต้องทุ่มเทให้กับงานหลักที่ทำอยู่เป็นประจำ เป็นสาเหตุที่ทำให้คณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่มีเวลาในการมาเข้าร่วมประชุมเพื่อขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

^{๑๒} สัมภาษณ์ พระมหาโกวิท สิริวิณโณ, ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระราชวรมุณี รศ.ดร., รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๔} สัมภาษณ์ พระราชสิทธิธมฺมณี ดร., ผู้อำนวยการสำนักวิปัสสนาธุระ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๐.

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบ้านกับวัด ผู้นำท้องถิ่นไม่ลงรอยกับเจ้าอาวาส หรือเจ้าอาวาสกับชาวบ้านไม่ลงรอยกัน รวมทั้งปัญหาความขัดแย้งภายในหมู่บ้าน ชาวบ้านขาดความสามัคคี แยก แแตก แบ่งฝักแบ่งฝ่าย ปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อการทำงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในหลายพื้นที่ บางชุมชนที่มีปัญหาความขัดแย้งในลักษณะเหล่านี้ ไม่สามารถที่จะดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการได้เลย แต่ละภาคส่วนในสังคม ต่างฝ่ายต่างก็ไม่หันหน้าเข้าหากัน ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า “วัดหรือชุมชนที่มีปัญหาความขัดแย้ง แม้แต่ป้ายโครงการยังไม่มีการนำมาติดประกาศไว้ในบริเวณวัด”

การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับชุมชน และระดับตำบล บางแห่งยังขาดผู้นำในการดำเนินงาน ดังที่ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส รศ.ดร. กล่าวแสดงทัศนะว่า “ในเมื่อผู้นำไปลงมือก่อน แล้วโครงการจะขับเคลื่อนไปได้อย่างไร”^{๑๕} ส่วนหนึ่งผู้วิจัยมองว่า “เป็นผลสะท้อนมาจากปัญหาความขัดแย้งในมิติ ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้น ๆ” การเป็นผู้นำทางด้านศีลธรรม ข้อสำคัญอย่างหนึ่งนั่นคือ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถเป็นผู้สมานถือปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ได้อย่างเคร่งครัด โดยไม่มีความต่างพร้อย แต่ท่ามกลางสังคมปัจจุบันก็หาบุคคลเช่นที่ว่านั้นได้ยาก ผู้นำส่วนใหญ่ที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการก็ไม่ได้ปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ อย่างเคร่งครัด ทำให้ความรู้สึกที่ตระหนักเห็นความสำคัญต่อการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ มีน้อยกว่าผู้ที่สมานถือปฏิบัติอยู่จนกระทั่งกลายเป็นวิถีชีวิตประจำวัน จึงกล่าวในที่นี้ได้ว่า การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ยังขาดผู้นำที่เป็นตัวแบบในการปฏิบัติตนอยู่ภายใต้กรอบศีล ๕

การดำเนินงานทางด้านศีลธรรม ในเมื่อขาดผู้นำที่สามารถเป็นตัวอย่างหรือแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ ส่งผลให้ประชาชนภายในชุมชนขาดความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ หรือคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ ดังที่ พระมหาถวิล กลฺยาณธมฺโม ดร. กล่าวแสดงทัศนะว่า “ตอนนี้การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ประชาชนชาวบ้านโดยส่วนมากแล้วเขามีความรู้สึกต่อผู้นำ หรือผู้ทำโครงการนี้ด้วยความรู้สึกที่ว่า ตนเองยังไม่สามารถปฏิบัติตามศีล ๕ ได้เลย จะมาชวนคนอื่นให้ปฏิบัติตามได้อย่างไร”^{๑๖} ในส่วนของคณะสงฆ์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในระดับตำบล เจ้าอาวาส

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส รศ.ดร., ผู้อำนวยการหลักสูตรสันติศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๖} สัมภาษณ์ พระมหาถวิล กลฺยาณธมฺโม ดร., ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและวัดผล, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๐.

ก็ยังคงเป็นผู้รับภาระหน้าที่ในการดำเนินงานภายในชุมชนหมู่บ้านที่อยู่บริเวณรอบ ๆ วัด และ ดำเนินการไปตามวิธีการรูปแบบเดิม ๆ ที่ปฏิบัติสืบต่อ ๆ กันมา อย่างเช่น การทำบุญวันพระ ขึ้น-แรม ๘-๑๕ คำ การเทศน์หน้าศพตามประเพณีนิยม และการประกอบพิธีกรรมอื่น ๆ ประชาชนส่วนใหญ่ ล้วนมีความคุ้นเคยกับพิธีกรรมเหล่านี้ จึงมีความรู้สึกเป็นเรื่องเดิม ๆ ที่ได้ยินได้ฟังกันจนกระทั่งเคยชิน การอาราธนาศีลในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ก็สักว่าทำไปตามพิธี ดังที่ พระศรีธรรมภาณี ดร. กล่าวแสดงทัศนะว่า “การสมาทานศีลเดิมนี่ ทำกันสักแต่ว่าทำ ทำกันตามธรรมเนียมประเพณีที่เห็น สืบต่อ ๆ กันมาเท่านั้นเอง ที่เขาเรียกกันว่าศีลพิธี ในใจจริง ๆ ไม่ได้คิดปฏิบัติห้ามตัวห้ามใจดเว้นตาม ลีลาขบถนั้น ๆ เลย”^{๑๗}

ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ตระหนักเห็นความสำคัญของการสมาทานถือปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ทำให้เป็นอุปสรรคที่มีความยากลำบากไม่น้อยในการโน้มน้าวจิตใจให้ชาวบ้านหันมาเห็นความสำคัญ และการรณรงค์ชักชวนชาวบ้านให้มาถือปฏิบัติเสมอเหมือนกันได้ในระยะเวลาอันสั้น ย่อมเป็นไปได้ ทั้งที่สภาพการณ์ปัจจุบันในสังคมเกี่ยวกับการล่งละเมิดศีล ๕ ก็ยังคงดำเนินไปเหมือนเดิม สะท้อนให้เห็นปัญหาและอุปสรรคของการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อีกประการหนึ่งตามมา คือ ปัญหาและอุปสรรคในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของภาพของบุคลากรภายในคณะสงฆ์ ยังขาด พระภิกษุสามเณรผู้ที่มีความสามารถในการโน้มน้าวให้ชาวบ้านกลับจิตกลับใจได้ ดังที่ พระราชปริยัติ กวี ศ.ดร. กล่าวแสดงทัศนะว่า “คนที่จะมาเป็นผู้นำในการทำงานนี้ต้องมีบารมีจริง เป็นที่ศรัทธาและ เคารพนับถือของชาวบ้าน แม้แต่เจ้าอาวาสเองถ้าบารมีไม่ถึงก็ยากที่จะหาวิธีการใด ๆ มากลับใจคนไม่มีศีลให้มีศีลได้ เช่นครกขี้หนูเขาหลังวัดนี้ยังยากกว่าอีก”^{๑๘}

คณะสงฆ์ได้ร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมในการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ โดยมีคณะสงฆ์หรือวัดแต่ละวัดในชุมชนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน ซึ่งมีเจ้าอาวาสใน วัดนั้น ๆ เป็นผู้นำหลักในการขับเคลื่อนโครงการ พระมหาประยูร โชติวโร กล่าวแสดงทัศนะว่า

^{๑๗} สัมภาษณ์ พระศรีธรรมภาณี ดร., ผู้อำนวยการสำนักครูพระสอนศีลธรรม, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๘} สัมภาษณ์ พระราชปริยัติกวี ศ.ดร., อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๐.

“โครงการนี้เป็นโครงการของรัฐ เขาให้มาแต่โครงการส่วนงบประมาณให้หาเอาเอง”^{๑๙} วัดแต่ละวัดจึงต้องเป็นกำลังหลักในการระดมทุนเพื่อนำมาใช้เป็นงบประมาณบริหารจัดการโครงการ จากสภาพการณ์ดังกล่าวนี้ ส่งผลสะท้อนกลายเป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คือการขาดงบประมาณในการบริหารจัดการโครงการ โดยเฉพาะวัดที่ตั้งอยู่ในชุมชนชนบท หรือวัดที่ตั้งอยู่ในชุมชนขนาดเล็ก มีศักยภาพในการระดมทุนที่แตกต่างกับวัดที่ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง พระราชวรเมธี รศ.ดร. กล่าวแสดงทัศนะว่า “เงินเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนงาน ถ้าไม่มีเงินแล้วจะไปทำอะไรได้” หลายวัดจึงยังคงไม่มีการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามแนวทางในคู่มือการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการ เนื่องจากขาดงบประมาณ

๔.๒.๔ แนวทางส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

ผลการสัมภาษณ์พระภิกษุระดับพระสังฆาธิการ ได้แก่ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๒๐ รูป โดยสอบถามความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

แนวทางส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ขับเคลื่อนไปข้างหน้า นั้น คณะสงฆ์ตระหนักรู้ดีว่า แม้มิเจ้าหน้าทีภาครัฐและชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการ แต่วัดยังคงต้องเป็นศูนย์กลางและเป็นกำลังหลักในการรณรงค์ โฆษณาประชาสัมพันธ์โครงการนี้ให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วกัน เนื่องด้วยเหตุที่พระสงฆ์เป็นบุคคลต้นแบบในเรื่องศีลธรรมอยู่แล้ว และชาวบ้านมีความเคารพศรัทธาต่อพระสงฆ์ จึงเป็นทุนที่เป็นกำลังสำคัญทำให้คำพูดของพระสงฆ์มีความน่าเชื่อถือและอยากที่จะน้อมนำไปถือปฏิบัติตาม พระราชวรเมธี รศ.ดร. กล่าวแสดงทัศนะว่า “การขับเคลื่อนโครงการให้ดำเนินไปนั้นจำเป็นต้องมีบุคลากรในการทำงาน”^{๒๐} คณะสงฆ์จึงควรตระหนักเห็นความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของพระภิกษุสามเณรให้มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่เคารพศรัทธาของชาวบ้าน ส่วนวิธีการการพัฒนาศักยภาพในการทำงานเผยแผ่ของพระภิกษุสามเณร ควรมีการจัดตั้งคณะทำงานอีกชุดหนึ่งที่ไม่ใช่คณะกรรมการ คัดเลือกเอาพระภิกษุสามเณรผู้มีประสบการณ์ทำหน้าที่อบรมให้ความรู้แก่ผู้สมัครใจเข้ามาช่วยงานโครงการอย่าง

^{๑๙} สัมภาษณ์ พระมหาประยูร โชติวิโร, ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๒๐} สัมภาษณ์ พระราชวรเมธี รศ.ดร., รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐.

ต่อเนื่อง การฝึกฝนปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรรุ่นใหม่มีใจรักในการทำงานเผยแผ่ จัดให้มีการฝึกเทศน์ปาฐกถา การใช้สื่อมัลติมีเดียหรือสื่ออื่น ๆ ประกอบการทำกิจกรรม เป็นต้น พระภิกษุสามเณรแต่ละรูปควรตระหนักเห็นว่านอกจากการปฏิบัติเพื่อพัฒนาชาติเกลตาตนเองแล้ว จำต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถแนะนำผู้อื่นได้ด้วย ทั้งในแง่หลักการหรือในเชิงวิชาการและปฏิบัติการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักศีล แนวทางดังกล่าวนี้เป็นการเตรียมพร้อมด้านบุคลากรให้มีศักยภาพในการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ว่า “เราต้องสร้างคน ให้คนสร้างงาน”

คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ควรมีการจัดประชุมกันอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเดือนละ ๒ ครั้ง เพื่อระดมความคิดรวบรวมปัญหาต่าง ๆ ที่คณะกรรมการแต่ละคนได้ไปประสบมาจากการดำเนินงาน เพื่อนำเข้าเสนอที่ประชุมและร่วมหาแนวทางแก้ไขพัฒนาร่วมกัน ดังนั้น ทุกฝ่ายต้องเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ไม่ยึดถือความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ ทั้งร่วมกันระดมความคิดหาแนวทางการจัดกิจกรรมแบบใหม่ๆ ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับยุคสมัย ความเชื่อ ค่านิยมของผู้คนในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม คณะกรรมการควรมีการร่วมกันระดมทุนจากสังคมเพื่อนำมาสนับสนุนเป็นงบประมาณในการบริหารจัดการโครงการ และควรมีการมอบหมายภาระหน้าที่ที่ชัดเจนเพื่อให้คณะกรรมการแต่ละท่านได้ทราบถึงบทบาทของตนในการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการ คณะสงฆ์ควรมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการทุกคนควรตระหนักเห็นว่าโครงการนี้เป็นงานที่ต้องทำด้วยความเสียสละ ลดมานะละทิวธิ ไม่ยึดติดอยู่ในยศตำแหน่ง ไม่ต้องรอให้ผู้บังคับบัญชาสั่งถึงจะลงมือทำ ลงมือทำเองด้วยความเต็มใจอยากที่จะทำ พระมหาประยูร ธีรวีโส กล่าวแสดงทัศนะว่า “โครงการนี้ทุกคนต้องไม่มองว่าเป็นงานที่ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ทำ”^{๒๑} ในการขับเคลื่อนโครงการ พระสงฆ์ระดับผู้ปกครอง ได้แก่ เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เป็นต้น ควรทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานภาคส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนโครงการ

คณะสงฆ์และคณะกรรมการหรือบุคคลอื่น ๆ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการชักชวนผู้อื่นให้สมาทานถือปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามศีล สามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ หากกระทำได้ดีดังกล่าวนั้น ถือว่าเป็นข้อได้เปรียบในการโน้มน้าวผู้อื่นเข้ามาร่วมโครงการ

^{๒๑} สัมภาษณ์ พระมหาประยูร ธีรวีโส, เจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๐.

ในการแนะนำให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องศีล พระโสภณวชิราภรณ์ กล่าวแสดงทัศนะว่า “ควรยึดหลักพุทธลีลาการสอน คือ หลัก ๔ ประการ ได้แก่ แจ่มแจ้ง จูงใจ แก่ลัวกล้า ราบรื่น”^{๒๒} ควรมีการโน้มน้าวจิตใจด้วยการแสดงอานิสงส์ของการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ อยู่บ่อย ๆ กล่าวให้ประชาชนมองเห็นมโนภาพว่าหากเราทุกคนในสังคมช่วยกันถือปฏิบัติอยู่ภายใต้กรอบของศีลแล้วทำให้สังคมของเราเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ที่เป็นไปในทิศทางที่ดีกว่าเดิม ซึ่งนำมาทั้งประโยชน์สุขส่วนตนและประโยชน์สุขส่วนรวมด้วย และย้ำให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากการล่วงละเมิดศีล เป็นปัจจัยในการเข้าไปช่วยกระตุ้นให้ประชาชนใคร่จะถือปฏิบัติตาม การแนะนำประชาชนควรใช้วิธีการที่หลากหลายให้เหมาะสมกับเพศและวัยของผู้ฟัง อย่างเช่น ศีลที่นักเรียนควรรู้ ศีลที่ชาวบ้านควรรู้ พระมหาปัญญาปญญาสิริ ดร. กล่าวแสดงทัศนะว่า “ควรนำเสนอด้วยเนื้อหาและวิธีการที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ไม่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกเบื่อหน่าย”^{๒๓}

สังคมร่วมการสร้างความนิยมยกย่องคนดีผู้ปฏิบัติตามศีล ๕ ให้เป็นที่ปรากฏ ยกย่อง เคารพนับถือของประชาชน ภาครัฐควรมีการจัดประกาศยกย่องบุคคลผู้เป็นต้นแบบทางด้านศีลธรรมอย่างเป็นทางการ ในทำนองเดียวกับการให้รางวัลยกย่องบุคคลดีเด่นประเภทต่าง ๆ อย่างเช่น การประกาศรางวัลแม่ดีเด่น เป็นต้น และควรมีการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากที่มีกำหนดในคู่มือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ คณะสงฆ์กับชาวบ้านควรมีการนัดประชุมร่วมกันทำกิจกรรมให้มีความถี่มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม นอกเหนือจากการทำกิจกรรมเนื่องในวันธัมมัสสวนะ พระมหาโกศล ธีรปญโญ กล่าวแสดงทัศนะว่า “ควรจัดให้มีวันศีล ๕ อย่างน้อยเดือนละ ๒ ครั้ง”^{๒๔} เพื่อทำกิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ด้วยการจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย

สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำให้ได้รับทราบผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม จากการสัมภาษณ์พระภิกษุระดับพระสังฆาธิการ ได้แก่ ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{๒๒} สัมภาษณ์ พระโสภณวชิราภรณ์, รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๒๓} สัมภาษณ์ พระมหาปัญญา ปญญาสิริ ดร., รองผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระมหาโกศล ธีรปญโญ, รองผู้อำนวยการกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐.

ลงกรณราชวิทยาลัย และความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ครบทั้ง ๔ ประเด็น คือ ๑) ข้อดีของโครงการหมู่บ้านศีล ๕, ๒) ข้อเสียของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, ๓) ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, และ ๔) แนวทางส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้ผลการวิเคราะห์

๔.๓ แนวทางการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

เพื่อเป็นการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ และสานต่อพุทธวจนะในคราวที่พระพุทธองค์ประกาศส่งพระสงฆ์สาวกออกไปประกาศพระพุทธศาสนาในจตุรทิศที่ว่า “จรต ภิกขเว จาริกัม พุชฺชนิตาย พุชฺชนสุชาย โลกานุกมปาย” เพื่อให้ประชาคมสังคมทุกภาคส่วนมีภูมิคุ้มกันในด้านชีวิตและทรัพย์สิน สร้างภูมิคุ้มกันทางสถาบันครอบครัว สร้างภูมิคุ้มกันเรื่องการสื่อสารที่เป็นคำสัตย์คำจริง และสร้างภูมิคุ้มกันในด้านศักดิ์ศรีการดำเนินชีวิตที่ไม่ให้ตกเป็นทาสของสิ่งเสพติดทั้งแวง แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังนี้

๔.๓.๑ ด้านความรู้

พระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งมีภูมิลำเนามาจากทุกภูมิภาคของประเทศ ที่บวชเรียนเขียนอ่านในร่มเงาแห่งพระพุทธศาสนาและมืองค์ความรู้ตามหลักธรรมแห่งพระพุทธศาสนาทั้งด้านสัทธรรม ๓ ได้แก่ ๑) ปริยัติธรรม ๒) ปฏิบัติ และ ๓) ปฏิเวธ ทั้งในส่วนแผนกธรรม แผนกบาลี และคุณวุฒิตามหลักสูตรระบบหน่วยกิต ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนหนึ่งเป็น “พระธรรมทูต” แปลว่า “ผู้นำส่งศาสนแห่งธรรม” หรือ “ผู้ถือศาสนาส่งข่าวแห่งธรรม”, “ทูตของธรรม” หรือ “ทูตผู้นำธรรมไปสื่อสาร”, ผู้สื่อสารแห่งธรรม พระภิกษุผู้ได้รับมอบหมาย หรือแต่งตั้งให้เดินทางไปเผยแผ่ประกาศธรรม ในต่างถิ่นต่างแดน

ในช่วงต้นพุทธกาล เมื่อพระพุทธเจ้าทรงประกาศธรรม มีผู้ศรัทธาและรู้แจ้งธรรมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในไม่ช้าพระอรหันตสาวกก็มีจำนวนถึง ๖๐ รูป ครั้งนั้น ประมาณ ๕ เดือนหลังตรัสรู้ พระพุทธเจ้าได้ทรงส่งพระสาวก ๖๐ รูปแรกออกไปประกาศพระศาสนา ด้วยพระดำรัสที่เรามากำเนาะเฉพาะตอนที่ถือกันว่าสำคัญมากมาอ้างอิงอยู่เสมอ คือ พุทธพจน์ที่ว่า “จรต ภิกขเว จาริกัม พุชฺชนิตาย พุชฺชนสุชาย โลกานุกมปาย.” แปลว่า “...ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์ และ

ความสุขของชนจำนวนมาก เพื่อเกื้อการุณย์แก่โลก..." ซึ่งนับว่าเป็นเป็นมรดกธรรม และเป็นภาระหน้าที่ของพระสมณะสาวกที่พึงปฏิบัติต่อไป ^{๒๕}

๔.๓.๒ ด้านกิจกรรม

การดำเนินกิจกรรมใด ๆ แบบการมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับ พระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกรูป/คน ทุกคณะและทุกชั้นปีที่กำลังศึกษา ล้วนแล้วแต่เป็นกุลบุตรของศรัทธาสาธุชนทุกระดับ มีความใกล้ชิดกลมกลืนกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมนั้น ๆ มาตลอดเวลา ดังคำกล่าวที่ว่า “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน จึงมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามกาลเวลา กิจกรรมตามเทศกาลบุญประเพณี และกิจกรรมตามโอกาสพิเศษ วัดจึงเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรม ที่เรียกว่า บ่อรวมแห่งบุญ หนุนความสามัคคี ปลุกความดีทางกายวาจา และใจในภาคสัมมาปฏิบัติ โดยมีพระสงฆ์เป็น “เขตแห่งนาบุญ” ในสังคมนั้น ๆ และถ้าเป็นสงฆ์ที่เป็นพระนิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ก็จะตอบโจทย์ของสังคมในด้านการศึกษา เช่น เป็นครูพระสอนศีลธรรม เป็นพระนิสิตปฏิบัติการสอน เป็นพระนิสิตฝึกสอน เป็นพระนิสิตปฏิบัติการสอนตามสถานการศึกษาสงเคราะห์ เช่น ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โรงเรียนการกุศลสงเคราะห์ของวัดต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร ประมาณ ๕๐๐ กว่าวัด เพื่อร่วมและดำเนินกิจกรรมสนับสนุน แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อสรุปลงในด้านกิจกรรม “บวร” บ้าน วัด และโรงเรียน เป็นเป้าหมายต่อ ๆ ไป

๔.๓.๓ ด้านรณรงค์รักษาศีล ๕

ภารกิจและหน้าที่ของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกรูป/คน นับว่ามีบทบาททั้งทางตรงและทางอ้อม ในการรณรงค์ให้ทายกทายิกา หันมาให้ความสนใจและใส่ใจในการรณรงค์รักษาศีล ๕ โดยตรง หมายถึง ภาระหน้าที่ของเหล่าสมณะศากยบุตร ตามหลัก โอวาท ๓ คือ ๑. พระพุทธเจ้า คือบุคคลผู้ตรัสรู้ชอบแล้วด้วยพระองค์เองและสอนผู้อื่นให้รู้ตามด้วย ๒. พระธรรม คือหลักธรรมคำสอนที่ป้องกันผู้ปฏิบัติตามไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว ๓. พระสงฆ์ คือ หมู่ชนศึกษาปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ และสอนหมู่ชนให้เข้าถึงการปฏิบัติ ดังนั้น การรณรงค์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ โดยตรง ส่วนโดยอ้อม หมายถึง บรรดาญาติโยมของพระนิสิต จักราลึกนึกถึงทายาทของเขาเหล่านั้น

^{๒๕} วิ. มห. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

และเข้าสู่ชีวิตวามารม ด้วยความพร้อมทั้งทางกาย วาจา และใจ เพราะมีทายาทของเขาเข้ามาศึกษาเล่าเรียนและบำเพ็ญบารมีตามสมควรแก่ความรู้ความสามารถ นำความสุขทางใจมาให้บิดา มารดา และญาติ ๆ ต่อ ๆ ไป

๔.๓.๔ เสริมสร้างโครงการร่วมกับคณะสงฆ์

เป็นความจำเป็น และเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง ที่พระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทุกรูป/คน ต้องตระหนัก ขวนขวาย เพื่อการเสริมสร้าง แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมกับคณะสงฆ์ เริ่มตั้งแต่ระดับเจ้าอาวาสขึ้นไป ถึงเจ้าคณะผู้ปกครองชั้นสูง ทั้งนี้ เพื่อขอความเห็นชอบและอยู่ในกรอบแห่งสายงานการปฏิบัติ ที่เรียกว่า “ผู้ใหญ่ตั้ง ผู้น้อยเดิน และผู้ที่เสมอกัน ช่วยประคับประคอง” จึงจะบังเกิดเป็นมรรคผล แบบ “Win Win ชนะ ชนะ” แก่สังคมทุกภาคส่วน และเป็นโครงการที่อยู่ภายใต้หลักแห่งสัมมาปฏิบัติ หลักแห่งพุทธธรรม ตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ที่ไม่มีคำว่า ล้าสมัย และก็ไม่ล้าสมัย แต่กลับทันสมัยตลอดเวลา ที่เรียกว่า “อกาลิโก” มาตั้งแต่ครั้งครั้งพุทธกาล トラบจนถึงปัจจุบัน

๔.๓.๕ เสนอกลยุทธ์ของโครงการ

ในการดำเนินกิจกรรมโครงการตามแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำเป็นต้องมีกลยุทธ์ ในการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมและเสมอไป จึงขอเสนอไว้เป็นแนวทางด้านกิจกรรมรณรงค์โครงการตาม กลยุทธ์ ดังนี้

๑) ต้องจัดทำระบบการดูแลโครงการให้คำปรึกษามวลชน สังคมทุกระดับ “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

๒) ต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงามในการดำเนินชีวิต รวมทั้งด้านบุคลิกภาพและมนุษย์สัมพันธ์ในสังคม “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

๓) ต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สังคมทุกระดับ “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ.

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของเบญจศีล ศีล ๕ ข้อนี้ ในบาลีชั้นเดิมส่วนมากเรียกว่าสิกขาบท ๕ เป็นข้อปฏิบัติในการฝึกตน เมื่อปฏิบัติตามศีล ๕ ย่อมได้ก็ชื่อว่า เป็นผู้มศีล คือเป็นเบื้องต้น

ที่จัดว่าเป็นผู้มีศีล ความสำคัญของเบญจธรรม มีความหมายเดียวกับคำว่า “กัลยาณธรรม” หมายถึง ธรรมที่ดี หรือธรรมที่สะอาด เพราะกำจัดธรรมที่ไม่สะอาดมีราคะ โทสะ โมหะได้ กัลยาณธรรมนั้นไม่ได้ปรากฏเป็นหมวดหมู่ในพระไตรปิฎก แต่จะมีแทรกอยู่ในหลักธรรมต่าง ๆ เป็นธรรม ๕ ธรรมอันดีงาม ทำอย่าง คุณธรรมห้าประการคู่กับเบญจศีล เป็นธรรมเกื้อกูลแก่การรักษาเบญจศีล ผู้รักษาเบญจศีล ควรมีเบญจธรรมไว้ประจำใจ คือ เมตตาและกรุณา สัมมาอาชีวะ กามสังวรสังขะ สติสัมปชัญญะ

การใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรมมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งทางพระพุทธศาสนาแบ่งได้ ๓ ระดับ คือ ระดับต้น ระดับกลางและระดับสูง ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพและสติปัญญาของบุคคลที่จะพึงปฏิบัติได้ตามความสามารถของตน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า พระพุทธศาสนามีได้สอนเฉพาะคำสอนที่เป็นขั้นโลกุตระ (ขั้นเหนือโลก เช่น นิพพาน) อย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังจัดคำสอนไว้ให้ชาวโลกสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติได้ทุกระดับ

สรุปได้ว่า แนวทางการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ทำให้ได้รับทราบรายละเอียด ประกอบข้อมูลในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านความรู้ ด้านกิจกรรม ด้านการรณรงค์รักษาศีล ๕ ด้านการเสริมสร้างโครงการร่วมกับคณะสงฆ์ และด้านการเสนอกลยุทธ์ของโครงการ

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การจัดทำวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Students of Mahachulalongkornrajavidyalaya ตามกระบวนการวิชาการด้านการวิจัย ทำให้ได้รับองค์ความรู้ ดังนี้

๑. องค์ความรู้เกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ทำให้ทราบถึงผลการวิเคราะห์ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลจากการวิจัย ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percent) พร้อมทั้งการบรรยายเชิงพรรณนา โดยจำแนกตาม สถานภาพ ตำแหน่ง อายุ พรรษา ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ระดับการเป็นคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๒. องค์ความรู้เกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ๔ ประเด็น ประกอบด้วย (๑) ข้อดีของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ (๒) ข้อเสียของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ (๓) ปัญหาและ

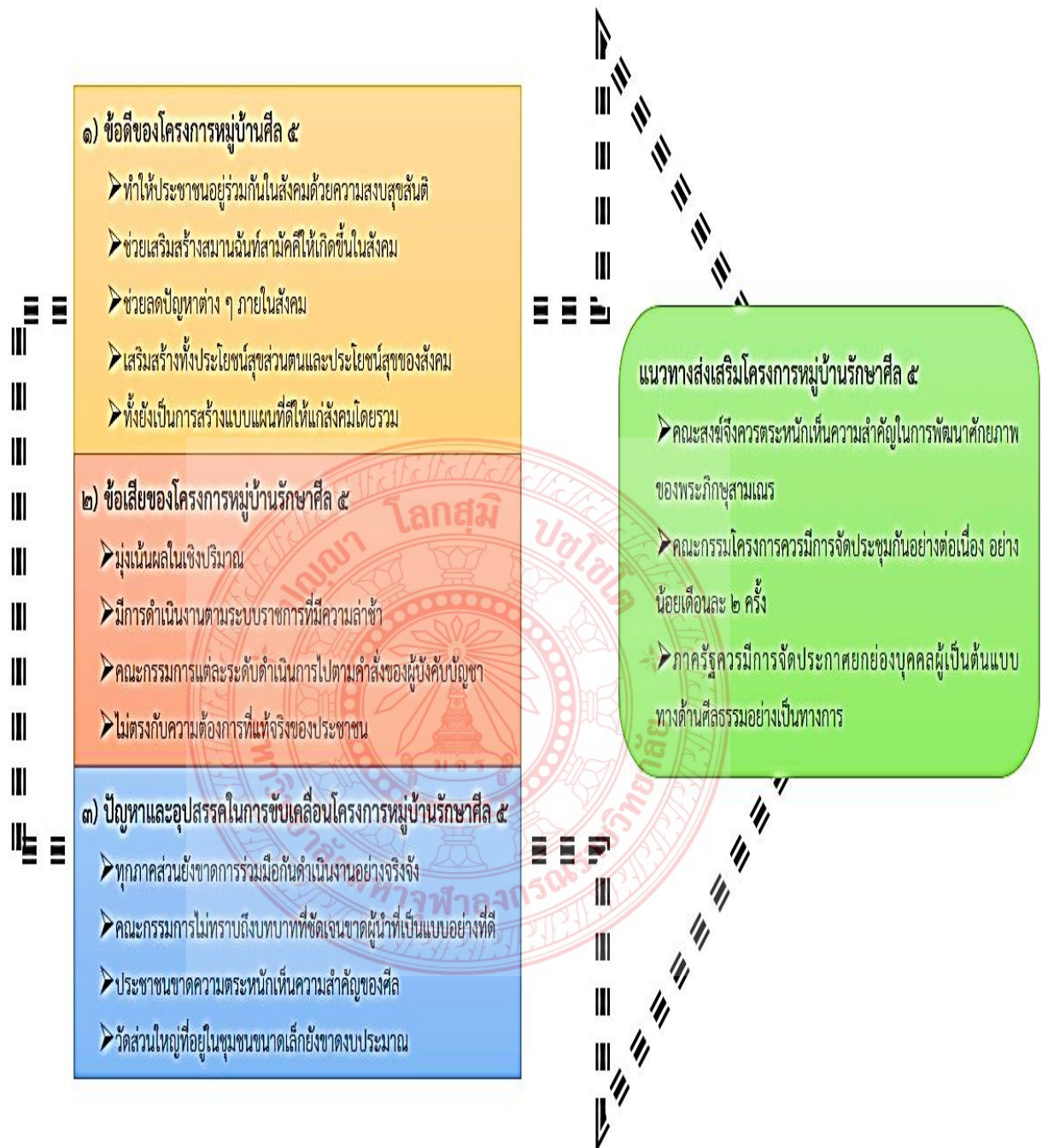
อุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ (๔) แนวทางส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๓. องค์ความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดในการปฏิบัติที่เป็นแบบหรือแนวทางการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เช่น ด้านความรู้ ด้านกิจกรรม ด้านการรณรงค์รักษาศีล ๕ ด้านการเสริมสร้างโครงการร่วมกับคณะสงฆ์ และด้านการเสนอกลยุทธ์ของโครงการที่อำนวยความสะดวกแก่สังคมโดยรวม

๔. ได้รับองค์ความรู้สรุปตามกระบวนการวิจัยตามตาราง Mapping ดังนี้

กระบวนการที่ ๑	ได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
กระบวนการที่ ๒	ได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
กระบวนการที่ ๓	ได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดในการลงมือปฏิบัติ

ภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้การวิจัย

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องศีล ๕ ตามหลักคำสอนพระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามความคิดเห็นของคณะสงฆ์ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กำหนดรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research Method) โดยศึกษาตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary research) และการสัมภาษณ์บุคคลแบบเจาะลึก (In-dept interview) ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลเชิงเอกสาร และข้อมูลจากบุคคล ซึ่งจำแนกออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ พระภิกษุสามเณรในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่วนกลาง ประจำปี ๒๕๖๐ จำนวนทั้งสิ้น ๔๗๓ รูป กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเคร็ชชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๑๔ รูป และกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ พระสังฆาธิการผู้บริหารในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง จำนวนทั้งสิ้น ๒๐ รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ และแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดปรากฏตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” สรุปผลการวิจัยที่สำคัญมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

๑) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๑) สถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุ จำนวน ๒๐๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๙๐ และสามเณร จำนวน ๑๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖.๑๐

๑.๒) ตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุทั่วไป จำนวน ๑๕๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๔๐ และพระสังฆาธิการ จำนวน ๕๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๐

๑.๓) อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อายุ ๒๐-๒๙ ปี จำนวน ๙๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๕๐ รองลงมา อายุ ๔๐-๔๙ ปี จำนวน ๔๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖๐ อายุ ๕๐-๕๙ ปี จำนวน ๓๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๐ อายุ ๓๐-๓๙ ปี จำนวน ๒๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒๐ และอายุมากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖.๕๐ ส่วนน้อยที่สุด คือ อายุต่ำกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๑๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๐

๑.๔) พรรษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ต่ำกว่า ๕ พรรษา จำนวน ๑๒๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๕๐ รองลงมา ช่วง ๕-๑๐ พรรษา จำนวน ๓๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒๐ ช่วง ๒๑-๓๐ พรรษา จำนวน ๓๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕๐ ช่วง ๑๑-๒๐ พรรษา จำนวน ๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔.๒๐ และช่วง ๓๑-๔๐ พรรษา จำนวน ๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๐ ส่วนน้อยที่สุด คือ มากกว่า ๔๐ พรรษา จำนวน ๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๙๐

๑.๕) ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา จำนวน ๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๗๐ รองลงมา ระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๗๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕๐ ระดับอนุปริญา จำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๖๐ และระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๐ ส่วนน้อยที่สุด คือ ระดับปริญญาโท จำนวน ๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๐

๑.๖) ระดับตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่มีตำแหน่ง จำนวน ๑๒๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๐๐ รองลงมาเป็นเจ้าของอวาต จำนวน ๔๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๐ เป็นผู้ช่วยเจ้าอวาต จำนวน ๒๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๖๐ และเป็นเลขานุการฯ จำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๐ ส่วนน้อยที่สุด คือ เป็นเจ้าคณะตำบล จำนวน ๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๐

๑.๗) ระดับการเป็นคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่ได้เป็นคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๑๖๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๘๐ รองลงมาเป็นคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับหมู่บ้าน จำนวน ๔๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๐ เป็นคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับตำบล จำนวน ๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๐ และเป็นคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับอำเภอ จำนวน ๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๐

๑.๘) การรับทราบกิจกรรมดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบกิจกรรมดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๑๒๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๓๐ และไม่ทราบกิจกรรมดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๗๐

๑.๙) แหล่งสื่อที่รับทราบ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ทราบจากกานัน/ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๑๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๖๐ รองลงมา ทราบจากโทรทัศน์ จำนวน ๑๓๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑๐ ทราบจากวิทยุ จำนวน ๑๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๗๐ ทราบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน ๘๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๓๐ ทราบจากเพื่อน/ญาติ จำนวน ๗๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๐ ทราบจากอินเทอร์เน็ต จำนวน ๖๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๐๐ และทราบจากหนังสือพิมพ์ จำนวน ๕๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๔๐ ส่วนน้อยที่สุด คือ ทราบจากป้ายประกาศ จำนวน ๕๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๕๐

๑.๑๐) การติดแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าการติดแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๑๗๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๘๐ และเห็นว่าการติดแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๔๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๒๐

๑.๑๑) การเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๒๑๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๑.๑๒) การประสานงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ประสานงานกับชาวบ้าน จำนวน ๑๔๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๒๐ รองลงมาประสานงานกับคณะสงฆ์ จำนวน ๙๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๑๐ ประสานงานกับสถานศึกษา จำนวน ๘๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๘๐ ประสานงานกับผู้นำชุมชน จำนวน ๖๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๘๐ ประสานงานกับผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๕๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๐ ประสานงานกับผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๕๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๘๐ ประสานงานกับกำนัน จำนวน ๔๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๙๐ และประสานงานกับองค์กรภาคเอกชน จำนวน ๑๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖.๑๐ ส่วนน้อยที่สุด คือ ประสานงานกับนายอำเภอกับปลัดอำเภอ เท่ากัน จำนวน ๗ : ๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๐ : ๓.๓๐

๑.๑๓) การรับทราบนโยบาย แผนงาน เกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่ทราบนโยบาย แผนงาน เกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๑๓๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๖๐ และทราบนโยบาย แผนงาน เกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๗๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔๐

๑.๑๔) การรับทราบบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่ทราบบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๗๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๙๐ รองลงมา ไม่แน่ใจต่อบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๗๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๖๐ และทราบบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๖๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕๐

๑.๑๕) การรับทราบรายงานผลการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่ทราบรายงานผลการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๑๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๔๐ และทราบรายงานผลการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๒๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๖๐

๒) ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ความคิดเห็นของคณะสงฆ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ภาพรวม เห็นด้วยมาก ($\bar{x} = ๓.๕๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ขั้นตอนของการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนและการดำเนินงานล่าช้า ($\bar{x} = ๔.๕๑$) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเดียวกัน ๒ ข้อ คือ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเอาหลักศีล ๕ มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน, ท่านมีความสามารถในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ให้แก่คณะกรรมการโครงการฯ และชาวบ้าน ($\bar{x} = ๔.๔๘ : ๔.๔๘$) และคณะสงฆ์มีการให้คำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการให้กับคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ($\bar{x} = ๔.๔๗$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับอำเภอมีการวางแผนงานควบคุม ดูแล เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย ($\bar{x} = ๑.๘๗$) ถัดไปมีค่าเฉลี่ยระดับเดียวกัน ๒ ข้อ คือ คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับหมู่บ้าน มีการประชุมเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง, คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับอำเภอ มีการประชุมเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = ๑.๘๘ : ๑.๘๘$) และคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับตำบล มีการประชุมเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = ๑.๘๙$)

๕.๑.๒ สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

๑) ข้อดีของโครงการหมู่บ้านศีล ๕

การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ทำให้ประชาชนอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสงบสุขสันติ ช่วยเสริมสร้างสมานฉันท์สามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคม ช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ภายในสังคม เสริมสร้างทั้งประโยชน์สุขส่วนตนและประโยชน์สุขของสังคม ทั้งยังเป็นการสร้างแบบแผนที่ดีให้แก่สังคมโดยรวม เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ถือปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ศีล ๕ เป็นหลักปฏิบัติกลางๆ หรือเป็น

หลักสากลที่คนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกชาติ ทุกศาสนา ถือนปฏิบัติได้ และข้อดีโดยอ้อมจากโครงการนี้ คือ ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าถึงแก่นแท้ของศาสนา ด้วยการเริ่มต้นจากศีล

๒) ข้อเสียของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในปัจจุบันมุ่งเน้นผลในเชิงปริมาณ เป็นโครงการของภาครัฐที่เริ่มขับเคลื่อนจากหน่วยงานราชการส่วนกลาง มีการดำเนินงานตามระบบราชการที่มีความล่าช้า และขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการที่มีความยุ่งยากสลับซับซ้อน การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คณะกรรมการในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ จึงดำเนินการไปตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ทำให้กลายเป็นปัญหาตามมา คือ คณะกรรมการโครงการแต่ละระดับขาดการประชุม ไม่มีการติดต่อประสานงานกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ ตามมา รวมทั้งโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

๓) ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คือ ทุกภาคส่วนยังขาดการร่วมมือกันดำเนินงานอย่างจริงจัง ขาดการประชุมติดต่อประสานงานกันอย่างต่อเนื่องระหว่างคณะสงฆ์กับภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม คณะกรรมการไม่ทราบถึงบทบาทที่ชัดเจนในการทำหน้าที่ดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการ และส่วนใหญ่ไม่มีเวลาเข้าร่วมโครงการ ภายในชุมชนมีปัญหาความขัดแย้งในมิติต่าง ๆ ทำให้ชาวบ้านแตกแยกขาดความร่วมมือกันในการทำกิจกรรม ทั้งยังขาดผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้ที่มิจิตใจหนักแน่นถือปฏิบัติตามศีล ๕ อย่างเคร่งครัด ทำให้ชาวบ้านขาดความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ และไม่อยากเข้าร่วมโครงการ กิจกรรมการรักษาศีล ๕ เป็นเพียงพิธีกรรมทางศาสนา ประชาชนขาดความตระหนักเห็นความสำคัญของศีล และวัดส่วนใหญ่ที่อยู่ในชุมชนขนาดเล็กยังขาดงบประมาณในการบริหารจัดการโครงการ

๔) แนวทางส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

แนวทางส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คณะสงฆ์จึงควรตระหนักเห็นความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของพระภิกษุสามเณร และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยจัดตั้งคณะทำงานในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคคลากรโดยตรง ทำหน้าที่ในการฝึกอบรม ปลุกฝังให้พระภิกษุสามเณรให้มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่

คณะกรรมการโครงการควรมีการจัดประชุมกันอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเดือนละ ๒ ครั้ง เพื่อวางแผนปรับปรุงพัฒนาขับเคลื่อนโครงการให้ก้าวไปข้างหน้า พร้อมทั้งควรมีการร่วมกันระดมทุนจากสังคมเพื่อนำมาสนับสนุนเป็นงบประมาณในการบริหารจัดการโครงการ และมีการมอบหมายภาระหน้าที่ที่ชัดเจนเพื่อให้คณะกรรมการแต่ละท่านได้ทราบถึงบทบาทของตนในการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการ คณะสงฆ์ควรมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างต่อเนื่อง โดยพระภิกษุผู้ปกครองในระดับต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานงาน หรือเป็นตัวเชื่อมระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทุกคนช่วยกันโฆษณาประชาสัมพันธ์โครงการ และชักชวนถือปฏิบัติให้เสมอเหมือนกัน คณะกรรมการทุกคนควรตระหนักเห็นว่าโครงการนี้เป็นงานที่ต้องทำด้วยความเสียสละ และควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยการสมานทานถือปฏิบัติศีล ๕ อย่างเคร่งครัด

ภาครัฐควรมีการจัดประกาศยกย่องบุคคลผู้เป็นต้นแบบทางด้านศีลธรรมอย่างเป็นทางการ พระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่แนะนำประชาชนควรพูดโน้มน้าวให้เขาได้ตระหนักเห็นความสำคัญของศีล โดยการแนะนำให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องศีล ซึ่งให้เห็นคุณประโยชน์ที่สังคมพึงได้รับ และชี้ให้เห็นถึงโทษของการล่วงละเมิดศีล ซึ่งควรมีการนัดประชุมร่วมกันทำกิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อย่างน้อยเดือนละ ๒ ครั้ง โดยร่วมกันระดมความคิดหากิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายมีความเหมาะสมสอดคล้องกับชุมชนนั้น

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการทำวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลปรากฏเป็นที่พึงพอใจในกิจกรรมหน้าที่ และบทบาทของพระนิสิตผู้เป็นเขตแห่งนาบุญทั้งหลาย ภาครัฐและผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบายและสนับสนุนให้มีกิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ร่วมกันสร้างสรรค์พัฒนาสื่อการเรียนรู้ และนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกและเป็นตัวช่วยในการเรียนการสอนพุทธศาสนิกชนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จและความสุขสันต์ของสังคมต่อไป

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” พบว่า มีแนวทางในการขับเคลื่อนโครงการตามความคิดเห็นของคณะพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังต่อไปนี้

๑) คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับอำเภอ ควรตระหนักเห็นความสำคัญของโครงการ ร่วมประชุมขับเคลื่อนโครงการอย่างต่อเนื่อง เห็นว่าเป็นงานที่ทุกภาคส่วนในสังคมต้องช่วยกัน ไม่ใช่เป็นงานขององค์กรใดหน่วยงานหนึ่ง

๒) คณะสงฆ์ร่วมกันอบรมพัฒนาบุคลากร ได้แก่ พระภิกษุ-สามเณร ผู้มีจิตอาสาทั่วไป ให้มีความรู้ความสามารถในการขับเคลื่อนงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๓) ทุกภาคส่วนในสังคมร่วมกันระดมทุนเพื่อนำมาใช้เป็นงบประมาณในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ โดยมีพระสังฆาธิการ ได้แก่ เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เป็นตัวกลางในการเชื่อมประสานภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม

๕.๒.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการนำผลการวิจัยเรื่องดังกล่าวนี้ ไปทำการศึกษาต่อเพื่อการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ดังต่อไปนี้

๑. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความต้องการเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๒. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๓. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาแนวทางการอบรมพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการขับเคลื่อนงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับอำเภอ

๔. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการฯ ของคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๕. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาบทบาทของคณะสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย - บาลี:

๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources)

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources)

๑.๒.๑ หนังสือ

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๙.

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. แนวทางการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ : ชาวประชาเป็นสุข ในตำริของสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ฉบับที่ ๒ (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๗.

คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”. คู่มือแนวทางการดำเนินงาน ตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”, ๒๕๕๘.

นพมาศ ธีรเวคิน. จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙.

บุญเรียง ขจรศิลป์. วิธีวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : พิชาญ พรินต์ติ้ง, ๒๕๓๔.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๓๒.

พ. สลิตววรรณ (พิจิตร ฐิตวณโณ). อนุப்புพิภพที่ปนี ภาค ๒ การพรรณาศีล. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เซเว่น พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๔๕.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). พุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์คำจำกัด. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม, ๒๕๕๑.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **สลายความขัดแย้ง นิติศาสตร์-รัฐศาสตร์-เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ.**

กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๖.

_____. **พุทธธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

_____. **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ.** พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๙.

พุทธทาสภิกขุ. **ทาน ศิล ภาวนา.** กรุงเทพมหานคร : รุ่งแสงการพิมพ์, ๒๕๓๓.

ราชบัณฑิตสถาน. **พจนานุกรมสังคัมภีร์ไทย – ไทย.** กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์, ๒๕๔๖.

วสิน อินทสระ. **พุทธจริยา.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรม, ๒๕๔๙.

_____. **สาระสำคัญแห่งวิสุทธิมรรค.** พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, ๒๕๔๔.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน). **วิธีสร้างบุญบารมี.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์นพรัตน์, ๒๕๔๘.

สุชา จันทรเฒ และสุรางค์ จันทรเฒ. **จิตวิทยาสังคม.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐.

สงศรี ชมพวงศ์. **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช, ๒๕๓๗.

อุทัย หิรัญโต. **สังคมวิทยาประยุกต์.** กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙.

๑.๒.๒ วิทยานิพนธ์

พระครูปลัดสุรัสวดี วิริยโร (คงรักษา). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรม. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

พระชัยณรงค์ วิทิต (ร้องมะรุต). **การประยุกต์หลักศีล ๕ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลในสังคม. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

พระสมุห์วารินทร์ ญาณวิชิโย (แจ้จิว). **พฤติกรรมการรักษาเบญจศีลของประชาชนในชุมชนวัดบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

พระอานาจ ปริมุตโต (เสมามนต์). ศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อการรักษาเบญจศีลของ
พุทธศาสนิกชนในชุมชนวัดนารายณ์ราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร. **วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๘.

วิไลพร อุ่นเจ้าบ้าน. ศึกษาพฤติกรรมกรรมการนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้บริหารและสมาชิก
องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

ศิริวรรณ คำบัว. ศึกษาความสัมพันธ์ของชั้นตึกกับการรักษาศีล ๕ ในพระพุทธศาสนา. **วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๘.

เสกสันต์ ศิริวรรณ. ความศรัทธาในศีล ๕ ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น. **ปริญญานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๙.

อมร อำไพรุ่งเรือง. การศึกษาพฤติกรรมกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน
กรุงเทพมหานคร. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

๑.๒.๓ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”. คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสร้าง
ความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล
๕” ระยะที่ ๓ (ระยะยาว). จัดเก็บถาวรที่ : <www.sila5.com>, ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๙.

บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน). จัดเก็บถาวรที่ : <<http://www.mcot.net/site/content?id=4ff674810b01dabf3c03a1e0#VQLEOI6sVfA>>, ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๘.

สมุดบันทึกความดี โรงเรียนรักษาศีล ๕ ครอบคลุมอบอุ่น. จัดเก็บถาวรที่ : <www.sila5.com>,
๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๙.

ส่วนการศึกษาสงเคราะห์ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. **ระเบียบมหาเถร
สมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พ.ศ. ๒๕๕๗**. จัดเก็บถาวร
ที่ : <www.onab.go.th>, ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๙.

สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. จัดเก็บถาวรที่ : <<http://nnt.prn.go.th/websiteth/news/newsdetail/WNSOC5801300010003/2/570>>, ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๘.

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม. **จำนวนประชากร**. จัดเก็บถาวรที่ : <<http://www.thakhamsao.go.th/content/content/pdf/pop.pdf>>, ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

๒. ภาษาอังกฤษ:

๒.๑ SECONDARY SOURCES:

๒.๒.๑ Books

Fledman M.P. **Psychology in the industrial environment**. London: Butterworths, 1971.

Good, M. L. **Integrating the individual and the organization**. New York: Wiley, 2006.

Merriam-Webster. **Merriam-webster's collegiate dictionary**. Springfield, MA: Merriam Webster, 1996.

Morgan, C.F. & R, A. King, **Introduction to Psychology**. Tokyo: International Student McGraw – Hill Kogakussha, Ltd, 1971.

Nunnally, Jum C., Jr., **Test and Measurements Assessment and Predication**. New York: McGraw-Hill Book Company, Inc, 1959.

Remmer, H.H., **Introduction to opinion and attitude**. New York: Harper and Brothers, 1954.

Shaw, M.E., & J.M. Wright. **Scale for the Measurement of Attitude**. New York: Alfred A. Knope, 1967.

Zadrozny, J.T., **Dictionary of Social Science**. Washington D.C.: Public Affairs, 1959.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕
ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมายถูก ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับข้อมูลความเป็นจริงของท่าน

๑. สถานภาพ

- พระภิกษุ สามเณร

๒. ตำแหน่ง

- พระสังฆาธิการ พระภิกษุทั่วไป

๓. อายุ

- ต่ำกว่า ๒๐ ปี ๒๐-๒๙ ปี
 ๓๐-๓๙ ปี ๔๐-๔๙ ปี
 ๕๐-๕๙ ปี มากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป

๔. พรรษา

- ต่ำกว่า ๕ พรรษา ๕-๑๐ พรรษา
 ๑๑-๒๐ พรรษา ๒๑-๓๐ พรรษา
 ๓๑-๔๐ พรรษา มากกว่า ๔๐ พรรษา

๕. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
 อนุปริญญา ปริญญาตรี
 ปริญญาโท ปริญญาเอก

๖. ระดับตำแหน่ง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส
 ผู้ช่วยเจ้าอาวาส เลขานุการฯ
 ไม่มี

๗. ระดับการเป็นคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

- ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล
 ระดับอำเภอ ไม่ได้เป็น

๘. การรับทราบกิจกรรมดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

- ไม่ทราบ ทราบ

๙. แหล่งสื่อที่รับทราบ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐ
 เพื่อน/ญาติ โทรทัศน์
 หนังสือพิมพ์ วิทยุ
 ป้ายประกาศ อินเทอร์เน็ต
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

๑๐. การติดแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

- มี ไม่มี

๑๑. การเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

- เข้าร่วม
 ไม่เข้าร่วม (ผู้ที่เลือกข้อนี้กรุณาตอบข้อ ๑๑ ด้วย)

๑๒. สาเหตุของการไม่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

- ไม่สนใจที่จะเข้าร่วม ไม่มีเวลา
 ไม่ได้ติดตามข่าวสาร อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

๑๓. ท่านประสานงานโครงการกับใครต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- คณะสงฆ์ นายอำเภอ
 ปลัดอำเภอ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 สถานศึกษา ผู้นำชุมชน
 กำนัน องค์กรภาคเอกชน
 ผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้าน

๑๔. การรับทราบนโยบาย แผนงาน เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

- ทราบ ไม่ทราบ

๑๕. การรับทราบบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

ทราบ

ไม่ทราบ

ไม่แน่ใจ

๑๖. การรับทราบรายงานผลการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

ทราบ

ไม่ทราบ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามตอนนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของแนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมใน

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คำชี้แจง : พิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยแต่ละข้อมี ระดับความสำคัญ ๕ ระดับ ดังนี้

๕	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
๔	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
๓	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
๒	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
๑	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ความคิดเห็นต่อโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	ระดับความคิดเห็น				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตรงกับความต้องการของชาวบ้าน					
๒. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง					
๓. สมาชิกในชุมชนไม่ได้ให้ความสำคัญ ไม่ได้ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕					
๔. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับหมู่บ้าน มีการประชุมเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง					
๕. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับตำบล มีการประชุมเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง					
๖. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับอำเภอ มีการประชุมเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง					

๗. ชาวบ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ/กฎเกณฑ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕				
๘. ชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕				
๙. ชาวบ้านคิดว่าโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นโครงการฯ ที่ทำแล้วมีประโยชน์น้อย				
๑๐. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ช่วยส่งเสริมให้ชุมชนมีความปรองดอง สมานฉันท์ อยู่ร่วมกันด้วยความรักความสามัคคีมากยิ่งขึ้น				
๑๑. ขั้นตอนของการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนและการดำเนินงานล่าช้า				
๑๒. ทุกภาคส่วนของสังคมขาดความร่วมมือกันในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕				
๑๓. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเอาหลักศีล ๕ มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน				
๑๔. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความมั่นคงความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน				
๑๕. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับอำเภอมีการวางแผนงาน ควบคุม ดูแล เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย				
๑๖. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับตำบลมีการวางแผนงาน ควบคุม ดูแล เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย				
๑๗. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับหมู่บ้านมีการวางแผนงาน ควบคุม ดูแล เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย				
๑๘. คณะสงฆ์มีการให้คำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการให้กับคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ				
๑๙. คณะสงฆ์มีการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ ให้ประชาชนตระหนักเห็นความสำคัญและสมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕				

๒๐. คณะสงฆ์มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลากรมีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕					
๒๑. คณะสงฆ์มีการส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕					
๒๒. คณะสงฆ์มีการเชิญชวนพุทธศาสนิกชน ให้เห็นความสำคัญของการรักษาศีล ๕ ตามรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม					
๒๓. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้รับการดูแลประสานงานจากคณะกรรมการโครงการ/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ					
๒๔. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ชัดแย้งกับการประกอบอาชีพของชาวบ้าน เช่น อาชีพประมง					
๒๕. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการกำหนดกิจกรรมในการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการฯ เหมาะสมกับประชาชนในท้องถิ่น					
๒๖. ท่านมีความสามารถในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ให้แก่คณะกรรมการฯ และชาวบ้าน					

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการ
หมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....ฉายา.....นามสกุล.....

วัด.....หมู่บ้าน.....ตำบล.....

ตำแหน่ง.....พรรษา.....อายุ.....

๒. แบบร่างการสัมภาษณ์

๑. ท่านคิดว่าโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีข้อดีอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

๒. ท่านคิดว่าโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีข้อเสียอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

๓. ท่านคิดว่าอะไรคือปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

.....

.....

.....

.....

๔. ท่านมีแนวทางในการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เกี่ยวกับแบบสอบถามการวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน ๓ ท่าน ประกอบด้วย

๑. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
๒. รศ.ดร. อินฉา ศิริวรรณ
๓. รศ.ดร. สีน งามประโคน

ผลปรากฏดังแสดงรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

รายการ	ค่าความสอดคล้อง			รวม	ค่า IOC	การแปลผล
	๑	๒	๓			
ความคิดเห็นต่อโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕						
๑. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตรงกับความต้องการของชาวบ้าน	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๒. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๓. สมาชิกในชุมชนไม่ได้ให้ความสำคัญ ไม่ได้ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๔. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับหมู่บ้าน มีการประชุมเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๕. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับตำบล มีการประชุมเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๖. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับอำเภอ มีการประชุมเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้

รายการ	ค่าความสอดคล้อง			รวม	ค่า IOC	การ แปลผล
	๑	๒	๓			
ความคิดเห็นต่อโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕						
๗. ชาวบ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ/กฎเกณฑ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๘. ชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๙. ชาวบ้านคิดว่าโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นโครงการฯ ที่ทำแล้วมีประโยชน์น้อย	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๑๐. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ช่วยส่งเสริมให้ชุมชนมีความปรองดอง สามานฉันท์ อยู่ร่วมกันด้วยความรักความสามัคคีมากยิ่งขึ้น	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๑๑. ขั้นตอนของการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนและการดำเนินงานล่าช้า	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๑๒. ทุกภาคส่วนของสังคมขาดความร่วมมือกัน ในรูปของคณะกรรมการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๑๓. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเอาหลักศีล ๕ มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๑๔. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความมั่นคงความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๑๕. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับอำเภอมีการวางแผนงาน ควบคุม ดูแล เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้

รายการ	ค่าความสอดคล้อง			รวม	ค่า IOC	การ แปลผล
	๑	๒	๓			
ความคิดเห็นต่อโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕						
๑๖. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับตำบลมีการวางแผนงาน ควบคุม ดูแล เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๑๗. คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับหมู่บ้านมีการวางแผนงาน ควบคุม ดูแล เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๑๘. คณะสงฆ์มีการให้คำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการให้กับ คณะกรรมการระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๑๙. คณะสงฆ์มีการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ ให้ ประชาชนตระหนักเห็นความสำคัญและสมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๒๐. คณะสงฆ์มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ บุคคลากรมีความรู้ความสามารถในการ ดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๒๑. คณะสงฆ์มีการส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากร เพื่อการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้าน รักษาศีล ๕	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๒๒. คณะสงฆ์มีการเชิญชวนพุทธศาสนิกชน ให้ เห็นความสำคัญของการรักษาศีล ๕ ตามรูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสม	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๒๓. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้รับการดูแล ประสานงานจากคณะกรรมการโครงการ/ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้

รายการ	ค่าความสอดคล้อง			รวม	ค่า IOC	การ แปลผล
	๑	๒	๓			
ความคิดเห็นต่อโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕						
๒๔. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ชัดแจ้งกับการ ประกอบอาชีพของชาวบ้าน เช่น อาชีพประมง	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๒๕. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการกำหนด กิจกรรมในการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการฯ เหมาะสมกับประชาชนในท้องถิ่น	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้
๒๖. ท่านมีความสามารถในการให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการทำกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ให้แก่คณะกรรมการโครงการฯ และชาวบ้าน	๑	๑	๑	๓	๑.๐	ใช้ได้

* แบบสอบถามทั้งหมดนี้มีการแก้ไขปรับปรุงภาษาก่อนทำการแจกแบบสอบถามจริง

ค่าความเชื่อมั่น

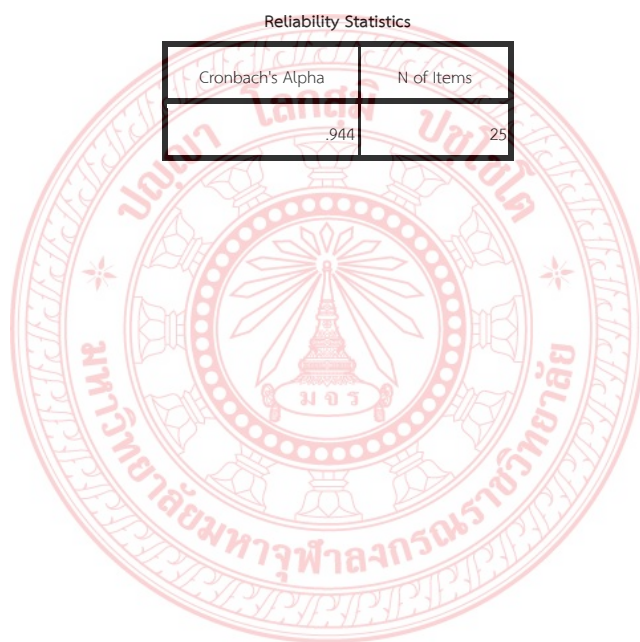
Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	93.8
	Excluded ^a	2	6.3
	Total	32	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.944	25

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
Q1	5.0000	.00000	30
Q2	5.0000	.00000	30
Q3	4.0667	.25371	30
Q4	2.4667	.50742	30
Q5	1.0000	.00000	30
Q6	5.0000	.00000	30
Q7	4.8000	.40684	30
Q8	2.6667	.47946	30
Q9	4.8333	.37905	30
Q10	3.6000	.49827	30
Q11	5.0000	.00000	30
Q12	3.5000	.68229	30
Q13	5.0000	.00000	30
Q14	2.2000	.40684	30
Q15	2.1333	.68145	30
Q16	1.8667	.81931	30
Q17	4.2667	.44978	30
Q18	4.9333	.36515	30
Q19	3.1000	.66176	30
Q20	4.8667	.34575	30
Q21	4.0000	.00000	30
Q22	2.0000	.69481	30
Q23	4.0000	.00000	30
Q24	3.5333	.50742	30
Q25	4.7000	.59596	30

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือในการทำงานวิจัย

เรียน รศ.ดร. สีน งามประโคน

กระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ ได้รับมอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา กระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาแล้วว่า รศ.ดร. สีน งามประโคน เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำเครื่องมืองานวิจัยอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนา งานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนกรวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระผมจึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจแก้ไขเครื่องมืองานวิจัยดังกล่าว เพื่อเป็นการปรับปรุงให้เกิดความเที่ยงตรงในงานวิชาการสืบต่อไป ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศักดิ์ดา อคคปณเฑียร ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

รศ.ดร. สีน งามประโคน
๑๙๙๑.๖๕๖๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือในการทำงานวิจัย

เรียน รศ.ดร. อินตา ศิริวรรณ

กระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนोक ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ ได้รับมอบหมายให้ผัดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา กระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาแล้วว่า รศ.ดร. อินตา ศิริวรรณ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำเครื่องมืองานวิจัยอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนา งานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระผมจึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจแก้ไขเครื่องมืองานวิจัยดังกล่าว เพื่อเป็นการปรับปรุงให้เกิดความเที่ยงตรงในงานวิชาการสืบต่อไป ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนोक)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศกดิ์ดีตา อคคปณเฑ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

ขอเรียนขอได้ตรวจแก้ไข
เครื่อง ๙๖ & ๙๗
ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

๙๐๙.๑๖-๐๙๓ ๐๙๑๐๙

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือในการทำงานวิจัย

เรียน รศ.ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

กระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ ได้รับมอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

กระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาแล้วว่า รศ.ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำเครื่องมืองานวิจัยอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระผมจึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจแก้ไขเครื่องมืองานวิจัยดังกล่าว เพื่อเป็นการปรับปรุงให้เกิดความเที่ยงตรงในงานวิชาการสืบต่อไป ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศักดิ์ดา อคคปณโณ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

ฉันทักแก้วในเครื่องมือวิจัย
น. ส. ส. ส.
(รศ. ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระราชปรีดีทิว ศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เกล้ากระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ได้รับมอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระราชปรีดีทิว ศ.ดร. ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เกล้ากระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่แล้วแต่พระเดชพระคุณจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศักดิ์ดา อคคปญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระราชวรมณี รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เกล้ากระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ได้รับมอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระราชวรมณี รศ.ดร. ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เกล้ากระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่แล้วแต่พระเดชพระคุณจะกรุณาให้ ขอกราบขอบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศักดิ์ดีดา อคคปญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระราชสุตาภรณ์ รศ.ดร. คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เกล้ากระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ได้รับมอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระราชสุตาภรณ์ รศ.ดร. ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เกล้ากระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระเดชพระคุณจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศักดิ์ดีดา อคคปญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระราชวรมุณี รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เกล้ากระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนोक ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ได้รับมอบหมายให้ติดต่อขอในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระราชวรมุณี รศ.ดร. ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยคุณค่าและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เกล้ากระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระเดชพระคุณจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนोक)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศักดิ์ดีดา อคคปญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระเมธีธรรมาจารย์ รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย

เกล้ากระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ได้รับมอบหมายให้ติดต่อขอในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระเมธีธรรมาจารย์ รศ.ดร. ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยคุณค่าและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เกล้ากระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระเดชพระคุณจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศักดิ์ดีดา อคคปณฺโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระสุวรรณเมธาภรณ์ ผศ. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เกล้ากระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนोक ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ได้รับมอบหมายให้ติดต่อขอในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระสุวรรณเมธาภรณ์ ผศ. ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เกล้ากระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระเดชพระคุณจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนोक)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศกดิ์ดีดา อคคปญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระโสภณวชิราภรณ์ รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เกล้ากระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนोक ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ได้รับมอบหมายให้ติดต่อขอในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระโสภณวชิราภรณ์ ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เกล้ากระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระเดชพระคุณจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนोक)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศักดิ์ดีดา อคคปญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระศรีธรรมภาณี ดร. ผู้อำนวยการสำนักครูพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เกล้ากระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ได้รับมอบหมายให้ติดต่อขอในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระศรีธรรมภาณี ดร. ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เกล้ากระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระเดชพระคุณจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศกดิ์ดีดา อคคปญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระราชสิทธิมนี วิ. ดร. ผู้อำนวยการสำนักวิปัสสนาธุระ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เกล้ากระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ได้รับมอบหมายให้ติดต่อขอในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระราชสิทธิมนี วิ. ดร. ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยคุณค่าและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เกล้ากระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระเดชพระคุณจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศักดิ์ดีดา อคคปญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระครูโสภณพุทธิศาสตร์ ผศ. ดร. ร่องอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตได้รับมอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระครูโสภณพุทธิศาสตร์ ผศ. ดร. ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่ระคุณเจ้าจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศักดิ์ดา อคคปญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระมหาดิวล กุลยณรมโม ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย

กระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตได้รับ
มอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษา
ศีล ๕ ของพระนิติต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role
Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of
Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทาง
การศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดช
พระคุณ พระมหาดิวล กุลยณรมโม ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการ
สร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอ
ความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วน
วันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระคุณเจ้าจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศักดิ์ดีดา อคคปญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติโครงการสัมมนาวิทยากร

นมัสการ พระมหาพรหมชา ธรรมหาโส รศ.ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตได้รับมอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระมหาพรหมชา ธรรมหาโส รศ.ดร. ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุมัติโครงการสัมมนาวิทยากรดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระคุณเจ้าจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศีกดิ์ดีดา อคคปญญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระมหาปัญญา ปญญาสิริ รองผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนोक ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตได้รับมอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระมหาปัญญา ปญญาสิริ ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระคุณเจ้าจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนोक)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศักดิ์ดีดา อคคปญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระมหาโกศล ธีรปญโญ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนोक ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตได้รับมอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระมหาโกศล ธีรปญโญ ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระคุณเจ้าจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนोक)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศีกดิ์ดีดา อคคปญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติโครงการสัมมนาวิทยากร

นมัสการ พระมหาสมบุรณ์ สุทธิโม รศ.ดร. รองคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตได้รับมอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระมหาสมบุรณ์ สุทธิโม รศ.ดร. ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุมัติโครงการสัมมนาวิทยากรดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระคุณเจ้าจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศีกดิ์ดีดา อคคปญญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติโครงการสัมมนาวิทยากร

นมัสการ พระมหาบุญสุข สุทธิญาณ หัวหน้าประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตได้รับมอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระมหาบุญสุข สุทธิญาณ ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุมัติโครงการสัมมนาวิทยากรดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระคุณเจ้าจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศีกดิ์ดีดา อคคปญญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระสรวิชญ์ อภิพลโยธ ผศ.ดร. หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตได้รับมอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระสรวิชญ์ อภิพลโยธ ผศ.ดร. ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระคุณเจ้าจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศีกดิ์ดีดา อคคปญโย ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระครูปลัดमारุต วรมงคลี ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
และการแนะแนวมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตได้รับมอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระครูปลัดमारุต วรมงคลี ผศ.ดร. ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระคุณเจ้าจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศกดิ์ดีดา อคคปญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระครูสังฆรักษ์กิตติพงษ์ สิริวฑฒโน ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตได้รับมอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เก้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระครูสังฆรักษ์กิตติพงษ์ สิริวฑฒโน ผศ.ดร. ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยคุณค่าและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระคุณเจ้าจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศกดิ์ดีดา อคคปญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒

ที่ ศธ ๖๑๐๓๔/ ๑๒๗

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย

นมัสการ พระณรงค์ ฐานวุฑโฒ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตได้รับมอบหมายให้ผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย The Way of Development Role Participation in the Project of the Village Training Five Precepts of Student of Mahachulalongkornrajavidyalaya” เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคลากรทางการศึกษาของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการด้านการจัดทำวิจัย ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในการนี้ เกล้ากระผมและคณะทีมงานผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า พระเดชพระคุณ พระณรงค์ ฐานวุฑโฒ ดร. ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำอันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และพัฒนางานวิจัยที่จักอำนวยความสะดวกและเป็นที่ยอมรับเชิงวิชาการที่ดีต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการกระบวนการวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระผมจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัยดังกล่าว จากพระเดชพระคุณ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ นี้ ส่วนวันเวลาและสถานที่ที่แล้วแต่พระคุณเจ้าจะกรุณาให้ ขอกราบขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ผู้ประสานงาน

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ๐๘๖-๙๐๑-๙๒๕๓

พระศักดิ์ดีดา อคคปญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

ภาคผนวก ค

รายนามผู้ให้ข้อมูล

รายนามผู้ให้ข้อมูล

๑. พระราชปรีดีทิพย์ ศ.ดร. อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. พระราชวรมณี รศ.ดร. รองอธิการบดีวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓. พระราชวรมณี รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. พระเมธีธรรมอาจารย์ รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. พระสุวรรณเมธาภรณ์ ผศ. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๖. พระโสภณวชิราภรณ์ รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗. พระศรีธรรมภาณี ดร. ผู้อำนวยการสำนักครูพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๘. พระราชสิทธิมนี วิ. ดร. ผู้อำนวยการสำนักวิปัสสนาธุระ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๙. พระราชสุตาทภรณ์ รศ.ดร. คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๐. พระครูโสภณพุทธิศาสตร์ ผศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๑. พระมหาถวิล กลยานธมโม ดร. ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๒. พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส รศ.ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๓. พระมหาปัญญา ปญญาสิริ รองผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๔. พระมหาโกศล ธีรปญโญ รองผู้อำนวยการกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๕. พระมหาสมบุรณ์ สุธมโม รศ.ดร. รองคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๖. พระมหาบุญสุข สุทธิญาโณ หัวหน้าหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษ
๑๗. พระสรวิชัย อภิปัญญา ผศ.ดร. หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
๑๘. พระครูปลัดมารุต วรมงคลโต ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
๑๙. พระครูสังฆรักษ์กิตติพงษ์ สิริวิฑฒโน ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย
๒๐. พระณรงค์ ฐานวุฑฒโน ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

ภาคผนวก ง
การรับรองการนำไปใช้ประโยชน์

แบบ สท.๐๙.

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่..... ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

เรียนผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้าพเจ้า..” ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิทยา ทองดี..... ตำแหน่ง.....อาจารย์ประจำวิทยาเขตขอนแก่น.....
ชื่อหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน...วิทยาเขตขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ที่อยู่..๓๐ หมู่ ๑ ต.โคกสี...อ. เมืองขอนแก่น จ. ขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ ๔๐๐๐๐.....
โทรศัพท์..... ๐-๔๓๒๘-๓๕๕๗.....โทรสาร..... ๐-๔๓๒๘-๓๕๕๗.. มือถือ ๐๘๑-๕๙๒๘๘๖๒
ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง ...
แนวทางพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, THE WAY OF DEVELOPMENT ROLE PARTICIPATION IN THE PROJECT OF THE
VILLAGE TRAINING FIVE PRECEPTS OF STUDENTS OF MAHACHULALONGKORAJAVIDYALAYA
.....
ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ของ..... รศ.ดร. สมชัย ศรีนोक และคณะ
โดยนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- (✓) การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การบรรยาย การสอน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- (✓) การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา
- (✓) การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น งานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสิ่งประดิษฐ์
- (✓) การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ
- (✓) การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่น่าไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่...เดือนมกราคม ๒๕๖๒.....จนถึง...เดือนมิถุนายน ๒๕๖๒ ซึ่ง
การนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

.....เป็นการนำข้อมูลและผลของการวิจัยไปประยุกต์กับกิจกรรมเพื่อเพิ่มความศรัทธา ปสาธะ และความคิด
สร้างสรรค์ ระหว่าง บ้าน วัด และโรงเรียน (บวร) ในกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และเทศกาลงานบุญ
ประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน ณ อ. เมือง จ. ขอนแก่น

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ

.....(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ทองดี.....)

ตำแหน่งผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป.....

หมายเหตุ: ท่านสามารถประทับตราของหน่วยงานในเอกสารนี้ได้ (ถ้ามี)

ประวัติคณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ - นามสกุล:

ภาษาไทย: รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนोक

ภาษาอังกฤษ: Assoc.Prof. Dr. Somchai Srinok

ตำแหน่งทางวิชาการ: รองศาสตราจารย์

ตำแหน่งปัจจุบัน: อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หน่วยงานและที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก:

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ ๓๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๑๓๑๗๐ หรือ ๘๔ / ๑๒๘ หมู่ ๓ หมู่บ้านอุบลชาติ ต.บางรักน้อย อ. เมือง
จ. นนทบุรี ๑๑๐๐๐

ประวัติการศึกษา:

พ.ศ. ๒๕๑๑ ประถม ๔ โรงเรียนบ้านโคกสะแกลาด ศรีเทพ เพชรบูรณ์
พ.ศ. ๒๕๑๖ น.ธ. เอก สำนักเรียนวัดบรรพตาราม จ. เพชรบูรณ์
พ.ศ. ๒๕๒๓ ป.ธ. ๔ วัดชมพูเวก สำนักเรียนคณะจังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. ๒๕๓๔ พ.ม. (พิเศษมัธยม) กระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. ๒๕๒๓ ม. ๓ จากโรงเรียนบาลีอบรม มจร.
พ.ศ. ๒๕๒๗ ม. ๖ จากโรงเรียนบาลีเตรียม มจร.
พ.ศ. ๒๕๓๒ ปริญญาตรี (สาขาภาษาอังกฤษ) มจร.
พ.ศ. ๒๕๓๗ ปริญญาโท (สาขาพระพุทธศาสนา) มจร.
พ.ศ. ๒๕๕๒ ปริญญาเอก (สาขาพระพุทธศาสนา) มจร.

ผลงานทางวิชาการ:

หนังสือเรื่อง ธรรมะในบทเพลงลูกทุ่ง
หนังสือเรื่อง วรรณกรรมกับสังคมไทย
หนังสือเรื่อง ภาษากับการสื่อสารศาสนาทั่วไป
หนังสือเรื่อง ชมพูวิเวก
หนังสือเรื่อง ภาษารัก
หนังสือเรื่อง ร้อยกรองไทย
หนังสือเรื่อง ภาวะแห่งรัก

หนังสือเรื่อง	นิเทศศาสตร์ในพระไตรปิฎก
หนังสือเรื่อง	คติชนวิทยา
หนังสือเรื่อง	พุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์
หนังสือเรื่อง	พุทธวิธีกับการสอนสังคมศึกษา
บทความเรื่อง	การเขียนเชิงสร้างสรรค์
บทความเรื่อง	เทศน์แหล่หมาชาติทำนองอีสานชะล้าเงื่อนไขทาง สังคมไทย
บทความเรื่อง	ธรรมะในหมอลำอีสานวรรณคดีอีสานเรื่องขุนทึ่ง
บทความเรื่อง	พระพุทธรูปกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ

ศึกษาดูงานต่างประเทศ: ๒๕๓๙ - ๒๕๔๐ ศึกษาดูงาน ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

๒๕๔๙ ศึกษาดูงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น

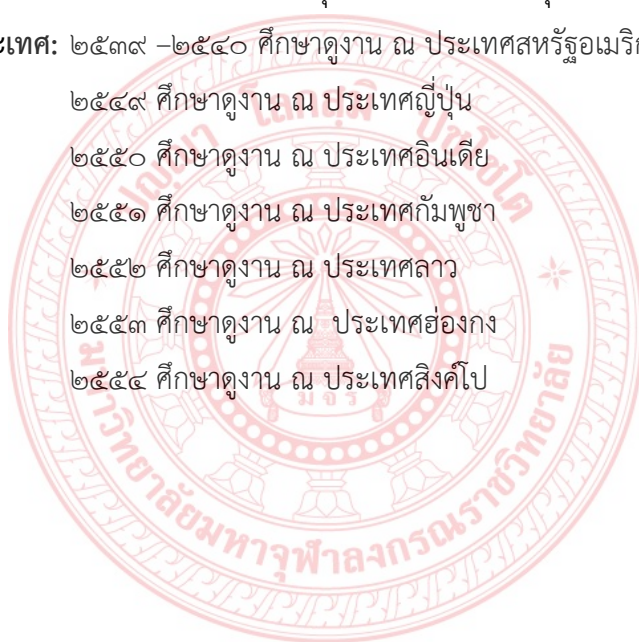
๒๕๕๐ ศึกษาดูงาน ณ ประเทศอินเดีย

๒๕๕๑ ศึกษาดูงาน ณ ประเทศกัมพูชา

๒๕๕๒ ศึกษาดูงาน ณ ประเทศลาว

๒๕๕๓ ศึกษาดูงาน ณ ประเทศฮ่องกง

๒๕๕๔ ศึกษาดูงาน ณ ประเทศสิงคโปร์

ผู้ร่วมวิจัย ๑

ชื่อ - นามสกุล

ภาษาไทย: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวาล ศิริวัฒน์

ภาษาอังกฤษ: Asst. Prof. Dr. Chawal Siriwat

ตำแหน่งทางวิชาการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ตำแหน่งปัจจุบัน: อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หน่วยงานและที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก:

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ ๗๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑๓๑๗๐

ประวัติการศึกษา:

พ.ศ. ๒๕๒๗ ปริญญาตรี (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๖ ปริญญาโท M.A. (Social Science) Tilakvidyapid University, India

M.A. (Educational Administration) Poona University, India

พ.ศ. ๒๕๕๐ ปริญญาเอก Ph.D. (Social Science) Magadh University, India

ผลงานทางวิชาการ:

พ.ศ. ๒๕๕๐ ร่วมเขียน ตำรามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิชา ประวัติพระพุทธศาสนา (บทที่ ๑)

พ.ศ. ๒๕๕๑ เอกสารประกอบการสอน หลักการนิเทศการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๕๑ เอกสารประกอบการสอน การขัดเกลาทางสังคม

พ.ศ. ๒๕๕๗ บทความเรื่อง การแสวงหาความรู้ของมนุษย์

ศึกษาดูงานต่างประเทศ: พ.ศ. ๒๕๓๙ - ๒๕๔๐ ศึกษาดูงาน ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

พ.ศ. ๒๕๔๙ ศึกษาดูงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น

พ.ศ. ๒๕๕๐ ศึกษาดูงาน ณ ประเทศอินเดีย

พ.ศ. ๒๕๕๑ ศึกษาดูงาน ณ ประเทศกัมพูชา

พ.ศ. ๒๕๕๒ ศึกษาดูงาน ณ ประเทศลาว

พ.ศ. ๒๕๕๓ ศึกษาดูงาน ณ ประเทศฮ่องกง

พ.ศ. ๒๕๕๔ ศึกษาดูงาน ณ ประเทศสิงคโปร์

ผู้ร่วมวิจัย ๒

ชื่อ - นามสกุล

ภาษาไทย: ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

ภาษาอังกฤษ: Dr. Niwes Wongsuwan

ตำแหน่งปัจจุบัน: อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 หน่วยงานและที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก:

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 เลขที่ ๗๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 ๑๓๑๗๐ หรือ ๖๓ / ๑ ซ. สารภี ๑ แขวงสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน
 กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

ประวัติการศึกษา:

พ.ศ. ๒๕๑๕ ประถม ๔ โรงเรียนบ้านปังกา อ. สบปราบ จ. ลำปาง

พ.ศ. ๒๕๒๓ น.ธ. เอก วัดสวนดอก สำนักเรียนคณะ จังหวัดลำปาง

พ.ศ. ๒๕๒๔ ป.ธ. ๔ วัดสวนดอก สำนักเรียนคณะจังหวัดลำปาง

พ.ศ. ๒๕๒๕ ม. ๓ จากโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่วัดโพธิ์

พ.ศ. ๒๕๒๘ ม. ๖ จากโรงเรียนพระปริยัติธรรมสายสามัญ
 วัดอินทรวิหาร กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. ๒๕๓๓ ปริญญาตรี (สาขาการสอนสังคมศึกษา) มจร.

พ.ศ. ๒๕๓๗ ปริญญาโท M.A. (Linguistics) India.

พ.ศ. ๒๕๕๓ Ph.D. Buddhist Studies Magadh University
 Bodh-Gaya India (Buddhist Studies)

ผลงานทางวิชาการ:

หนังสือเรื่อง จริยศาสตร์

หนังสือเรื่อง ศาสนศึกษา

หนังสือเรื่อง ทักษะการเรียนรู้สู่ความสำเร็จ

หนังสือเรื่อง จริยศาสตร์กับจริยธรรมสิ่งแวดล้อม

เอกสารประกอบการสอน วิชาการสอนสังคมศึกษาตามแนวพุทธ

เอกสารคำสอน วิชาภาษาอังกฤษสำหรับการสอนสังคมศึกษา

- หนังสือเรื่อง พุทธวิถีกับการสอนสังคมศึกษา
 เอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษสำหรับสื่อมวลชน
 เอกสารประกอบการสอน วิชาวรรณคดีอังกฤษ
 เอกสารประกอบการสอนวิชาการเขียนวรรณกรรมภาษาอังกฤษ
 หนังสือเรื่อง วรรณกรรมคำกลอน. ฉูกคิด
 หนังสือเรื่อง วรรณกรรมธรรมชีวิตคู่
 หนังสือเรื่อง หลักการพูดในที่ชุมนุมชน
 หนังสือเรื่อง แนวคิดเรื่องความรักในทัศนะของมหาตมคานธี
 บทความเรื่อง ลิ้มสลักใจ
 บทความเรื่อง อยู่กันยามเป็นได้ เห็นน้ำใจจากกันยามตายได้ เห็นน้ำตา
 บทความเรื่องธ คือพ่อหลวงแห่งแผ่นดิน
 บทความเรื่อง สมานฉันท์เริ่มกันที่บ้าน
 บทความเรื่องธ คือบิดาแห่งการค้า ฯลฯ
ศึกษาดูงานต่างประเทศ: ศึกษาดูงาน ณ ประเทศอินเดีย
 ศึกษาดูงาน ณ ประเทศสิงคโปร์
 ศึกษาดูงาน ณ ประเทศมาเลเซีย
 ศึกษาดูงาน ณ ประเทศ สปป.ลาว (สอนภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยหลวง
 พระบาง)

ผู้ร่วมวิจัย ๓

ชื่อ - นามสกุล

ภาษาไทย: พระศักดิ์ดา อคคปณโณ

ภาษาอังกฤษ: Phra Sakda Akkapantho

ตำแหน่งปัจจุบัน: อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หน่วยงานและที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก:

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ ๗๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑๓๑๗๐

ประวัติการศึกษา:

พ.ศ. ๒๕๕๙ ปริญญาตรี (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ ปริญญาโท (การสอนสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลงานทางวิชาการ:

๒๕๕๒ เอกสารประกอบการสอน วิชาประวัติศาสตร์เอเชีย

๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของ

นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดนครราชสีมา

๒๕๖๑ บทความเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ในศตวรรษที่ ๒๑

๒๕๖๒ บทความเรื่อง การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์